
STRATEGIA DE DEZVOLTARE
a sistemului județean al patrimoniului natural protejat
NATURA 2000 MARAMUREȘ
2015 - 2020

CUPRINS:

1. Capitolul_Scop, context și justificare	2
1.1. Evenimentul inițiator – Scopul inițiativei.....	2
1.2. Structura partenerială – Platforma de cooperare "Natura 2000 Maramureș"	2
1.3. Metodologia aplicată.....	4
1.4. Contextul dezvoltării sectoriale – protecția și conservarea patrimoniului natural și cultural.....	8
1.4.1. Patrimoniul natural protejat – Rețelele ecologice.....	8
1.4.2. Rețeaua Europeană "Natura 2000"	9
1.4.3. Definirea domeniului sectorial - Rețeaua "Natura 2000 Maramureș"	9
1.4.4. Documente de planificare sectorială de rang superior relevante pentru N2000MM	15
1.5. Contextul dezvoltării administrativ teritoriale – dezvoltare durabilă	15
1.5.1. Județul Maramureș_ Definirea domeniului teritorial - administrativ de planificare.....	15
1.5.2. Dezvoltarea durabilă.....	21
1.5.3. Dezvoltare Rurală.....	22
1.5.4. Patrimoniul cultural protejat.....	23
1.5.5. Patrimoniul natural și cultural, resursă de dezvoltare locală – Rețelele eco-sociale	24
1.5.6. Documente de planificare administrativ – teritoriale de rang superior relevante pentru N2000MM.....	27
2. Capitolul_Rezultatele procesului de planificare	28
2.1. Starea domeniului analizat	28
2.2.1. Starea rețelei județene a patrimoniului natural protejat (analiza diagnostic).....	28
2.2.2. Starea rețelei județene a patrimoniului cultural protejat (analiza diagnostic)	42
2.2.3. Arhitectură, urbanism, design	50
2.2.4. Analiza strategică (SWOT) a domeniului analizat.....	53
2.1. Strategia de dezvoltare "Natura 2000 Maramureș"	62
2.2.5. Viziunea de dezvoltare "N2000MM"	62
2.2.6. Misiunea structurii parteneriale N2000MM	63
2.2.7. Obiectivele și măsurile de dezvoltare identificate.....	63
2.2.8. Convergența obiectivelor de dezvoltare.....	66
2.2. Planul de acțiuni "Natura 2000 Maramureș"	66
2.2.9. Portofoliul de proiecte "Natura 2000 Maramureș"	67
2.2.10. Planul de Acțiuni "Natura 2000 Maramureș"	67
3. Capitolul_Pregătirea implementării.....	69
3.1. Sistemul de Monitorizare și Evaluare a dezvoltării rețelei "Natura 2000 Maramureș"	69
3.2. Aranjamente instituționale – Platforma partenerială "Natura 2000 Maramureș"	70
4. Capitolul_Pășii următori	72
4.1. Lecții învățate – Concluzii și recomandări.....	72
4.2. Pașii următori – de la strategii la politici de dezvoltare.....	73
5. Anexe.....	74

1. Capitolul_Scop, context și justificare

1.1. Evenimentul inițiator – Scopul inițiativei

Procesul de planificare sectorială a dezvoltării patrimoniului natural protejat în județul Maramureș a fost facilitat de derularea proiectului "Natura 2000 și Dezvoltarea Rurală în România" implementat de către Asociația WWF Programul Dunăre Carpați România și finanțat de Swiss Intermediate Body printr-un grant din partea Elveției prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă. Scopul proiectului este îmbunătățirea implementării rețelei Natura 2000 și a rețelei naționale de arii protejate în România prin promovarea dezvoltării rurale și demonstrarea oportunităților locale de dezvoltare. Proiectul a asigurat asistența tehnică pentru aplicarea metodologiei procesului de planificare și suportul logistic necesar pentru organizarea activităților platformei de cooperare.

Scopul derulării acestui proces de planificare sectorială la nivel județean este:

- pe termen lung - fundamentarea unei politici sectoriale adaptate specificului județului Maramureș, care să asigure corelarea sustenabilă a inițiativelor de dezvoltare locală cu cele de conservare și protecție a biodiversității, iar
- pe termen scurt – identificarea acțiunilor, proiectelor prioritare județene în aceste domenii, pentru perioada de programare 2014-2020.

Rezultatele propuse ale acestui proces de planificare au fost:

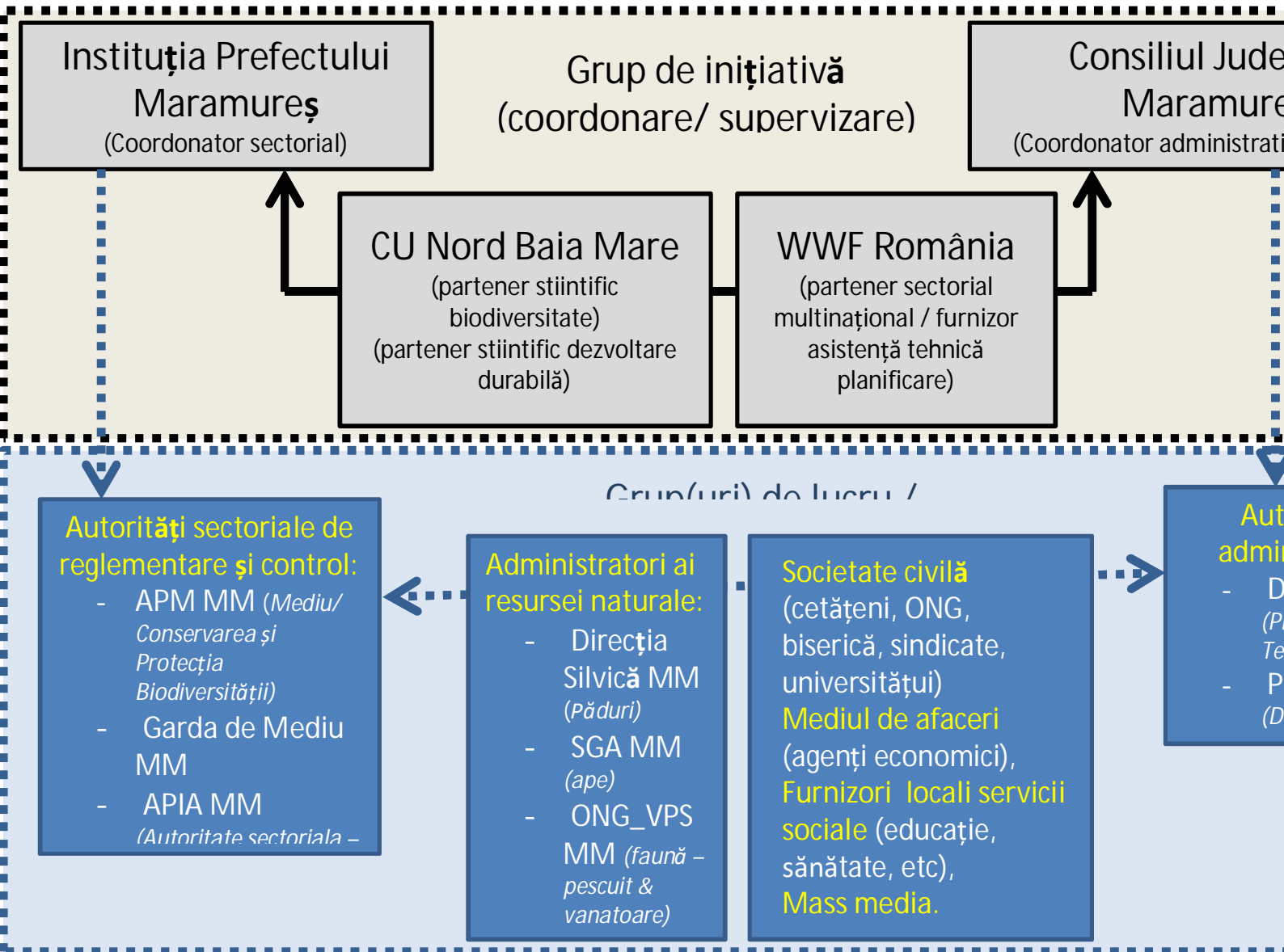
- + O strategie de dezvoltare sectorială a domeniului analizat, corelată cu componenta specifică a Planului Local de Acțiune pentru Protecția Mediului al județului Maramureș (Agenția pentru Protecția Mediului Maramureș), document de referință pentru strategia de dezvoltare teritorială județeană (în care poate fi integrată);
- + Un portofoliu de proiecte aparținând partenerilor publici și privați implicați în proces, inclusiv unele dedicate creșterii capacității de cercetare fundamentală și aplicativă în acest sector sensibil pentru viitorul nostru, al tuturor.

1.2. Structura partenerială – Platforma de cooperare "Natura 2000 Maramureș"

Începând cu luna iulie a anului 2014 au fost demarate discuții și întâlniri cu factori interesați de la nivel instituțional județean pentru prezentarea structurii și a scopului Platformei "Natura 2000 Maramureș". În acest context, în luna Septembrie 2014 au avut loc întâlniri oficiale cu reprezentanții Instituției Prefectului (16.09.14), Centrului Universitar Nord Baia Mare (18.09.14), Consiliului Județean Maramureș (23.09.2014).

În luna octombrie 2014 Platforma "Natura 2000 Maramureș" s-a constituit oficial, prin Ordin al Prefectului nr. 538/15.10.2014, ca rețea partenerială de cooperare la nivelul județului Maramureș, care își propunea să deruleze un proces formal, partenerial de planificare pentru dezvoltarea domeniului protecției și conservării Patrimoniului Natural Protejat al județului Maramureș prin identificarea oportunităților de valorificare durabilă a acestuia în scopul dezvoltării locale.

Platforma susține implicarea directă a părților interesate în procesul de planificare strategică, oferind suport tehnic, de facilitare și schimb de cunoștințe. Platforma de cooperare, a cărei structură este prezentată mai jos,

ii include:

Comitetul de Coordonare, alcătuit din:	reprezentând:	Membrii Grupului de Inițiativă:
Domnul Anton ROHIAN, Prefect		Instituția Prefectului - Județul Maramureș, coordonator sectorial
Domnul Zamfir CICEU, Președinte		Consiliul Județean Maramureș, Coordonator administrativ - teritorial
Domnul Petrică POP SITAR, Decan		Centrul Universitar Nord Baia Mare al Universității Tehnice din Cluj Napoca, Facultatea de Științe
Domnul Costel BUCUR, Director Program Păduri și Arii Protejate		Asociația WWF, Programul Dunăre Carpați România

având următoarele sarcini:

- Validarea domeniilor și etapelor de planificare precum și modul de operare a Grupului de Lucru,
- Susținerea și promovarea rezultatelor procesului partenerial de planificare la nivel superior (regional, național);
- Sprijinirea implementării, evaluarea rezultatelor acesteia.

Grupul de Lucru alcătuit din	reprezentanți ai factorilor interesați reprezentativi la nivel județean:
<ul style="list-style-type: none"> - Asociația WWF Programul Dunăre Carpați România Filiala Maramureș; - Instituția Prefectului - Județul Maramureș; - Consiliul Județean Maramureș; - Centrul Universitar Nord Baia Mare al Universității Tehnice din Cluj Napoca, Facultatea de Științe; - Agenția pentru Protecția Mediului Maramureș; - Garda Națională de Mediu Comisariatul Județean Maramureș; - Sistemul de Gospodărire a Apelor Maramureș; - Direcția Silvică Maramureș; - Direcția Agricolă Maramureș; - Compartimentul de Dezvoltare Rurală Maramureș; - Agenția pentru Plăți și Intervenții în Agricultură; - Federația ONG Maramureș, prin organizațiile de mediu și de cultură, precum și prin specialiști individuali 	

Grupul de lucru constituit prin ordinul instituției prefectului a fost deschis tuturor persoanelor care și-au dorit să participe pe parcursul întregului ciclu de dezvoltare sectorială. În acest sens, au fost contactați și și-au exprimat disponibilitatea de a participa: custozii și administratorii ai ariilor naturale protejate din Maramureș, ONG-uri active din Maramureș, autorități sectoriale de administrare a resurselor naturale, Grupuri de Acțiune Locală (LEADER) din județul Maramureș, muzee, Universitatea Babeș Bolyai, extensia Sighetu Marmăției, etc (lista participanților în procesul de planificare este prezentată în Anexa 1.2).

Domeniile majore de planificare și cele 3 grupuri de lucru au fost:

- Biodiversitate (conservare și protecție);
- Dezvoltare Durabilă Rurală (prin valorificarea patrimoniului natural și cultural);
- Managementul Ariilor Protejate.

Sarcinile Grupului de Lucru au fost:

- Colectarea și analiza datelor și informațiilor necesare planificării aplicării normelor impuse de legislația de reglementare a Rețelei Natura 2000 în România și îmbunătățirea cadrului evaluării asupra mediului, prezentând periodic rapoarte intermediare;
- Derularea procesului de planificare pe baza metodologiei avizate de către Comitetul de Coordonare și aprobate de către membrii grupurilor de lucru;

1.3. Metodologia aplicată

Metodologia de planificare propusă, elaborată în cadrul Proiectului LIFE+: "EME Natura 2000 – Manageri eficienți pentru o Rețea Natura 2000 Eficientă" (elaborată în cadrul grupului de lucru "Planificare Strategică"), are la bază etapele metodologiei de planificare a dezvoltării durabile (Agenda Locală 21) corelată cu etapele metodologice de planificare aplicate în scopul elaborării planurilor de dezvoltare regionale pentru perioada 2014 – 2020.

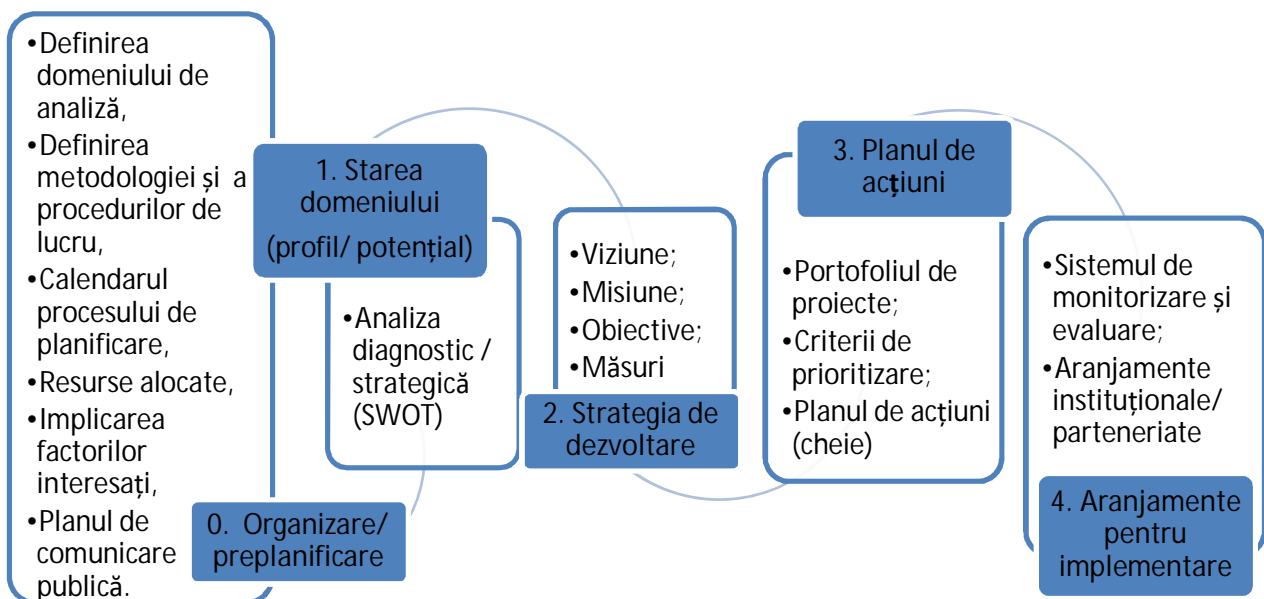
Această metodologie de planificare strategică, definitivată pe baza unei largi consultări a comunității profesionale în domeniul managementului resurselor naturale, incluzând reprezentanții autorităților publice sectoriale și administrativ teritoriale, ai organizațiilor implicate în conservarea biodiversității, promovează:

- aplicarea proceselor participative de management al patrimoniului natural protejat, implicând participarea directă, activă a "factorilor interesați primar", a celor afectați direct de dezvoltarea, deciziilor sectoriale,
- abordare multidisciplinară, intersectorială a conservării biodiversității, empatică cu conceptul dezvoltării durabile locale,
- integrarea dezvoltării sectoriale (a conservării biodiversității și managementul ariilor protejate) în dezvoltarea administrativ - teritorială (urbanistică) din perspectiva serviciilor pe care biodiversitatea conservată în ariile protejate limitrofe pot oferi ca fundament și oportunități pentru dezvoltarea socio – economică.

Din perspectiva scopului și principiilor de aplicare, această metodologie poate să asigure corelarea rezultatelor a trei (3) procese de planificare aplicate în mod curent:

- Procesul de planificare al conservării biodiversității protejate (având ca rezultat: Planul de Managemental Ariei Protejate¹);
- Procesul de planificare al protecției mediului (Planul de Acțiune pentru Protecția Mediului²) și

Procesul de planificare teritorial – urbanistică (PPATU³) Etapele metodologice (prezentate în schița de mai jos) sunt proprii metodologiei "Agenda Locală 21", rezultatele acestora fiind corelate cu procesele de planificare teritoriale – regionale aplicate pentru perioada de finanțare 2014 – 2021.

Unde:

❖ Etapa 0 – Organizarea (pre-planificarea)

Această etapă are ca rezultate:

- Decizia formală a decidenților de a demara procesul de planificare a unui domeniu clar definit (organizație, sector, unitatea administrativă – teritorială, etc);
- Crearea unei structuri de management/ cunoașterea/ asimilarea metodologiei de planificare;
- Alocarea resurselor (timp, responsabilități, resurse);

¹ Referințe metodologice: http://www.anpm.ro/upload/5944_anpm_Ghid_Appleton.pdf

² Referințe metodologice: <http://www.anpm.ro/ghidul-practic-al-planificarii-de-mediul/>

³ Planuri și Programe de Amenajare Teritorială și Urbanism (vezi Cap. 4.2. "Pași următori ...")

- Identificarea factorilor interesați și a mijloacelor (plan) de facilitare, implicare, participare a acestora pe parcursul întregului proces de planificare;
- Planul de comunicare, promovare public a rezultatelor procesului/ diseminarea informațiilor.

Această etapă a fost finalizată în data de 25.11.2014, în prima întâlnire de lansare publică a procesului de planificare odată cu prezentarea Deciziei Prefectului județului Maramureș nr. 538/15.10.2014, privind înființarea și funcționarea Platformei "Natura 2000 Maramureș" și definirea și agreerea de către membrii Grupului de Lucru:

- a scopului procesului de planificare;
- a domeniului de analiză,
- a metodologiei și a agendei procesului de planificare (agreerea etapelor de planificare și calendarul atelierelor de planificare).
- a modului de comunicare în cadrul platformei de cooperare și cu mediul public.

❖ Etapa 1 – Analiza situației existente

Își propune realizarea unui tablou general și asumat de către toți factorii interesați cu privire la starea actuală a domeniului analizat.

Tabloul situației existente este alcătuit din rezultatele, concluziile analizei stării resurselor domeniului analizat:

- Naturale (sol, subsol, ape, aer, faună – floră),
- Fizice/ Infrastructură (acces, utilități, spații, echipamente, dotări, etc),
- Umane (evoluții demografice/ resurse umane, educație, sănătate),
- Sociale (relații individ – grup – organizații – comunitate, tradiții, cultură, buna guvernare incluzând modele de organizare socială, etc),
- Financiare (venituri, economii, acces la alte surse financiare: împrumuturi, granturi, etc.
- Informaționale (mai puțin analizate la nivel de comunitate, în planificarea administrativ teritorială se referă la "proprietate intelectuală" a organizației: baze de date, informații, brevete – patente, proceduri manageriale cunoscute și asumate, etc).

Aceste resurse sunt definite prin descrierea indicatorilor:

- cantitativi (mărimi: număr, suprafețe, volume, etc) și
- calitativi (aprecieri, procentaje, grad de ..., etc).

Sinteza situației existente este prezentată sub formă matriceală, analiza SWOT- analiza strategică propriu-zisă are loc la limita celor două medii de analiză, prin compararea caracteristicilor mediului intern cu cele ale mediului extern, furnizând elementele necesare definirii elementelor unei strategii de dezvoltare.

Pentru finalizarea acestei etape au fost utilizate date colectate prin sistemul Agenției de Protecție a Mediului Maramureș de la administratorii/ custozii ariilor protejate din județ, iar pentru evaluarea calitativă a resurselor rețelei Natura 2000 Maramureș a fost organizat primul atelier de planificare al Grupului de Lucru din 30 martie 2015.

Datele colectate în scopul descrierii situației existente a patrimoniului natural și cultural al județului Maramureș sunt datele disponibile din surse oficiale la nivelul anului 2015.

❖ Etapa 2 – Elaborarea strategiei

În această etapă au fost definite elementele componente ale strategiei domeniului sectorial analizat:

- Viziunea - imaginea concretă a unui posibil viitor pe care comunitatea/ rețeaua dorește să-l creeze, asigurând bazele elaborării strategiei și stabilirii obiectivelor dezvoltării;
- Scopul – Starea finală, modificarea, transformarea situației existente în urma intervenției planificate;
- Misiunea – Descrierea succintă și clară a organizației (a grupului de inițiativă): Cine este?/ Ce face?/ Cum va face ?/ Pentru cine ? Caracteristici: inspiră/ ușor de înțeles și comunicat/ orientată pe termen lung;
- Obiective - Oferă direcția și ținta finală înspre care sunt direcționate eforturile și resursele. Pot fi:
 - Generale – caz în care reprezintă o descriere concretă a viziunii dezvoltării.
 - Specifice – descriind direcțiile/ țințelor prioritare identificate pentru atingerea obiectivului general
- **Măsura** – definirea (sub forma unor activități cu caracter general) a unui set de acțiuni, proiecte corelate, care conduc cumulativ la atingerea unui obiectiv (*este un element de planificare*).
- Programul – cadrul coerent de administrare a aplicării/ implementării unui set de acțiuni, proiecte corelate, care conduc cumulativ la atingerea unui obiectiv (*este un instrument de implementare: ex. Programele Operaționale asigură cadrul de implementare a măsurilor de dezvoltare administrativ – teritoriale, regionale sau sectoriale identificate în cadrul național de planificare: Planul Național de Dezvoltare pentru perioada 2007 – 2014 sau Acordul de Parteneriat pentru perioada 2014 - 2020*).

Atelierul Grupului de Lucru pentru identificarea elementelor componente ale Strategiei de Dezvoltare a domeniului sectorial – Rețeaua de arii protejate a județului Maramureș, a fost organizat în data de 20 aprilie 2015.

❖ Etapa 3 – Elaborarea planului de acțiuni

Planul de Acțiuni - Un plan detaliat/ concret pe termen scurt și mediu care descrie acțiunile și pașii necesari aplicării, realizării fizice a planului strategic:

- Conține: responsabilitatea asumării sarcinilor, calendarul desfășurării acțiunilor, resursele alocate sau sursele identificate, metodele de monitorizare și evaluare;
- Este alcătuit din proiectele selectate pe baza unor criterii de priorizare și bugetul disponibil pentru dezvoltare, din portofoliul de proiecte al domeniului analizat (totalitatea proiectelor identificate de către toate părțile interesate, grupate pe tipuri de măsuri).

Colectarea fișelor de proiect pentru ansamblarea Portofoliului județean de Acțiuni/ Proiecte și definirea criteriilor de priorizare a proiectelor pentru selectarea proiectelor prioritare, implicit a Planului de Acțiuni s-au desfășurat în al treilea atelier de planificare al Grupului de Lucru din data de 28 mai 2015.

❖ Etapa 4 – Pregătirea implementării

Această etapă definește:

- Elementele și mecanismele de monitorizare și evaluare a documentelor de planificare precum și
- Structura organizațională responsabilă cu implementarea documentelor de planificare

Monitorizarea & Evaluarea-reprezintă o comparație permanentă (monitorizare) sau periodică (evaluare) între valorile planificate și cele realizate ale indicatorilor stabiliți în procesul de planificare.

Fiecărui element de planificare strategică îi sunt asociați indicatori de monitorizare și evaluare specifici exemplificați mai jos:

- Resursele consumate sunt definite prin *indicatori de intrare (input)*,
- Serviciile/ Produsele furnizate prin acțiunile/ proiectele implementate sunt definite prin *indicatori de ieșire (output)*,
- Aceste servicii/ produse conduc la efectele pe termen scurt asupra beneficiarilor proiectului, definite prin *indicatori de rezultat*,

- Gradul de realizare a obiectivelor planificate este definit prin *indicatori de impact*.

Aranjamente instituționale/ Construcția parteneriatelor pentru dezvoltare

Baza structurilor de cooperare în domeniul dezvoltării au la bază identificarea și implicarea tuturor factorilor interesați (definiți ca persoane fizice sau juridice care pot fi afectate, sau pot influența un anumit domeniu, ori activitate, acțiune, decizie) în procesele de planificare strategică.

Scopul unei metodologii participative de planificare este implicarea permanentă a factorilor interesați în fiecare dintre etapele tehnice de planificare, în elaborarea și implementarea documentelor de planificare. Rezultatul acestui proces de facilitare a implicării factorilor interesați este construcția capacității parteneriale de dezvoltare sectorială.

Aceste teme au fost dezbătute în cadrul celui de-al patrulea atelier de planificare al Grupului de Lucru din data de 7 iulie 2015.

1.4. Contextul dezvoltării sectoriale – protecția și conservarea patrimoniului natural și cultural

1.4.1. Patrimoniul natural protejat – Rețelele ecologice

Uniunea Europeană dispune de un cadru de politică dedicată conservării biodiversității bine dezvoltat, care a fost construit ca răspuns la inițiative internaționale, cum ar fi Convenția privind Diversitatea Biologică (CBD) și Convenția de la Berna, precum și de programele de acțiune proprii pentru protecția mediului. În 2011, Comisia Europeană a adoptat o nouă și ambițioasă strategie de dezvoltare care prevede cadrul de acțiune pentru a opri și inversa procesul pierderii biodiversității și a serviciilor ecosistemice în Uniunea Europeană până în 2020. În centrul cadrului politicilor UE privind conservarea biodiversității sunt Directivele Păsări și Habitate care constituie fundamentul legal pentru protecția naturii și a biodiversității în UE. Pentru a atinge obiectivele ambelor directive sunt necesare două tipuri principale de acțiuni:

- (1) definirea, implementarea și gestionarea site-urilor care sunt deosebit de importante pentru conservarea și restaurarea biodiversității UE,
- (2) protecția strictă a speciilor enumerate, precum și a site-urilor lor de reproducere și de odihnă, ori de câte ori acestea apar.

Rețeaua ecologică - este un sistem de zone reprezentative de bază, zone centrale ("core-areas"), zone-tampon, coridoare și zone de reconstrucție ecologică⁴, proiectate și gestionate în așa fel încât să asigure conservarea biodiversității, menținerea sau restabilirea serviciilor ecosistemice și permite utilizarea adecvată și durabilă a resurselor naturale prin interconectarea dintre elementele sale fizice cu peisajul și structurile instituționale existente sociale⁵.

Conceptul de rețea ecologică implică mai multe elemente cheie, printre care:

- conectivitatea peisajului - se poate vorbi de conectivitate structurală, care se referă la relațiile fizice dintre elementele peisajului și de conectivitate funcțională, care descrie gradul la care peisajul permite sau împiedică deplasarea organismelor sau realizarea proceselor ecologice⁶;
- permeabilitatea peisajului - care este realizată prin zone-tampon și utilizarea durabilă a matricei;

⁴ Maanen, E. van, G. Predoiu, R. K. Iaver, M. Soul., M. Popa, O. Ionescu, R. Jurj, S. Negus, G. Ionescu, W. Altenburg (2006) *Safeguarding the Romanian Carpathian Ecological Network. A vision for large carnivores and biodiversity in Eastern Europe*, A&W ecological consultants, Veenwouden, The Netherlands. Icas Wildlife Unit, Brasov, Romania

⁵ SBSTTA, 2003.

⁶ Ament, R., Callahan, R., McClure, M., Reuling, M. and Tabor, G. 2014. *Wildlife Connectivity: Fundamentals for conservation action*. Center for Large Landscape Conservation: Bozeman, Montana

- includerea factorilor culturali și/sau socio-economici în strategiile de conservare a biodiversității.

1.4.2. Rețeaua Europeană "Natura 2000"

Rețeaua europeană "Natura 2000", creată pentru protejarea habitatelor și speciilor vizate de Directivele UE pentru protecția biodiversității, este o rețea de zone naturale sau semi-naturale protejate cu rolul de a stopa declinul biodiversității, prin conservarea pe termen lung a speciilor (de plante și animale) și a habitatelor de interes european periclitate.

Rețeaua este formată din 26.400 site-uri și acoperă aproape 18% din teritoriul UE. Aceasta include site-uri terestre de importanță comunitară (SIC), cu o suprafață de 59 de milioane de ha (0,59 milioane de km²) și zonele terestre de protecție specială (APS), cu o suprafață de 52 de milioane de ha (0,52 milioane de km²).

Scopul rețelei "Natura 2000" este:

- (1) de a proteja biodiversitatea continentului european și
- (2) de a promova activități economice benefice pentru conservarea biodiversității.

Obiectivul major al rețelei "Natura 2000" este identificarea, menținerea și refacerea arealelor pentru protejarea speciilor de floră și faună sălbatică, precum și a coridoarelor de legătură dintre acestea.

Rețeaua "N2000" a fost creată prin Directivele Uniunii Europene: „Directiva Habitare 92/43/EEC” și „Directiva Păsări”, transpuse în legislația națională prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 236/2000, aprobată și modificată prin Legea nr. 345/2006.

Se preconizează că rețeaua *Natura 2000* să acopere aproximativ 20% din teritoriul Uniunii Europene. În România, aceasta va fi parte integrantă din peisajul rural, în prezent cca. 17% din suprafața țării fiind cuprinsă în situri *Natura 2000*. Selecția unei zone incluse în rețeaua *Natura 2000* înseamnă recunoașterea importanței biodiversității ei la nivel european și constituie o potențială sursă de oportunități de dezvoltare pentru comunitățile învecinate.

Rețeaua siturilor *Natura 2000* nu interzice desfășurarea de activități economice. Conceptul care stă la baza înființării rețelei *N2000* încurajează și susține orice activitate economică realizată pe baza principiilor dezvoltării durabile și nu afectează speciile și habitatele de interes comunitar. Nu există restricții dacă nu sunt afectate speciile pentru care a fost declarat situl, existând recomandări și sprijin pentru: utilizarea celor mai bune practici agricole; utilizarea practicilor prietenoase cu mediul în general; practicarea turismului ecologic etc.

Conservarea speciilor și habitatelor prioritare poate fi compatibilă cu un management durabil al resurselor naturale, cum ar fi: exploatarea pădurilor, turismul, vânătoarea și pescuitul, etc., oferind oportunități suplimentare de dezvoltare durabilă locală (recreative, dezvoltarea mărcilor și promovarea vânzării produselor naturale din zonă, etc.).

1.4.3. Definirea domeniului sectorial - Rețeaua "Natura 2000 Maramureș"

Spațiul biogeografic al județului Maramureș cuprinde, într-o proporție relativ egală, cele trei unități geografice – de câmpie, de deal și de munte, cu o diversitate mare de condiții pedoclimatice și hidrologice ce diferentiază ecoregiuni cu o varietate de ecosisteme terestre și acvatice (deal, munte, lacuri, cursuri de apă și luncile acestora, zone secetoase sau umede, etc.).

Diversitatea și valoarea biodiversității din județul Maramureș a condus la constituirea a 59* de arii naturale protejate, împărțite pe mai multe categorii și tipuri după cum urmează:

(* datele prezentate în tabelele și hărțile de mai jos sunt la nivelul anului 2015)

23,13% din suprafața județului Maramureș este ocupată de ariile naturale protejate de interes național (categoria II IUCN – parcuri naționale, III IUCN – monumente ale naturii, IV IUCN – rezervații naturale, V - parcuri naturale).

❖ Rezervații științifice categoria I-a IUCN:

Nr	Cod	Denumire	Localizare	Suprafața (ha)	Tipul
1	2563	Pietrosu Mare	Borșa și Moisei	3300	mixtă
2	2589	Piatra Rea	Borșa	50	mixtă

❖ Rezervații naturale categoria a IV-a IUCN:

Nr	Cod	Denumire	Localizare	Suprafața (ha)	Tipul
1	2568	Lacul Morărenilor	Breb Ocna Șugatag	20	mixtă
2	2570	Mlaștina Poiana Brazilor	Giulești	3	mixtă
3	2573	Pădurea Ronișoara	Rona de Sus	62	forestieră
4	2574	Pădurea Crăiasca	com. Ocna Șugatag	44	forestieră
5	2575	Pădurea Bavna	Fersig	26	forestieră
6	2576	Pădurea de larice Coștiui	Coștiui	0,72	forestieră
7	2580	Cornu Nedeii-Ciungii Bălăsinei	Borșa	800	mixtă
8	2581	Arboretul de castan comestibil Baia Mare	Tăuții de Sus, Baia Mare, Tăuții Măgherauș, Baia Sprie	500	forestieră
9	2583	Cheile Lăpușului	Tg. Lăpuș-Remetea Chioarului	25 km	hidrologică
10	2584	Pădurea cu pini Comja	Seini	0,5	forestieră
11	2585	Arcer – Țibleș	Groșii Țibleșului – Dragomirești	150	mixtă
12	2586	Vf. Farcău -L. Vinderel-Vf. Mihailecu	Repedea, Poienile de Sub Munte	100	mixtă
13	2588	Poiana cu narcise Tomnatec – Sehleanu	Repedea	100	botanică
14	2565	Rez. fosiliferă Chiuzbaia	Baia Mare, Baia Sprie	50	paleontologică

❖ Monumente ale naturii categoria a III-a IUCN:

Nr	Cod	Denumire	Localizare	Suprafața (ha)	Tipul
1	2564	Lacul Albastru	Baia Sprie	0,5	hidro-geologică
2	2566	Peștera Vălenii Șomcutei	Vălenii Șomcutei	5	speologică
3	2567	Peștera cu Oase	Poiana Botizii	0,5	speologică
4	2569	Stâncăriile Sălhoi Zâmbroslavele	Borșa	5	peisagistică și geo-botanică
5	2571	Mlaștina Vlășinescu	Mara, com. Desesti	3	botanică zonă umedă
6	2572	Tăul lui Dumitru	Baia Mare	3	botanică zonă umedă

7	2577	Creasta Cocoșului	Mara, com. Desesti	50	mixtă
8	2578	Cheile Tătarului	Mara, com. Desesti	15	hidro-geologică
9	2579	Cheile Babei	Baba	15	geologică
10	2587	Peștera Boiu Mare	Boiu Mare	0,5	speologică
11	2590	Mlaștina Iezeru Mare	com. Desești	5	botanică zonă umedă
12	2591	Coloanele de la Limpede	Baia Mare	3	geologică
13	2592	Rozeta de piatră de la Ilba	Ilba	0,5	geologică
14	2593	Peștera din dealul Solovan	Sighetu Marmației	1,02	speologică
15	2594	Mlaștina Tăul Negru	Strâmbu Băiuț	1	botanică zonă umedă
16	2562	Izvorul Bătrâna (Ponorul Izei)	Moisei	0,5	hidro-geologică
17	2582	Peștera și izbulul Izei	Săcel, Moisei	100	speologică
18		Peștera Măgurici			

❖ Parcuri naturale - Categoria V IUCN:

Parcul Natural Munții Maramureșului- suprafața parcului este de 133.354 ha și se întinde pe următoarele unități administrativ-teritoriale: Bistra, Borșa, Leordina, Moisei, Petrova, Poienile de sub Munte, Repede, Ruscova, Vișeu de Sus și Vișeu de Jos.

❖ Arii naturale protejate de interes internațional și Parcuri Naționale:

Parcul Național Munții Rodnei - Rezervație a Biosferei- principalul obiectiv de patrimoniu natural din județ, cu o suprafață totală de 47.227 ha, din care 36.974 ha (80%) în județul Bistrița Năsăud și 9.798 ha (20%) în județul Maramureș.

34,57 % din suprafața județului Maramureș este acoperită de ariile protejate de interes comunitar (SCI – situri de importanță comunitară și SPA – situri de protecție avifaunistică) componente ale Rețelei ecologice europene "Natura 2000".

❖ Arii naturale protejate de interes comunitar:

Situri Natura 2000 de interes comunitar (SCI)

Nr. crt.	Denumire	Localizare	Suprafața (ha)		% suprafața MM
			Totală	pe terit. MM	
1.	ROSCI0003 Arboretul de castan comestibil de la Baia Mare	județul Maramureș - Baia Mare	2087	2087	0,33%
2.	ROSCI0030 Cheile Lăpușului	județul Maramureș – Boiu Mare, Coaș, Copalnic-Mănăștur, Remetea Chioarului, Șomcuta Mare, Târgu Lăpuș, Vima Mică	1660	1660	0,26%
3.	ROSCI0089 Gutâi - Creasta Cocoșului	județul Maramureș – Budești, Cavnic, Desești, Ocna Șugatag, Șișești	684	684	0,10%
4.	ROSCI0092 Igniș	județul Maramureș – Baia Mare, Câmpulung la Tisa, Desești, Giulești, Ocna Șugatag, Săpânța, Sarasău, Sighetu Marmației	19598	19598	3,10 %

5.	ROSCI0124 Munții Maramureșului	județul Maramureș - Bistra, Borșa, Leordina, Moisei, Petrova, Poienile de Sub Munte, Repedea, Ruscova, Vișeu de Jos, Vișeu de Sus	103391	103391	16,40%
6.	ROSCI0125 Munții Rodnei	Județul Maramureș - Borșa, Moisei, Săcel Județul Bistrița - Năsăud	48062	9613	1,52 %
7.	ROSCI0192 Peștera Măgurici	județul Maramureș – Boiu Mare, Valea chioarului județul Sălaj	95	30,52	0,004 %
8.	ROSCI0251 Tisa Superioară	județul Maramureș - Bârsana, Bistra, Bocicioiu Mare, Câmpulung la Tisa, Remeți, Rona de Jos, Rona de Sus, Săpânța, Sarasău, Sighetu Marmației	6303	6303	0,99%
9.	ROSCI0264 Valea Izei și Dealul Solovan	județul Maramureș - Băiuț, Bârsana, Bogdan Vodă, Botiza, Budești, Călinești, Dragomirești, Groșii Țibleșului, Ieud, Lăpuș, Moisei, Oncești, Poienile Izei, Rozavlea, Săcel, Săliște de Sus, Șieu, Sighetu Marmației, Strâmtura, Vadu Izei	46873	46873	7,43 %
10.	ROSCI0275 Bârsău -șomcuta	județul Maramureș județul Satu Mare: Asuaju de sus, Băița de sub Codru, Fărcașa, Gărdani, Mireșu Mare, Satu Lung, Sălsig, șomcuta Mare	4773	4200	0,66 %
11.	ROSCI0285 Codrii seculari de la Strâmbu – Băiuț	județul Maramureș: - Botiza, Băiuț și Lăpuș	2497	2497	0,39%
12.	ROSCI0358 Pricop-Huta-Certeze	județul Maramureș: Remeți și Săpânța județul Satu Mare	3162	1581	0,25%
TOTAL			239185	198517,52	31,434

Situri Natura 2000 de protecție avifaunistică (SPA)

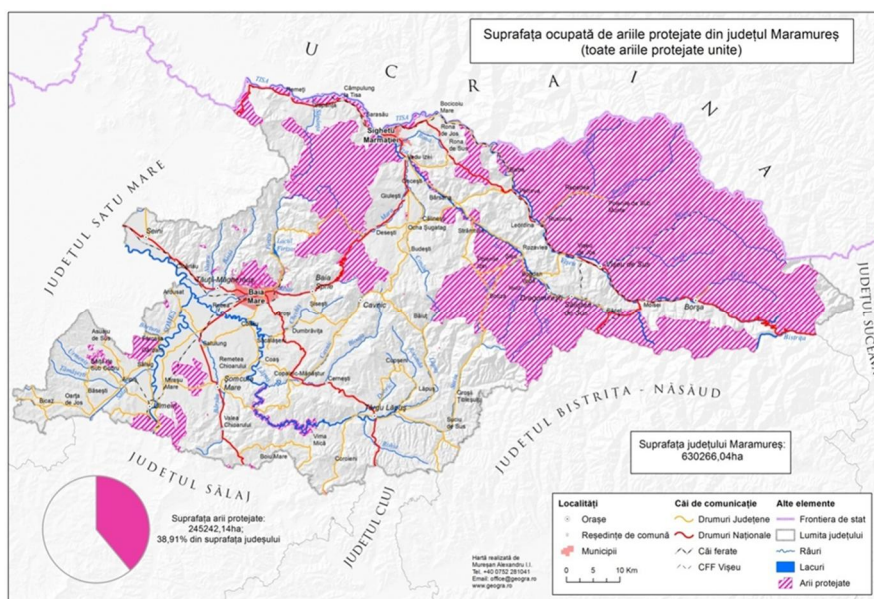
Nr. crt.	Denumire	Localizare	Suprafața (ha)		% ocupare supraf MM
			Totală	Pe terit. MM	
1.	ROSPA0085 Munții Rodnei.	județul Bistrița-Năsăud județul Maramureș - Borșa, Moisei, Săcel	54832	9870	1,56 %
2.	ROSPA114 Cursul Mijlociu al Someșului	județul Maramureș: - Mireșu Mare, Ulmeni și Valea Chioarului. județul Salaj	33259	3658,5	0,58%
3.	ROSPA0131 Munții Maramureșului	județul Maramureș: Bistra, Borșa, Poienile de Sub Munte, Repedea și Vișeu de Sus.	70972	70972	11,25%
4.	ROSPA0134 Munții Gutâi	județul Maramureș- Baia Mare, Baia Sprie, Budești, Căvnic, Câmpulung la Tisa, Desești, Giulești, Ocna Șugatag, Remeți, Sarasău, Sighetu Marmației, Săpânța și Șișești.	28406	28406	4,5%
5.	ROSPA0143 Tisa Superioară	județul Maramureș: - Bocicioiu Mare, Câmpulung la Tisa, Remeți, Sarasău, Sighetu	2832	2832	0,44 %

Marmației, Săpânța.

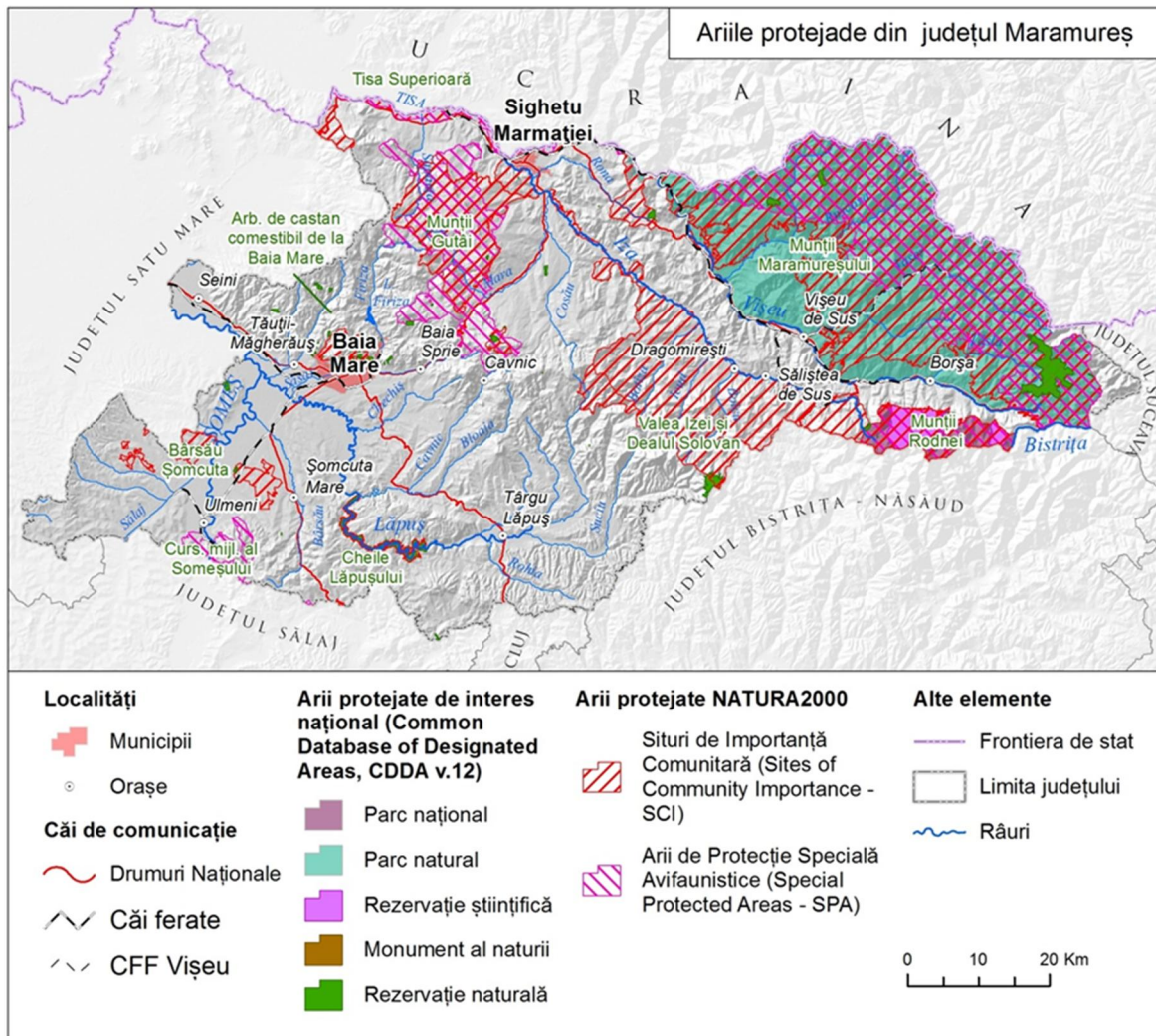
TOTAL	190301	115738,5	18,33
-------	--------	----------	-------

❖ Arii naturale protejate de interes local:

- Peștera Ponorul Jitelor – 0,05 ha (Groșii Țibleșului) declarată prin HCL nr. 32/22.08.2005 (arie naturală geologică și faunistică, categoria a III-a IUCN); (scopul protecției populației de lilieci și unicitatea ei - peștera cea mai mare din țară și a 7-a din lume în gresii);
- Tăurile și turbăria de la Hoteni – 2,51 ha (Ocna Șugatag) declarată prin HCL nr. 04/26.01.2006 (zonă umedă, categoria a III-a IUCN);
- Mlaștina Dumbrava – 4 ha (oraș Dragomirești) declarată prin HCL nr. 31/27.10.2006 (arie zonă umedă, categoria a IV-a IUCN);
- Tăurile Chendroaiei – 2,46 ha (Desești) declarată prin HCL nr. 08/25.04.2006 (zonă umedă, categoria a III-a IUCN);
- Ursoi – (Vadu Izei) declarată prin HCL nr. 3/20.03.2006 (rez. geologică, categoria a III-a IUCN);
- Râul Mara – lungimea totală 37,6 km (declarată prin: HCL nr. 24/2008 din Vadu Izei – lungimea de 2,4 km, HCL nr. 50/19.08.2008 din Ocna Șugatag - lungimea de 2,9 km, HCL nr. 22/30.09.2008 din Giulești – lungimea de 9,4 km, HCL nr. 15/2008 din Desești – lungimea de 22,9 km). Suprafețele celor 59 de arii protejate din județul Maramureș suprapuse însumează 38,91% (2452,2 km²) din teritoriul total al județului Maramureș (6302,7 km²).

Prin *Ordinul nr. 46 din 12 ianuarie 2016 privind instituirea regimului de arie naturală protejată și declararea siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România* au fost desemnate 4 noi situri NATURA 2000 în județul Maramureș: ROSCI 0421 Pădurea celor 2 Veverițe (196 ha), RO SCI0411 Groșii Țibleșului (927 ha), ROSCI 0302 Bozânta (70 ha), ROSCI 0436 Someșul Inferior (2201 ha). Nici una dintre cele 4 arii protejate enumerate mai sus nu are custode la nivelul lunii ianuarie 2017. De asemenea, în același context a fost extinsă aria protejată Codrii Seculari de la Strâmbu Băiuț cu 465 ha, totalizând în prezent 2962 ha.

1.4.4. Documente de planificare sectorială de rang superior relevante pentru N2000MM

În prima întâlnire a Grupului de Lucru N2000MM (25.11.2014), dedicat definirii domeniului de analiză a procesului de planificare sectorială, au fost identificate următoarele documente sectoriale de planificare considerate relevante, prezentate mai jos:

Nivel de planificare	Domeniul	Document/ Autoritate
Național	Conservarea biodiversității	"Strategia Națională pentru Biodiversitate și Planul de Acțiune" ⁷ /Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor
Național	Păduri	"Strategia Forestieră Națională_2013-2022" ⁸ (proiect)/ Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice.
Zonal - Regional	Ape	"Plan de Management Bazinal Someș - Tisa pentru perioada 2016 – 2021" (proiect) ⁹ /Administrația Națională "Apele Române", Administrația Bazinală de Apă Someș - Tisa
Județean	Mediu	"Planul Local de Acțiune pentru Protecția Mediului, județul Maramureș" (2014)/ Agenția pentru Protecția Mediului Maramureș

Aceste documente prezintă obiectivele – problemele prioritare de rang superior, pentru a căror soluționare vor fi alocate fonduri publice prin programele guvernamentale și externe prin programele operaționale regionale, sectoriale sau alte tipuri de programe de finanțare (bilaterale).

1.5. Contextul dezvoltării administrativ teritoriale – dezvoltare durabilă

1.5.1. Județul Maramureș_Definirea domeniului teritorial - administrativ de planificare

Județul Maramureș are o suprafață de 6.304 kmp (630.400 ha) din care un procent de 38,91 % din suprafață este acoperit cu arii naturale protejate de diverse tipuri și categorii. Ca organizare administrativ – teritorială, județul Maramureș cuprinde 76 de unități din care: 2 municipii, 11 orașe, 63 de comune și 214 de sate. Rețeaua județeană de arii protejate și situri Natura 2000 este amplasată pe teritoriul următoarelor localități:

Localizare	Denumire	Cod AP
Asuaju de Sus	Bârsău -Șomcuta	ROSCI0275
Baba	Cheile Babei	2579
Baia Mare	Rez. fosiliferă Chiuzbaia	2565
Baia Mare	Tăul lui Dumitru	2572
Baia Mare	Arboretul de castan comestibil Baia Mare	2581
Baia Mare	Coloanele de la Limpede	2591
Baia Mare	Arboretul de castan comestibil de la Baia Mare	ROSCI0003
Baia Mare	Igniș	ROSCI0092
Baia Mare	Munții Gutâi	ROSPA0134
Baia Sprie	Lacul Albastru	2564
Baia Sprie	Rez. fosiliferă Chiuzbaia	2566
Baia Sprie	Arboretul de castan comestibil Baia Mare	2583

⁷<http://www.mmediu.ro/articol/biodiversitate/32>

⁸<http://www.nostrasilva.ro/activitati/dezbateri-strategia-forestiera-nationala-romania-fara-strategie-forestiera-de-3-ani>

⁹<http://www.rowater.ro/dasomes/SCAR/Planul%20de%20management.aspx>

Baia Sprie	Arboretul de castan comestibil de la Baia Mare	ROSCI0005
Baia Sprie	Munții Gutâi	ROSPA0135
Băița de sub Codru	Bârsău -Șomcuta	ROSCI0276
Băiuț	Mlaștina Tăul Negru	2594
Băiuț	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0264
Băiuț	Codrii seculari de la Strâmbu – Băiuț	ROSCI0285
Bârsana	Tisa Superioară	ROSCI0251
Bârsana	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0265
Bistra	Munții Maramureșului	PN
Bistra	Munții Rodnei	PN_RB
Bistra	Munții Maramureșului	ROSCI0124
Bistra	Tisa Superioară	ROSCI0252
Bistra	Munții Maramureșului	ROSPA0131
Bocicoiu Mare	Tisa Superioară	ROSCI0253
Bocicoiu Mare	Tisa Superioară	ROSPA0143
Bogdan Vodă	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0266
Boiu Mare	Peștera Boiu Mare	2587
Boiu Mare	Cheile Lăpușului	ROSCI0030
Boiu Mare	Peștera Măgurici	ROSCI0192
Borșa	Pietrosu Mare	2563
Borșa	Stâncăriile Sălhoi Zâmbroslavele	2569
Borșa	Cornu Nedeei-Ciungii Bălăsinei	2580
Borșa	Piatra Rea	2589
Borșa	Munții Maramureșului	PN
Borșa	Munții Rodnei	PN_RB
Borșa	Munții Maramureșului	ROSCI0125
Borșa	Munții Rodnei	ROSCI0125
Borșa	Munții Rodnei.	ROSPA0085
Borșa	Munții Maramureșului	ROSPA0132
Botiza	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0267
Botiza	Codrii seculari de la Strâmbu – Băiuț	ROSCI0285
Breb	Lacul Morărenilor	2568
Budești	Gutâi - Creasta Cocoșului	ROSCI0089
Budești	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0268
Budești	Munții Gutâi	ROSPA0136
Cavnic	Gutâi - Creasta Cocoșului	ROSCI0090
Cavnic	Munții Gutâi	ROSPA0137
Călinești	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0269
Câmpulung la Tisa	Igniș	ROSCI0093
Câmpulung la Tisa	Tisa Superioară	ROSCI0254
Câmpulung la Tisa	Munții Gutâi	ROSPA0138
Câmpulung la Tisa	Tisa Superioară	ROSPA0144
Coaș	Cheile Lăpușului	ROSCI0031
Copalnic-Mănăștur	Cheile Lăpușului	ROSCI0032
Coștiui	Pădurea de larice Coștiui	2576
Desești	Mlaștina Vlășinescu	2571
Desești	Creasta Cocoșului	2577
Desești	Cheile Tătarului	2578

Desești	Mlaștina Iezeru Mare	2590
Desești	Răul Mara	AP_L
Desești	Tăurile Chendroaiei	AP_L
Desești	Igniș	ROSCI0094
Desești	Munții Gutâi	ROSPA0139
Desești	Gutâi - Creasta Cocoșului	ROSCI0091
Dragomirești	Arcer – Țibleș	2586
Dragomirești	Mlaștina Dumbrava	AP_L
Dragomirești	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0270
Fărcașa	Bârsău -Șomcuta	ROSCI0277
Fersig	Pădurea Bavna	2575
Gărdani	Bârsău -Șomcuta	ROSCI0278
Giulești	Mlaștina Poiana Brazilor	2570
Giulești	Răul Mara	AP_L
Giulești	Igniș	ROSCI0095
Giulești	Munții Gutâi	ROSPA0140
Groșii Țibleșului	Arcer – Țibleș	2585
Groșii Țibleșului	Peștera Ponorul Jitelor	AP_L
Groșii Țibleșului	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0271
Ieud	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0272
Ilba	Rozeta de piatră de la Ilba	2592
Lăpuș	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0273
Lăpuș	Codrii seculari de la Strâmbu – Băiuț	ROSCI0285
Leordina	Munții Maramureșului	PN
Leordina	Munții Rodnei	PN_RB
Leordina	Munții Maramureșului	ROSCI0126
Mireșu Mare	Bârsău -Șomcuta	ROSCI0279
Mireșu Mare	Cursul Mijlociu al Someșului	ROSPA114
Moisei	Izvorul Bătrâna (Ponorul Izei)	2562
Moisei	Peștera și izbulul Izei	2583
Moisei	Munții Maramureșului	PN
Moisei	Munții Rodnei	PN_RB
Moisei	Munții Rodnei	ROSCI0126
Moisei	Munții Maramureșului	ROSCI0127
Moisei	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0274
Moisei	Munții Rodnei.	ROSPA0086
Moisei	Pietrosu Mare	2564
Ocna Șugatag	Lacul Morărenilor	2569
Ocna Șugatag	Pădurea Crăiasca	2574
Ocna Șugatag	Răul Mara	AP_L
Ocna Șugatag	Gutâi - Creasta Cocoșului	ROSCI0092
Ocna Șugatag	Igniș	ROSCI0096
Ocna Șugatag	Munții Gutâi	ROSPA0141
Oncești	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0275
Petrova	Munții Maramureșului	PN
Petrova	Munții Rodnei	PN_RB
Petrova	Munții Maramureșului	ROSCI0128
Poiana Botizii	Peștera cu Oase	2567

Poienile de Sub Munte	Vf. Farcău -L. Vinderel-Vf. Mihailecu	2587
Poienile de sub Munte	Munții Maramureșului	PN
Poienile de sub Munte	Munții Rodnei	PN_RB
Poienile de sub Munte	Munții Maramureșului	ROSCI0129
Poienile de sub Munte	Munții Maramureșului	ROSPA0133
Poienile Izei	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0276
Remetea Chioarului	Cheile Lăpușului	2584
Remetea Chioarului	Cheile Lăpușului	ROSCI0033
Remeți	Tisa Superioară	ROSCI0255
Remeți	Munții Gutâi	ROSPA0142
Remeți	Pricop-Huta-Certeze	ROSCI0358
Remeți Sarasău	Tisa Superioară	ROSPA0145
Repedea	Poiana cu narcise Tomnatec – Sehleanu	2588
Repedea	Munții Maramureșului	ROSPA0134
Repedea	Vf. Farcău -L. Vinderel-Vf. Mihailecu	2586
Repedea	Munții Maramureșului	PN
Repedea	Munții Rodnei	PN_RB
Repedea	Munții Maramureșului	ROSCI0130
Rona de Jos	Tisa Superioară	ROSCI0256
Rona de Sus	Pădurea Ronișoara	2573
Rona de Sus	Tisa Superioară	ROSCI0257
Rozavlea	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0277
Ruscova	Munții Maramureșului	PN
Ruscova	Munții Rodnei	PN_RB
Ruscova	Munții Maramureșului	ROSCI0131
Sarasău	Igniș	ROSCI0098
Sarasău	Tisa Superioară	ROSCI0259
Sarasău	Munții Gutâi	ROSPA0143
Sat Șugatag	Tăurile și turbăria de la Hoteni	AP_L
Satu Lung	Bârsău -Șomcuta	ROSCI0280
Săcel	Peștera și izbulul Izei	2582
Săcel	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0278
Săcel	Munții Rodnei.	ROSPA0087
Săcel	Munții Rodnei	ROSCI0127
Săliște de Sus	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0279
Sălsig	Bârsău -Șomcuta	ROSCI0281
Săpânța	Igniș	ROSCI0097
Săpânța	Tisa Superioară	ROSCI0258
Săpânța	Pricop-Huta-Certeze	ROSCI0359
Săpânța	Munții Gutâi	ROSPA0145
Săpânța	Tisa Superioară	ROSPA0147
Seini	Pădurea cu pini Comja	2584
Sighetu Marmației	Peștera din dealul Solovan	2593
Sighetu Marmației	Igniș	ROSCI0099
Sighetu Marmației	Tisa Superioară	ROSCI0260
Sighetu Marmației	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0281
Sighetu Marmației	Munții Gutâi	ROSPA0144
Sighetu Marmației	Tisa Superioară	ROSPA0146

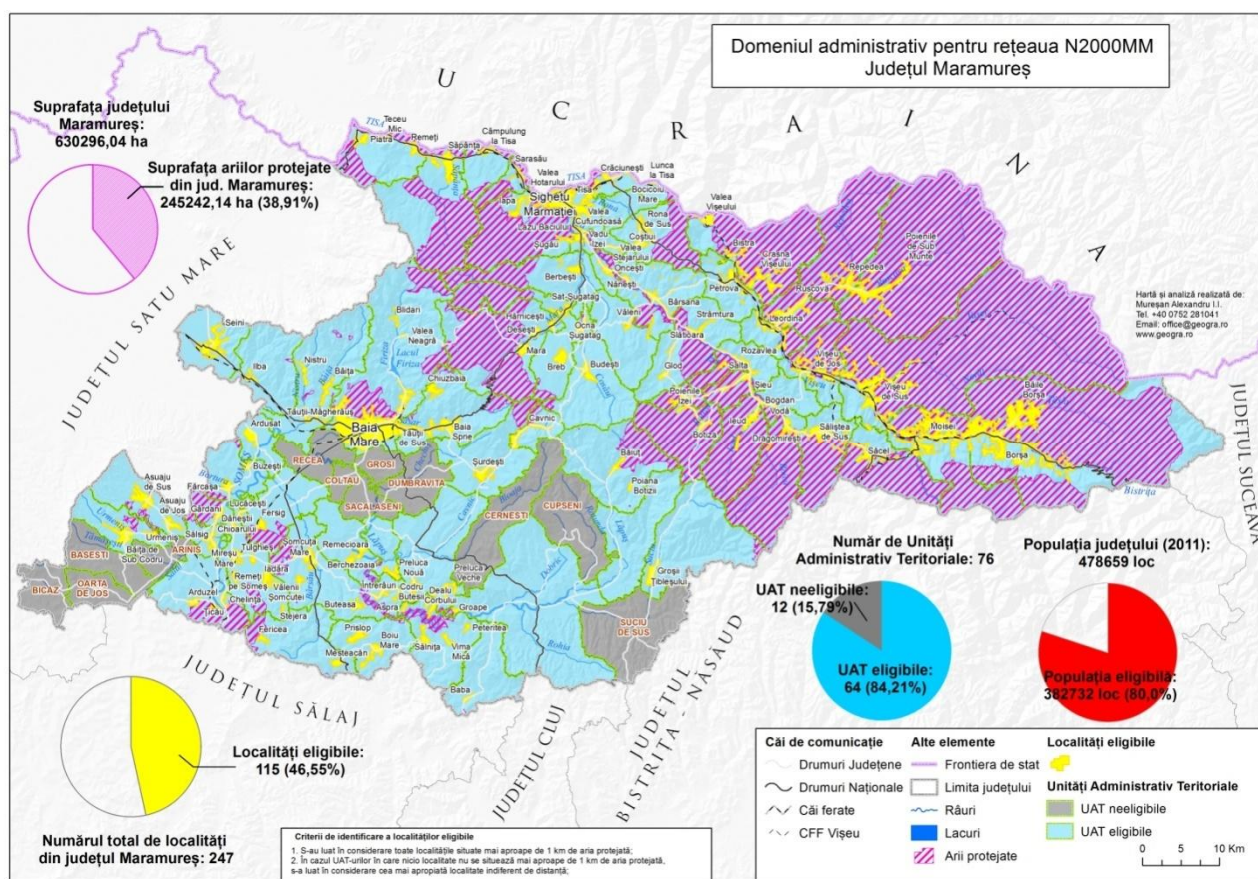
Strâmtura	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0282
Șieu	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0280
Șișești	Gutâi - Creasta Cocoșului	ROSCI0093
Șișești	Munții Gutâi	ROSPA0146
Șomcuta Mare	Cheile Lăpușului	ROSCI0034
Șomcuta Mare	Bârsău -Șomcuta	ROSCI0282
Tăuții Măgherauș	Arboretul de castan comestibil Baia Mare	2582
Tăuții Măgherauș	Arboretul de castan comestibil de la Baia Mare	ROSCI0004
Târgu Lăpuș	Cheile Lăpușului	2583
Târgu Lăpuș	Cheile Lăpușului	ROSCI0035
Ulmeni	Cursul Mijlociu al Someșului	ROSPA115
Vadu Izei	Răul Mara	AP_L
Vadu Izei	Ursoi	AP_L
Vadu Izei	Valea Izei și Dealul Solovan	ROSCI0283
Valea Chioarului	Peștera Măgurici	ROSCI0193
Valea Chioarului	Cursul Mijlociu al Someșului	ROSPA116
Vălenii Șomcutei	Peștera Vălenii Șomcutei	2566
Vima Mică	Cheile Lăpușului	ROSCI0036
Vișeu de Jos	Munții Maramureșului	PN
Vișeu de Jos	Munții Rodnei	PN_RB
Vișeu de Jos	Munții Maramureșului	ROSCI0132
Vișeu de Sus	Munții Maramureșului	PN
Vișeu de Sus	Munții Rodnei	PN_RB
Vișeu de Sus	Munții Maramureșului	ROSCI0133
Vișeu de Sus	Munții Maramureșului	ROSPA0135

Conform acestora date 64 de UAT¹⁰uri (peste 84% din totalul județului Maramureș) și 117 localități (peste 46% din totalul județean de 247) aparținătoare au pe teritoriul lor arii protejate. Aceste UATuri sunt:

Localizare	Tip UAT	Localizare	Tip UAT
1 Baia Mare	Municipiu	33 Ocna Șugatag	Comună
2 Baia Sprie	Oraș	34 Oncești	Comună
3 Băița de sub Codru	Comună	35 Petrova	Comună
4 Băiuț	Comună	36 Poienile de Sub Munte	Comună
5 Bârsana	Comună	37 Poienile Izei	Comună
6 Bistra	Comună	38 Remetea Chioarului	Comună
7 Bocicoiu Mare	Comună	39 Remeți	Comună
8 Bogdan Vodă	Comună	40 Repedea	Comună
9 Boiu Mare	Comună	41 Rona de Jos	Comună
10 Borșa	Oraș	42 Rona de Sus	Comună
11 Botiza	Comună	43 Rozavlea	Comună
12 Breb	Comună	44 Ruscova	Comună
13 Budești	Comună	45 Sarasău	Comună
14 Cavnic	Oraș	46 Satulung	Comună
15 Călinești	Comună	47 Săcel	Comună
16 Câmpulung la Tisa	Comună	48 Săliștea de Sus	Oraș

¹⁰ UAT - Unități Administrativ Teritoriale

17	Cicirlău	Comună
18	Coaș	Comună
19	Copalnic-Mănăștur	Comună
20	Coroieni	Comună
21	Coștiui	Comună
22	Desești	Comună
23	Dragomirești	Oraș
24	Fărcașa	Comună
25	Gărdani	Comună
26	Giulești	Comună
27	Groșii Țibleșului	Comună
28	Ieud	Comună
29	Lăpuș	Comună
30	Leordina	Comună
31	Mireșu Mare	Comună
32	Moisei	Comună
49	Sălsig	Comună
50	Săpânța	Comună
51	Seini	Oraș
52	Sighetu Marmăției	Municipiu
53	Strâmtura	Comună
54	Șieu	Comună
55	Șișești	Comună
56	Șomcuta Mare	Oraș
57	Târgu Lăpuș	Oraș
58	Tăuții Măgherauș	Oraș
59	Ulmeni	Oraș
60	Vadu Izei	Comună
61	Valea Chioarului	Comună
62	Vima Mică	Comună
63	Vișeu de Jos	Comună
64	Vișeu de Sus	Oraș

Populația județului, la ultimul recensământ octombrie 2011, era de 578,6 mii locuitori. Densitatea populației este de 91,8 loc/km². Populația localităților din zona Rețelei Natura 2000 Maramureș însuma conform acelorași surse de date, 80,0% din populația totală a Maramureșului. Peste 382,7 mii de locuitori trăiesc în interiorul său în vecinătatea sistemului județean de arii protejate.

Cu un PIB pe locuitor de 20.411,6 lei, județul Maramureș ocupă locul 29 pe țară (din 41 de unități administrative de același rang) și locul 5 pe regiune (din cele 6 județe componente). Structura produsului intern brut pe ramuri ale economiei județului Maramureș cunoaște următoarea configurație: industrie - 26,22%, comerț - 24,29%, administrație publică, sănătate, învățământ - 12,63%, tranzacții imobiliare - 13,58, agricultură, silvicultură și pescuit - 6,20%, construcții - 7%, activități profesionale, științifice, tehnice

și servicii administrative - 2,46%, activități culturale, spectacole și alte servicii - 3,05%, intermediari financiare și asigurări - 1,62%, informații și comunicații : 0,93%.

1.5.2. Dezvoltarea durabilă

"Dezvoltarea durabilă este cea care urmărește nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface nevoile lor"

(Raportul Brundtland, WCED, 1987)

Conceptul de Dezvoltare Durabilă a devenit mai cunoscut după Conferința privind Mediul și Dezvoltarea, organizată de Națiunile Unite la Rio de Janeiro în vara anului 1992 (Summit-ul Pământului).

Raportul Brundtland definește "pilonii" de bază ai dezvoltării durabile:

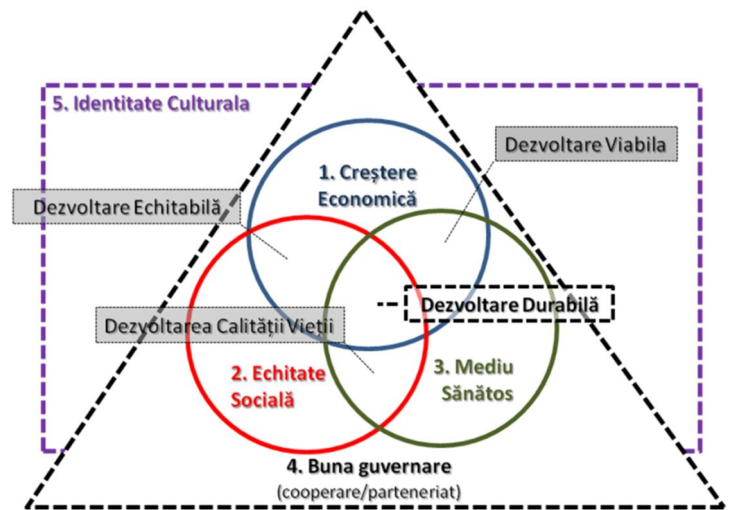
1. Economia – definită prin eficiență, creștere continuă, stabilitate;

2. Social – definit prin nivel de trai, echitate, dialog social și delegarea responsabilităților, care include și sub-domeniile:

2.1. Identitatea culturală – totalitatea valorilor materiale și spirituale create de omenire (dimensiunea educațională pentru dezvoltare durabilă) și

2.2. Buna Guvernare - cadrul instituțional pentru susținerea, promovarea și aplicarea principiilor dezvoltării durabile (dimensiunea instituțională); și

3. Mediu – definit prin conservarea și protejarea resurselor naturale, biodiversitate, evitarea poluării.

Principiile care generează perspectiva durabilă a dezvoltării sunt:

- + Abordarea integrată a celor 3 (+2) piloni ai dezvoltării durabile conform celebrei schițe,
- + Abordarea sistemică: "Gândește global, acționează local";
- + Abordarea vizionară, pe termen lung a planificării și acțiunii.

Notă: dezvoltarea durabilă nu este o dezvoltare orientată prioritar spre protecția și conservarea mediului, cum adesea este promovată, ci o dezvoltare holistică, responsabilă eco-social prin abordarea integrată a tuturor elementelor dezvoltării locale.

Conceptul Dezvoltării Durabile a condus la o metodologie de planificare și aplicare a proceselor de dezvoltare locală, metodologie numită "Agenda Locală 21"¹¹ (un rezultat Summit-ului Pământului, Conferința ONU privind mediul și dezvoltarea, care a avut loc la Rio de Janeiro, Brazilia, în 1992). Este o agendă de acțiune pentru ONU, alte organizații multilaterale, precum și guvernele individuale din întreaga lume, care pot fi executate la nivel local, național și la nivel mondial, aplicată și în România începând cu anul 2000 în nouă orașe pilot (printre care și Baia Mare) și începând cu anul 2003 Guvernul României a decis extinderea programului la nivel național în peste 40 de municipalități până în 2007. Ca rezultat al aplicării Agendei Locale 21 la nivel național, în anul 2008 a fost lansată Strategia Națională pentru Dezvoltare

¹¹ Propusă de Summit-ul Pământului (Conferința ONU privind mediul și dezvoltarea - Rio de Janeiro, Brazilia, în 1992) ca o agendă de acțiune pentru ONU, alte organizații multilaterale, precum și guvernele din întreaga lume, care pot fi executate la nivel local, național și la nivel mondial.

Durabilă 2013-2020-2030 (SNDD), document de referință (cel puțin teoretic) pentru orice proces de planificare a dezvoltării (durabile) din România.

1.5.3. Dezvoltare Rurală

„Disciplina, esențialmente socio-economică, al cărei obiectiv îl constituie menținerea societăților rurale printr-o diversificare ocupațională care să permită îmbunătățirea calității vieții și să evite exodul rural. Totodată, urmărește utilizarea resurselor naturale cu posibilități de a fi folosite în alte sectoare economice”.

(Declarația Conferinței Europene pentru Dezvoltare Rurală, Cork, 1996)

Conferința Europeană pentru Dezvoltare Rurală, organizată la Cork (Irlanda) în 1996, a pus bazele conceptualizării și promovării aplicării practice a dezvoltării rurale în țările UE, precum și în celelalte țări participante. Conform declarației finale, dezvoltarea rurală durabilă este definită prin:

- stabilizarea populației în spațiul rural, prin eliminarea sau diminuarea exodului rural,
- eradicarea (combaterea) sărăciei prin stimularea și sporirea ocupării forței de muncă,
- promovând egalitatea de șanse pentru toți locuitorii rurali,
- sporirea calității vieții și a bunăstării generale, prin conservarea, protejarea și ameliorarea calității mediului și peisajului rural.

Modelul rural european evidențiază simultan trei funcții importante ale agriculturii:

- Funcția economică se referă la rolul tradițional al agriculturii de producere de alimente pentru consumatori și materii prime pentru industrie, contribuind la creșterea economică, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea balanței comerciale;
- Funcția de amenajare a teritoriului (rural - peisagistică) este fondată pe diversificare, agricultura fiind completată de alte activități industriale, servicii, comerciale sau turistice;
- Funcția de mediu (ecologică) se referă la rolul de conservare a spațiului natural, apărarea biodiversității și de protecție a peisajului pe care îl are agricultura durabilă, care promovează practici agricole prietenoase cu mediul.

Principiile dezvoltării rurale durabile la Conferința Internațională de la Cork pentru Agenda EU 2000 au stat la baza Politicii Agricole Comune Europene (PAC), principalele obiective finanțate de UE, conform politicii agricole și de dezvoltare rurală (implicit prin Planul Național de Dezvoltare Rurală), pentru perioada 2007 - 2013 sunt:

- (1) investițiile în fermele agricole, care vizează, cu precădere, ameliorarea calitativă a producției, reducerea costurilor (având în vedere inclusiv diminuarea consumurilor materiale, în primul rând de îngrășăminte chimice, pesticide etc.), protejarea mediului și ameliorarea peisajului (agrosilvic), asigurarea bunului tratament și a bunăstării animalelor, încurajarea pluriactivității (*descurajarea intensificării producției și susținerea tehnologiilor mai prietenoase cu mediul, peisajul și animalele de producție*);
- (2) cheltuieli pentru resursele umane cu trei componente: susținerea fermierilor tineri, încurajarea pensionării anticipate și stimularea formării profesionale (*stimularea prin măsuri financiare concrete, întinerirea fermierilor prin schimbul de generații*);
- (3) finanțarea fermierilor din zonele defavorizate și cu restricții de mediu constă în plăți compensatorii pentru un management al fermei adecvat programului de protecție a mediului înconjurător (*în cadrul acestei măsuri intră și compensarea pierderilor de recoltă sau a cheltuielilor suplimentare generate de programul Natura 2000*);

- (4) finanțarea măsurilor de agromediu constă în plățile efectuate către fermierii care se angajează în acorduri de mediu pentru protejarea mediului agricol, respectarea tehnologiilor prietenoase cu mediul, conform standardelor cuprinse în acquis-ul comunitar;
- (5) finanțarea investițiilor în procesarea și marketingul produselor agricole (*fiind eligibili agenții economici din spațiul rural, cu statut de fermier sau procesatori agroalimentari, care sporesc calitatea produselor, acordă atenție protecției mediului și au ca obiectiv desfacerea produselor pe noi piețe*);
- (6) finanțarea măsurilor forestiere concretizate în înființarea de noi suprafețe împădurite, investiții pentru procesarea lemnului, sporirea valorii materiei prime lemnoase ș.a.;
- (7) finanțarea măsurilor de dezvoltare a unor zone rurale cum sunt: comasarea, reparcelarea și reorganizarea terenului agricol al fermelor.

Politica de dezvoltare rurală pentru perioada 2014-2020 se axează pe trei obiective strategice pe termen lung, care se aliniază Strategiei Europa 2020 și obiectivelor PAC. Astfel, aceasta își propune:

- să stimuleze competitivitatea agriculturii;
- să garanteze o gestionare durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice precum;
- și
- să favorizeze dezvoltarea teritorială echilibrată a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Documentul național de referință pentru planificarea dezvoltării rurale este "Planul Național de Dezvoltare Rurală"¹²(Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale) care definește prioritățile, obiectivele de dezvoltare ale acestui sector și măsurile de susținere ale acestora care vor fi aplicate în perioada 2014 – 2020.

Din perspectiva specificului domeniului N2000MM, Grupul de lucru, a identificat ca document de referință administrativ teritorial în domeniul dezvoltării rurale montane anexa la Planul Național de Dezvoltare Rurală, documentul denumit "Orientări strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate (2014 – 2020)"¹³.

1.5.4. Patrimoniul cultural protejat

Convenția ONU asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale din 20 octombrie 2005 de la Paris referindu-se la prevederile instrumentelor internaționale adoptate de UNESCO în legătură cu diversitatea culturală și exercitarea drepturilor culturale și, în special, la Declarația Universală a Diversității Culturale din anul 2001, definește cultura drept „întregul complex de caracteristici distinctive de natură materială, spirituală, intelectuală și emoțională care caracterizează o societate sau un grup social”. Dacă în 1982 UNESCO definea cultura ca "domeniul extins al artelor și creativității", conform definiției adoptate în 2001, domeniul cultural include *drepturile fundamentale ale persoanei, modul de viață, sistemele de valori, tradițiile și credințele*.

De un deceniu și jumătate, protejarea patrimoniului cultural este, tot mai mult pusă în conexiune cu cea a patrimoniului natural. Deși această legătură a fost depistată deja în 1972, când a fost redactată *Convenția UNESCO pentru Protejarea Patrimoniului Mondial, Cultural și Natural*, abia după anul 2000 se poate spune că a devenit evident faptul că nu se pot face acțiuni de protejare doar a patrimoniului cultural sau doara patrimoniului natural, atunci când acestea se găsesc într-o relație de interdependență, care implică și dezvoltarea durabilă a teritoriului în care se găsesc.

Atât patrimoniul cultural cât și cel natural au o valoare de existență și de moștenire care se cere cunoscută, conservată, protejată și valorificată - mai ales dintr-o perspectivă identitară, opusă standardizării planetare.

¹²<http://www.madr.ro/pndr-2014-2020.html>

¹³<http://www.madr.ro/orientari-strategice-nationale-pentru-dezvoltarea-durabila-a-zonei-montane-defavorizate-2014-2020.html>

În același timp, datorată în bună măsură și diverselor evoluții economice: pe de o parte, o creștere anivelului de trai, a infrastructurii de transport și o schimbare a tiparelor de petrecere a timpului liber și, pe de altă parte, diferitele dificultăți economice care au generat nevoia de a identifica noi surse de venituri și noi modalități de ocupare a forței de muncă. S-a ajuns în felul acesta la descoperirea valorii patrimoniului cultural și natural ca resursă de dezvoltare durabilă a comunităților locale unde acest patrimoniu există. De fapt, dintru început "patrimoniu" are această dimensiune economică dominantă ca bun moștenit care revine copiilor de la părinți prin lege, bun care implică respect și are valoare axiologică.

În spiritul *Convenției UNESCO pentru Protejarea Patrimoniului Mondial, Cultural și Natural* din 1972 se poate afirma că este urgentă și necesară conștientizarea importanței vitale a patrimoniului cultural și natural și a amenințărilor care apasă asupra identității noastre umane. Tocmai de aceea este mai urgent ca oricând "să se adopte o politică generală vizând atribuirea unei funcțiuni patrimoniului cultural și natural în viața colectivă și integrarea acestui patrimoniu în programele de planificare generală"(art.5 a).

În acest sens este de dus o luptă (apud Françoise Choay în " Patrimoniu la răscruce") pe trei fronturi:

- Frontul educației și formării ceea ce implică remediarea absenței unei culturi de bază în domeniul patrimoniului cultural și natural și eliminarea amatorismului.
- Folosirea etică a moștenirii patrimoniului cultural și natural. Nu muzeificarea și eficientizarea acerbă economico - financiară sunt soluțiile de conversare și valorificare a acestui patrimoniu, ci reînsoșirea, reutilizarea și adaptarea lui la cerințele societății contemporane.
- Participarea colectivă la valorizarea și producerea unui patrimoniu viu, reînvățarea înscrierii naturale a problemelor prezentului la scara moștenirii locale naturale și culturale.

Documentul național de referință pentru planificarea dezvoltării domeniului cultural este Strategia Sectorială în Domeniul Culturii și a Patrimoniului Național pentru perioada 2014-2020 elaborată de Centrul de Cercetare și Consultanță în Domeniul Culturii corelată cu HG 90/2010 privind funcționarea Ministerului Culturii.

1.5.5. Patrimoniul natural și cultural, resursă de dezvoltare locală – Rețelele eco-sociale

Patrimoniul natural și cultural trebuie considerat ca un ecosistem, cu multiple intrări și ieșiri și cu o rețea de legături atât în interiorul său, cât și în exterior.

Folosirea etică și responsabilă a patrimoniului natural și cultural poate schimba societatea, poate fi o resursă de dezvoltare durabilă, dar pentru aceasta e nevoie de conjugarea mai multor demersuri, de natură:

- + *Juridică*– pentru constituirea cadrului general de intervenție, protejare și valorificare;
- + *Administrativă*– pentru stabilirea responsabilităților și a competențelor actorilor activi în domeniul patrimoniului natural și cultural;
- + *Financiară*– pentru stabilirea surselor și resurselor necesare unei funcționări optime și unei dezvoltări durabile;
- + *Economică* – pentru identificarea, susținerea unor modele de utilizare și deconsum a resurselor locale și în beneficiul comunității.
- + *Socială*– dezvoltarea capacității comunităților de a prelua controlul asupra propriilor resurse și situații în folosul îmbunătățirii vieții oamenilor și evoluției comunității din care fac parte;
- + *Educativă*– pentru coordonarea eforturilor de educație pentru patrimoniu, protecție, intervenție, animare culturală și eliminarea amatorismului. Responsabilizarea locuitorilor de misiunea transmiterii acestei moștenirii către viitor;

Patrimoniul natural și cultural al județului Maramureș are un potențial economic care trebuie conștientizat și valorificat în sensul că:

- + Patrimoniul natural și cultural este producător de produse și servicii cu mare valoare adăugată;
- + Patrimoniul natural și cultural creează locuri de muncă atât pentru exploatarea directă a resurselor naturale locale cât și în spațiul socio-economic adiacent;
- + Patrimoniul natural și cultural creează piețe pentru artizanii locali. Meșterii și meșteșugurile constituie o resursă prețioasă care poate fi folosită inteligent și pragmatic în valorificarea specificului local și regional. Meșteșugul este parte din peisajul cultural și bun de patrimoniu imaterial;
- + Patrimoniul natural și cultural determină utilizarea resurselor naturale locale;
- + Patrimoniul natural și cultural determină dezvoltarea de industrii și servicii precum: industria creativă, turismul, industria de construcții civile, transporturi etc.;
- + Patrimoniul natural și cultural contribuie la dezvoltarea capacității de export.

Phillips(2003) afirmă că la nivel global, în ultimul deceniu au apărut o nouă paradigmă a dezvoltării zonelor protejate. El prezintă o comparație interesantă între vechea și noua paradigmă folosite pentru a defini modelele de management, dezvoltare a zonelor protejate, astfel:

	Aria protejată așa cum era ...	Aria protejată cum tinde să devină ...
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> • Conservarea – obiectivul unic al administrării zonei; • Zonă creată datorită speciilor, habitatelor rare și peisajelor spectaculare; • Beneficiarii zonei sunt doar vizitatorii și turiștii; • Valoarea din perspectiva sălbăticiiei; • O zonă dedicată strict protecției. 	<ul style="list-style-type: none"> • Administrarea zonei are și obiective sociale și economice; • Adeseori sunt înființate din motive științifice, economice și culturale; • Administrate într-o manieră participativă, cu implicarea localnicilor; • Valoroasă din perspectiva culturală a sălbăticiiei (biodiversității); • O zonă dedicată și restaurării și reabilitării biodiversității ecologice.
Guvernanță	<ul style="list-style-type: none"> • Sub autoritatea/ administrarea autorităților publice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sub autoritate/ administrare partenerială.
Populația locală	<ul style="list-style-type: none"> • Planificarea și management împotriva intervenției umane; • Management fără luarea în considerare a opiniilor locale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Administrate cu și (în unele cazuri) de către localnici; • Management participativ, adaptată nevoilor localnicilor.
Context general	<ul style="list-style-type: none"> • Administrate ca "insule" • Dezvoltare izolată 	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectată și condusă ca parte a unui sistem național, regional, internațional; • Dezvoltare în cadrul unei rețele (zone protejate strict și zone tampon legate prin coridoare de legătură).
Percepție	<ul style="list-style-type: none"> • Percepute prioritar ca valoare națională; • Percepute numai ca o preocupare națională (de rang superior). 	<ul style="list-style-type: none"> • Percepută de asemenea ca valoare a comunităților locale; • Percepute din perspectiva problematicei internaționale (încălzirea globală, pierderea biodiversității).
Tehnici de management	<ul style="list-style-type: none"> • Management reactiv orientat pe termen scurt; • Abordare managerială tehnocrată. 	<ul style="list-style-type: none"> • Management activ, adaptat perspectivei pe termen lung; • Management strategic, atent la modificările mediului extern.
Finanțare	<ul style="list-style-type: none"> • Buget public 	<ul style="list-style-type: none"> • Din diverse surse de finanțare
Abilități manageriale	<ul style="list-style-type: none"> • Condușe de oameni de știință și experți în protecția resurselor naturale; • Conducere de tip "expert". 	<ul style="list-style-type: none"> • Condușe de personal cu competențe inter sectoriale/ poli_calificați; • Conducere participativă, bazată pe cunoștințe/ tradiții locale.

Paradigma ariilor protejate (sursa: Phillips, 2003)

❖ Servicii și valori ale ariilor protejate

Beneficiile existenței ariilor protejate pentru persoane, societate și economie includ:

- furnizarea de resurse tangibile, cum ar fi apa, culturile produse în mod durabil, lemnul, etc (servicii de furnizare),
- procesele care reglementează calitatea apei și a aerului, pentru a preveni pericolele naturale, cum ar fi, umezeala și eroziunea solului, și atenuarea schimbărilor climatice prin stocarea și sechestrarea carbonului (servicii de reglare)¹⁴;
- servicii culturale, de exemplu prin susținerea activităților de agrement, odihnă și turism, menținerea identității culturale și a sentimentului de apartenență a aceluși loc¹⁵ (servicii culturale);
- conservarea proceselor de bază ecologice (ex. reciclarea nutrienților, formarea solurilor, captarea carbonului), fundamentale în menținerea funcționării generale a sistemelor naturale (servicii suport).

Ecosistemele sănătoase și funcționale susținute în cadrul ariilor protejate pot crește nu numai gama de servicii ecosistemice, dar, de asemenea și capacitatea ecosistemelor de a rezista și de a se adapta la perturbări ce depășesc nivelul sit-ului¹⁶ (ex. la schimbările climatice prin depozitarea masivă a carbonului). Evenimentele din ultima decadă (inundații, viituri, alunecări de teren) au arătat rolul cheie pe care siturile Natura 2000 îl joacă în protejarea și îmbunătățirea capitalului nostru natural. Pe lângă aceste valori intrinseci ale naturii, investițiile în protecția capitalului natural poate conduce la multiple beneficii pentru societate și economie la nivel local, regional, național și european.

Patrimoniul natural și cultural rural al județului Maramureș reprezintă în acest moment singurele avantaje competitive ale județului în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord Vest, Transilvania de Nord:

Suprafața fondului forestier al județului Maramureș reprezintă mai mult de un sfert din suprafața similară la nivel regional, iar suprafețele ariilor protejate din județ acoperă mai mult de jumătate din suprafețele ariilor protejate la nivel regional.

Județul	Bihor	Bistrița-Nasaud	Cluj	Maramureș	Satu Mare	Sălaj	Total
Fond forestier (ha)	189.014	190.866	146.191	264.883	65.484	96.573	953.011
				27,8%			
Suprafața protejată (ha)	30.867	38.282	7.521	160.762	6.465	517	244.414
Număr arii protejate (fără sit-uri N2000)	64	27	23	35	7	15	171
<i>sursa: Planul Regional de Acțiune pentru Protecția Mediului 2007-2013)</i>				65,8%			100%

Din punct de vedere al patrimoniului cultural rural, Maramureșul rămâne chiar și după două decenii de subminare a valorilor arhitecturale și a tradițiilor locale, singurul "brand" turistic rural la nivel regional.

În Regiunea Nord Vest au fost identificate 163 de UAT-uri cu concentrare mare de resurse și 36 cu concentrare foarte mare de resurse naturale și / sau antropice. Județul Maramureș, conform tabelului de

¹⁴ Dudley & Stolton, 2003; Brown et al, 2006; Campbell et al, 2008

¹⁵ Butcher Partners, 2005; Eagles & Hillel, 2008

¹⁶ Stolton et al, 2008; Dudley și colab, 2010

mai jos, adăpostește cea mai mare concentrare de resurse naturale/ antropice din regiune inclusiv singurele obiective înscrise în lista patrimoniului mondial UNESCO - 8 biserici de lemn din țările Maramureșului (5), Chioarului (2) și Lăpușului (1).

Județ	UAT cu concentrare mare de resurse	UAT cu concentrare foarte mare de resurse
Bihor	28	6
Bistrița-Năsăud	31	10
Cluj	27	2
Maramureș	48	15
Satu Mare	12	2
Sălaj	17	1
Total	163	36

(Sursa: INS Tempo Online/ Planul de Dezvoltare al Regiunii Nord-Vest 2014 – 2020).

1.5.6. Documente de planificare administrativ – teritoriale de rang superior relevante pentru N2000MM

Grupul de Lucru N2000MM, a identificat în prima sa întâlnire de lucru, documentele de planificare administrativ – teritoriale considerate relevante pentru dezvoltarea domeniului N2000MM. Acestea sunt:

Nivel de planificare	Domeniul	Document/ Autoritate
Județean	Amenajarea teritoriului	"Planul de Amenajare a Teritoriului Județean"/Consiliul Județean Maramureș(2008)
Regional	Dezvoltare Regională	"Planul de Dezvoltare al Regiunii Nord-Vest (2014_2020) ¹⁷ ", Consiliul pentru Dezvoltare Regională al Regiunii de Dezvoltare Nord- Vest.
Național	Dezvoltare rurală	"Orientări strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate (2014-2020) ¹⁸ ", Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

¹⁷<http://www.nord-vest.ro/SERVICIIPentru-Dezvoltare-Regionala/PLANIFICARE-REGIONALA/Planul-de-dezvoltare-regionala-2014-2020/PDR-2014-2020-aprobat-de-CDR-Nord-Vest--eID1724.html>

¹⁸<http://www.madr.ro/orientari-strategice-nationale-pentru-dezvoltarea-durabila-a-zonei-montane-defavorizate-2014-2020.html>

2. Capitolul_Rezultatele procesului de planificare

2.1. Starea domeniului analizat

Acest capitol este dedicat prezentării unei imagini de ansamblu a domeniului definit în capitolul și subcapitolele anterioare – sistemul județean de arii protejate Maramureș sau Rețeaua "Natura 2000Maramureș".

Acest sistem nu este alcătuit doar din suprafețele terenurilor cu habitate și specii protejate (resursele sale naturale), analiza stării domeniului analizat incluzând și alte tipuri de resurse: fizice – infrastructură, umane, sociale, financiare și informaționale (know – how) pe care sistemul le-a avut în perioada evaluării lui.

Pentru analiza tuturor acestor resurse, a fost elaborat și aplicat un chestionar de evaluare (Anexa 2.1), transmis prin sistemul de monitorizare al departamentului "Conservarea Biodiversității" al Agenției pentru Protecția Mediului Maramureș, și completat de custozii și administratorii ariilor protejate componente ale rețelei Natura 2000 Maramureș. Datele au fost prelucrate și dezbătute în cadrul atelierului nr. 1 de planificare (din 30.03.2015) de către membrii Grupului de Lucru prezenți.

2.2.1. Starea rețelei județene a patrimoniului natural protejat (analiza diagnostic)

Cum am prezentat în capitolul anterior, Rețeaua "Natura 2000Maramureș" este alcătuită din 59 de arii naturale protejate, dintre care 35 sunt de interes național, una de interes internațional, 17 situri Natura 2000 (arii naturale protejate de interes comunitar) și 6 de interes local (desemnate prin hotărâri de consiliu local sau de consiliu județean). Dintre cele 17 situri Natura 2000, 7 au fost desemnate în cursul anului 2011: 4 situri de protecție avifaunistică (SPA), pentru protecția păsărilor și 3 situri de importanță comunitară (SCI), pentru conservarea habitatelor florei și faunei sălbatice.

❖ Resursele naturale ale Rețelei Natura 2000 MM

Rețeaua Natura 2000 Maramureș a fost creată pentru protecția unor specii și habitate extrem de valoroase:

- peste 260 de specii de floră (222 specii din încrângătura Angiospermatophyta, 18 specii din încrângătura Pteridophyta, 11 specii din încrângătura Gymnospermatophyta și 7 specii din încrângătura Briophyta);
- peste 360 de specii de faună (230 specii din clasa Aves, 59 specii din clasa Mammalia, 40 specii din clasa Pisces, 14 din clasa Amphibia și 11 din clasa Reptilia).
- aproximativ 200 de specii de floră și faună de interes comunitar (printre care: 17 specii de floră, 6 specii de pești, 14 specii de amfibieni, 10 specii de reptile, 120 specii de păsări, 24 specii de mamifere și 3 specii de nevertebrate)
- aproximativ 70 de specii de interes național (printre care: 4 specii de floră, 4 specii de pești, 5 specii de amfibieni, 2 specii de reptile, 40 specii de păsări și 15 specii de mamifere).

Diversitatea faunistică și floristică este de asemenea numeroasă și valoroasă, dintre acestea enumerăm câteva grupe de specii:

Specii de floră: *Campanula serrata* (Clopoței), *Ligularia sibirica* (Curechi de munte), *Empetrum nigrum ssp. nigrum* (vuietoare), *Gladiolus imbricatus* (săbiuță), *Molinia caerulea ssp. Caerulea* (iarba albastră), *Pinus mugo* (Jneapăn), *Dicranum viride* (dicranum verde), *Eleocharis carniolica* (pipirig), *Cypripedium calceolus* (papucul doamnei, babornic), *Liparis loeselii* (moșișoare), *Agrimonia pilosa* (turiță mare), *Tozzia carpathica* (iarbagătului), *Poa granitica* *Erythronium dens – canis* (firiță de munte), etc..

Specii de nevertebrate: *Odontopodisma rubripes* (lăcustă de munte), *Stenobothrus eurasius* (lăcusta), *Carabus variolosus* (carabul amfibiu), *Rosalia alpina* (croitorul fagului), *Pholidopteratranssylvanica* (cosașul transilvan), *Lycaena dispar* (fluturașul purpuriu), *Carabus hampei* (carabul mătășos), *Callimorpha quadripunctaria* (fluture vărgat), *Cucujus cinnaberinus* (gândacul roșu de scoarță), etc.

Specii de amfibieni și reptile: *Bombina variegata* (buhaiul de baltă cu burtă galbenă), *Triturus montandoni* (triton carpatic), *Rana dalmatina* (broasca roșie de pădure), *Rana temporaria* (broasca roșie de munte), *Salamandra salamandra* (salamandră), *Triturus alpestris* (triton de munte), *Anguisfragilis* (năpârcă), *Vipera berus* (vipera), *Emys orbicularis* (broasca țestoasă de apă), etc.

Datorită faptului că unele specii din flora spontană sunt periclitare, vulnerabile și rare, au fost trecute pe lista speciilor ocrotite, printre care amintim:

Specii de pești: *Hucho hucho* (Iostrița), *Gobio uranoscopus* (porcușorul de vad), *Leuciscus souffia* (clean dungat), *Barbus meridionalis* (moioagă), *Sabanejewia aurata* (boarța), *Cottus gobio* (zglăvoacă), *Eudontomyzon danfordi* (chișcarul), etc.

Specii de păsări: *Dendrocopos leucotos* (Ciocănitoare cu spate alb), *Picoides tridactylus* (Ciocănitoare de munte), *Bonasa bonasia* (Ierunca), *Glaucidium passerinum* (Ciuvic), *Aegolius funereus* (Minuniță), *Dryocopus martius* (Ciocănitoarea neagră), *Strix uralensis* (Huhurez mare), *Ficedula albicollis* (Muscar gulerat), *Ficedula parva* (Muscar mic), *Lanius collurio* (Sfrâncioc roșiatic), *Tetrao urogallus* (Cocoș de munte), *Aquila chrysaetos* (Acvilade munte), *Pernis apivorus* (Viespar), *Picoides tridactylus* (Ciocănitoare de munte), *Tetrao tetrix* (Cocoș de mesteacăn), *Ciconia nigra* (Barza neagră), *Strix uralensis* (Huhurez mare), *Accipiter gentilis* (Uliulporumbar), *Accipiter nisus* (Uliul păsărar), *Actitis hypoleucos* (Fluierar de munte), *Aegithalos caudatus* (Pițigoii codat), *Alauda arvensis* (Ciocârlie de câmp), *Anas crecca* (Rața mică), *Anas platyrhynchos* (Rața mare), *Anas querquedula* (Rața cărâitoare), *Anthus spinoletta* (Fâs de munte), *Anthus trivialis* (Fâs de pădure), *Apus apus* (Drepnea neagră), *Aquila pomarina* (Acvilă țipătoare mică), *Asio otus* (Ciuf de pădure), *Athene noctua* (Cucuveaua), *Buteo buteo* (Șorecar comun), *Buteo lagopus* (Șorecarîncălțat), *Caprimulgus europaeus* (Caprimulg), *Carduelis cannabina* (Cânepar), *Carduelis carduelis* (Sticlete), *Carduelis chloris* (Florinte), *Carduelis spinus* (Scatiu), *Certhia familiaris* (Cojoaică de pădure), *Ciconia ciconia* (Barza albă), *Cinclus cinclus* (Mierlă deapă), *Circaetus gallicus* (Șerpar), *Lullula arborea* (Ciocârlie de pădure), etc.

Specii de mamifere: *Ursus arctos* (ursul), *Lynx lynx* (râsul), *Microtus tatricus* (șoarecele de tatra), *Martes martes* (jderul de copac), *Rhinolophus hipposideros* (liliacul mic cu potcoavă), *Rhinolophus ferrumequinum* (liliacul mare cu potcoavă), *Myotis blythii* (liliacul comun mic), *Myotis myotis* (liliac comun), *Canis lupus* (lupul), *Lutra lutra* (vidra), etc.

Specii din flora sălbatică: *Cochlearia pyrenaica var borzeana* (lingurea), *Campanula alpina var ciblesii* (clopoței), *Leontopodium alpinum* (floare de colț), *Gentiana lutea* (ghințura galbenă), *Gentiana punctata* (gențiana), *Fritillaria meleagris* (laleaua peștiță), *Trollius europaeus* (bulbuci de munte), *Rhododendron kotschy* (bujorul de munte), *Lychnis nivalis* (gușa porumbelului), *Cypripedium calceolus* (papucul doamnei), *Pinus cembra* (zâmburul), (reprezentând circa 4,26% din totalul speciilor de floră existente în județ).

Specii din fauna sălbatică: *Rupicapra rupicapra carpatica* (capra neagră), *Marmota marmota* (marmota), *Lynx lynx* (râsul), *Tetrao urogallus* (cocoșul de munte), *Lyrurus tetrax* (cocoșul de mestecă), *Aquila chrysaetos* (acvila de munte), *Aquila pomarina* (acvila țipătoare mică), *Corvus corax* (corbul), *Bubo bubo* (buha), *Tyto alba gutata* (striga), *Athene noctua* (cucuveaua, hurezul de stâncă), *Asio otus* (ciuful de pădure), *Stryx uralensis* (huhurezul mare), *Accipiter gentilis* (uliu porumbar), *Accipiter nisus* (uliu păsărar), *Hucho hucho* (lostrița), (reprezentând circa 4,52% din totalul speciilor de faună existente în județ).

Analiza comparativă a speciilor protejate la nivel național (prevăzute în OUG 57/ 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice) arată că:

Din speciile menționate în A3/ OU 57/2007	Nr.	sunt prezente în Rețeaua N2000MM	Reprezentând (%)
mamifere	29	7 + lilieci	27,6%
păsări	109	> 90	82,6%
reptile	6	2	33,3%
amfibieni	7	5	71,4%
pești	25	19	76%
nevertebrate	62	16	25,8%
plante	53	11	20,8%
TOTAL	287	150	52,3%
Din speciile care necesită protecție strictă A4/ OU 57/2007	Nr.	sunt prezente în Rețeaua N2000MM	Reprezentând (%)
Mamifere + cetacee + lilieci	19	12 + lilieci	63,2%
reptile	18	12	66,7%
amfibieni	11	10	90,9%
pești	3	2	66,7%
nevertebrate	63	cca 40	63,5%
TOTAL	114	76	66,7%
Din speciile interes conservativ național A4b/ OU 57/2007	Nr.	sunt prezente în Rețeaua N2000MM	Reprezentând (%)
mamifere	7	3	42,9%
păsări	45	cca 40	88,9%
reptile	5	3	60%
amfibieni	6	5	83,3%
pești	11	3	27,3%
nevertebrate	96	date insuficiente	-
plante	34	3	8,8%
TOTAL	204	57 (parțial)	min 27,9%
Din relictatele glaciare	Nr.	sunt prezente în Rețeaua N2000MM	Reprezentând (%)
specii relictare	44	Drosera rotundifolia, Spiraea salicifolia Ligularia sibirica Lycopodium inundatum Scheuzeria palustris Eriophorum vaginatum Carex limosa Carex pauciflora Vaccinium oxycoccos Betula nana Trientalis europaea	25%

Habitatele ocrotite în cadrul Rețelei Natura 2000 Maramureș sunt:

Cod	Habitat
3220	Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane
3240	Vegetație lemnoasă cu <i>Salix eleagnos</i> de-a lungul râurilor montane
3260	Cursuri de apă din zonele de câmpie, până la cele montane, cu vegetație din <i>Ranunculion fluitantis</i> și <i>Callitriche-Batrachion</i>
4030	Tufărișuri uscate europene
4060	Tufărișuri alpine și boreale
4080	Tufărișuri cu specii sub-arctice de salix
6150	Pajiști boreale și alpine pe substrat silicios
6410	Pajiști cu <i>Molinia</i> pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (<i>Molinion caeruleae</i>)
6430	Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin
6520	Fânețe și montane
7140	Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat)
7230	Mlaștini alcaline
8210	Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase
8220	Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase
8230	Comunități pioniere de <i>Sedo-Scleranthion</i> sau din <i>Sedo albi-Veronicion dilleni</i> pe stâncării silicioase
9110	Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>
9130	Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>
9170	Păduri dacice de stejar și carpen
9170	Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio-Carpinetum</i>
9260	Vegetație forestieră cu <i>Castanea sativa</i>
4070*	Tufărișuri cu <i>Pinus mugo</i> și <i>Rhododendron myrtifolium</i>
6230*	Pajiști montane de <i>Nardus bogate</i> în specii pe substraturi silicioase
7110*	Turbării acvatice
7220*	Izvoare petrifiante cu formare de travertin (<i>Cratoneurion</i>)
9180*	Păduri din <i>Tilio-Acerion</i> pe versanți abrupti, grohotișuri și ravene
91E0*	Păduri aluviale cu <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
91V0	Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)
91Y0	Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio-Carpinetum</i>

Pe lângă aceste elemente de biodiversitate, sunt conservate valori geologice deosebite dar și peisajul mozaicat (păduri – pășuni – ape) tipic Maramureșului.

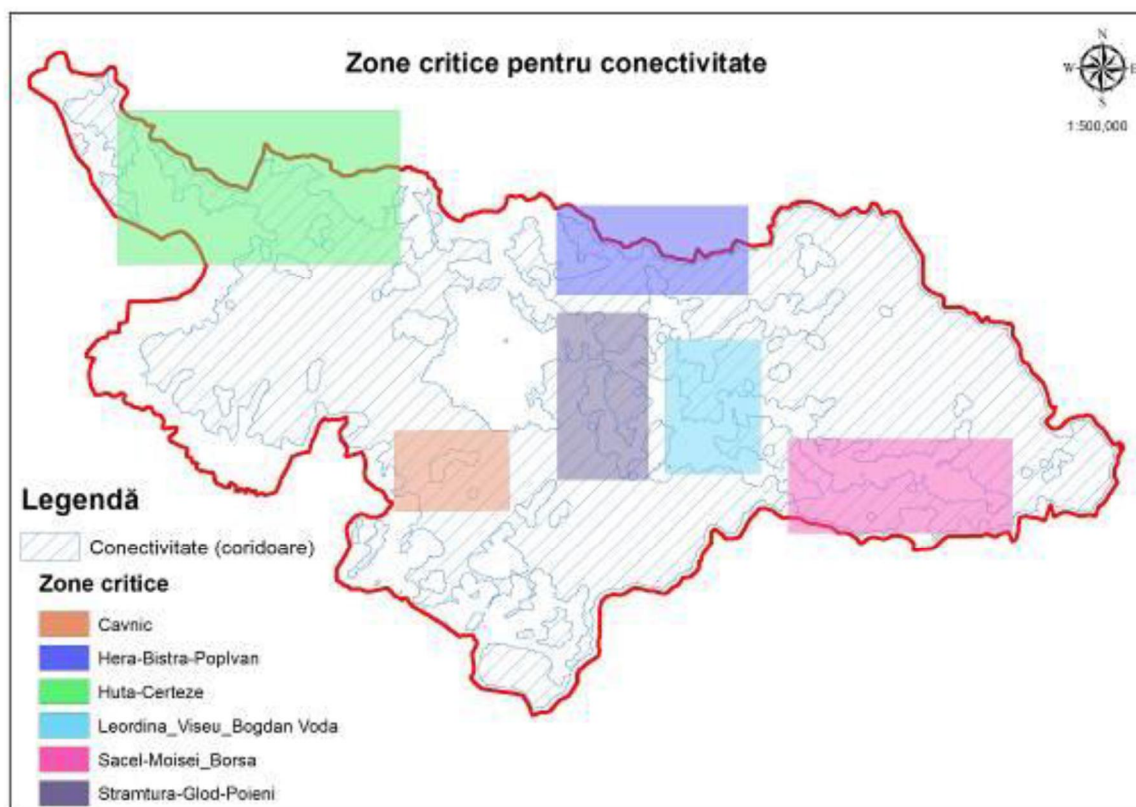
❖ Rețeaua ecologică din județul Maramureș

Rețeaua de coridoare ecologice Maramureș, este menită să fie un sistem coerent de elemente naturale sau seminaturale ale peisajului, desemnate spre administrare în scopul menținerii sau refacerii funcțiilor ecologice ca mijloc de conservare a speciei urs și a altor specii de carnivore/animale, oferind în același timp oportunități adecvate pentru utilizarea durabilă a resurselor naturale.

Procesul de proiectare a rețelei ecologice din Maramureș s-a bazat pe cerințele ecologice ale speciei urs și favorabilitatea habitatelor în zonă. Ursul, datorită poziției în vârful piramidei trofice și a habitatelor vaste de care are nevoie, este specie-țintă în proiectarea rețelelor ecologice regionale, considerându-se că, odată cu protejarea unor populații viabile de urs, se va asigura și conservarea celorlalte specii cu nevoi de deplasare mai mult sau mai puțin similare, a habitatelor acestora și a proceselor din ecosistem.

În zona transfrontieră România-Ucraina a fost identificată prima rețea de coridoare ecologice din România¹⁹, în cadrul unui proces participativ realizat împreună cu specialiști în conservarea carnivorelor mari și cu principalii factori interesați din ambele țări. Astfel, în județul Maramureș, România au fost desemnate 6 zone critice din punct de vedere al conectivității și utilizării habitatelor pentru specia urs, zone ce necesită o analiză în detaliu, activități de monitorizare pe termen lung și măsuri speciale de conservare:

- Zona Căvnic
- Zona Hera-Bistra-Pop Ivan
- Zona Huta-Certeze
- Zona Leordina-Vișeu-Bogdan Vodă
- Zona Săcel-Moisei-Borșa
- Zona Strâmtura-Glod-Poieni

Zone critice de conectivitate în județul Maramureș

Rețeaua ecologică este alcătuită din zone centrale ("core-areas"), zone-tampon, coridoare și zone de reconstrucție ecologică. După Maanen et al. [3].

a) Zonele centrale ("core-areas") sunt arii protejate robuste, cu rol de refugiu pentru populații viabile de urs cu cerințe ecologice specifice. Zonele centrale îndeplinesc rolul de "rezervor" "furnizând" indivizi capabili să asigure schimbul de material genetic cu alți indivizi ai altor subpopulații prin intermediul rețelei ecologice. În județul Maramureș, au fost determinate 5 zone centrale: Țara Oașului 2541 ha, Igniș 28402 ha, Lăpuș+Țibleș 29137 ha, Munții Rodnei 12911 ha, Munții Maramureșului 56223 ha.

b) Zonele-tampon au rolul de a proteja zonele centrale de efectele activităților antropice și de posibila atragere a indivizilor în "zone capcană" (zonele în care mortalitatea este extrem de ridicată datorită barierelor fizice și a eventualelor conflicte provocate). Zona îndeplinește rolul de tranziție de la zonele

¹⁹ Rețeaua de coridoare ecologice din județul Maramureș a fost stabilită în cadrul proiectului "Granițe deschise pentru urși în Carpații României și Ucrainei"/"Open borders for bears between Romanian and Ukrainian Carpathians", proiectul fiind implementat de către Asociația WWF Programul Dunare Carpați România – Filiala Maramureș, România în parteneriat cu NGO RachivEcoTur din Ucraina și finanțat prin Programul Operațional Comun de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-Slovia-România- Ucraina 2007-2013, contract de finanțare: HUSKROUA/1001/038, perioada de implementare a proiectului 01.05.2012 – 30.04.2014.

nefavorabile la cele complet protejate. În cazul nostru, zona tampon pentru zonele centrale o reprezintă zona buffer de 2 km, iar pentru coridoare de 1km.

c) Coridoarele ecologice critice - sunt coridoare care asigură conectivitatea la nivel de peisaj pentru indivizii unor specii protejate (ursul ca specie umbrelă) între zone/habitat cu concentrații semnificative ale acestor specii la nivel național sau regional (sau de arii protejate) și reprezintă zona minimă de conectivitate între habitatele de urs din zonele critice studiate.

Nr.	Coridoare ecologice critice	S (ha)
1	Barsana	114,7
2	Bistra 1	261,1
3	Bistra 2	241,1
4	Borsa	316,0
5	Cavnic 1	432,7
6	Cavnic 2	455,2
7	Certeze	394,3
8	Sacel	103,1
9	Stramtura	405,8
10	Valea Viseului 1	211,7
11	Valea Viseului 2	150,6
	Total	3.086,1

d) Zone de reconstrucție ecologică - trebuie acordată prioritate conservării sau desemnării de coridoare ecologice între zonele centrale cu populații importante, amenințate și în cazul matricelor nefavorabile. Continuitatea coridoarelor poate fi asigurată prin refacerea unor habitate degradate datorită activităților umane în principal prin reconstrucție ecologică. A fost propusă pentru reconstrucție ecologică zona Săcel - Moisei – Borșa pentru (979 ha).

Au fost stabilite și o serie de măsuri de management pentru funcționalitatea rețelei de coridoare ecologice din Maramureș (măsuri administrative și măsuri tehnice).

Este esențial, ca aceste zone critice identificate să fie securizate și să fie incluse în planurile de dezvoltare de la nivel local/județean/regional tocmai pentru a evita fragmentarea coridoarelor din cauza anumitor potențiale investiții economice cu impact negativ major asupra biodiversității.

Resursele forestiere- ale județului Maramureș îndreptățesc adevărul potrivit căruia secole de-a rândul pădurea ne-a asigurat fără întrerupere bunuri și servicii de valoare inestimabilă. Cultura materială a majorității populației Maramureșului a izvorât din pădure, regăsindu-se în prezent în arhitectura lemnului: de la bisericile de lemn patrimoniu UNESCO, până la casele de lemn și linguri de lemn dar și materialul de care depinde căldura pe timp de iarnă, lemnul este materia de bază în cultura maramureșeană tradițională, fiind vital și pentru existența actuală a comunităților locale.

Maramureșul păstrează încă o legătura vie, ancestrală între om și pădure. Speciile de arbori semnificativi la nivelul pădurilor din Maramureș, sunt: molidul, bradul, fagul, gorunul. Pe lângă acestea, există specii prezente în număr mai mic de exemplare, sau ce apar în arii strict localizate, zămbrul în jnepenișurile subalpine, sălciile, plopii și arinii de-a lungul cursurilor de ape etc.

Astfel suprafața ocupată de păduri în județul Maramureș este de cca. 253.206 ha.

- Păduri cu funcții speciale de protecție (grupa I): 114632 ha
- Păduri cu funcții de producție și protecție (grupa II): 138574 ha

Suprafețele de pădure ale județului Maramureș grupate pe administratori:

Nr.	Administrator	Suprafete de padure		Total Gr.I + Gr.II
		Gr.I(protectie)	Gr.II(prod. si protectie)	
1	RNP TOTAL	86526	105849	192375
	din care : de stat	82730	53335	136065
	administrat	3796	52514	56310
2	O.S.Municipal Baia Mare RA	8151	1843	9994
3	O.S. Alpina Borsa RA	3642	3276	6918
4	O.S.Silva Borsa	5932	636	6568
5	O.S.Composesoral Viseu	3045	7679	10724
6	O.S.Salcâmul Ciumești	1118	5104	6222
7	O.S.Dorna Căndreni	0	215	215
8	O.S.Ardud RA	213	2692	2905
9	O.S.Telciu	360	996	1356
10	O.S.Romuli	930	1247	2177
11	O.S.Vlădeasa Huedin	68	456	524
12	O.S.Someș Silva	217	240	457
13	Suprafețe neadministrare	4430	8341	12771
	TOTAL	114632	138574	253206

Fondul forestier al județului Maramureș(de 192.375 ha) este administrat de către 11 ocoale silvice private (56.310 ha) și de către Direcția Silvică Maramureș (136.065 ha, proprietate a statului) care a arondat această suprafață pe:

- 13 ocoale silvice cu suprafețe cuprinse între 9.066 ha (O.S. Sighet) și 31.546 ha (O.S. Vișeu);
- 46 districte silvice;
- 240 cantoane silvice;
- 1 păstrăvărie.

Distributia pădurii din Maramureș pe specii(an de referinat 2014) arată că 107.700 ha sunt reprezentate de către rășinoase (42,53%) și 145.506 ha de către foioase (57,47%).

În ceea ce privește regenerările de fond forestier aplicate în Maramureș în perioada 2012 - 2014, tabelul de mai jos prezintă o sumarizare a tipurilor de tratamente aplicate. Acestea asigură regenerarea naturală, din sămânță, a arboretelor - asigurarea materialelor forestiere de reproducere - realizarea compoziției arboretelor corespunzătoare tipului natural fundamental de pădure.

Evoluția suprafețelor împădurite în anul 2014, comparativ cu anii 2013 și 2012(ha):

Anul	Total regenerări în fond forestier	Regenerări naturale	Împăduriri în fond forestier de stat	Împăduriri în fond forestier privat al u.a.t.	Împăduriri la alti detinatori
2014	1160	741	247	0	172
2013	871	533	186	0	152
2012	1087	683	250	0	154

Păduri cu valoare ridicata de conservare (PVRC_ro/ HCVF_en) - este cunoscut faptul că pădurile /ecosistemele forestiere, îndeplinesc pe lângă un rol economic, anumite funcții ecologice, sociale și

culturale oferite prin valorile structurale și funcționale caracteristice. Acolo unde aceste valori sunt considerate a fi de o importanță excepțională sau critică valabile într-un anumit context ecologic, social sau cultural, pădurea poate fi definită ca o Pădure cu Valoare Ridicată de Conservare (PVRC). Luând în considerare diversitatea valorilor importante pentru conservare, acestea au fost grupate în șase categorii distincte. Astfel, PVRC sunt acele păduri care prezintă unul sau mai multe din următoarele atribute:

VRC1– Suprafețe forestiere care conțin concentrații de biodiversitate de importanță globală, regională și națională;

VRC1.1- Arii protejate: Ariile protejate indeplinesc multiple funcții, în special cea de conservare a biodiversității. Rețelele de arii protejate reprezintă fundamentul conservării biodiversității la nivel național și internațional;

VRC1.2- Specii amenințate și periclitate: Anumite specii de plante și animale, din diferite motive au devenit amenințate și periclitate. Pădurile care adăpostesc populații ale unor astfel de specii sunt categoric importante pentru menținerea valorilor de biodiversitate și trebuie gospodărite ca atare;

VRC1.3- Specii endemice: Speciile endemice sunt acelea a caror prezență se limitează numai la o anumită arie geografică. Arealul lor este restrâns sporește vulnerabilitatea acestora și astfel procesul de conservare al întregului ansamblu (specie-habitat) devine foarte important;

VRC1.4- Utilizarea sezonală critică: Anumite habitate pot fi folosite doar sezonier sau în perioadele cu condiții extreme (asa-numitele refugii), fiind critice pentru supraviețuirea unor populații. Ca atare, gospodărirea corespunzătoare a acestora este esențială;

VRC2– Suprafețe forestiere extinse de importanță globală, regională sau națională, în care populațiile speciilor autohtone există în forma lor naturală din punct de vedere al distribuției și densității;

VRC3- Suprafețe forestiere care sunt localizate în sau conțin ecosisteme rare, amenințate sau periclitate;

VRC4 - Suprafețe forestiere care asigură servicii de mediu în situații critice;

VRC 4.1 - Păduri cu rol hidrologic deosebit de important;

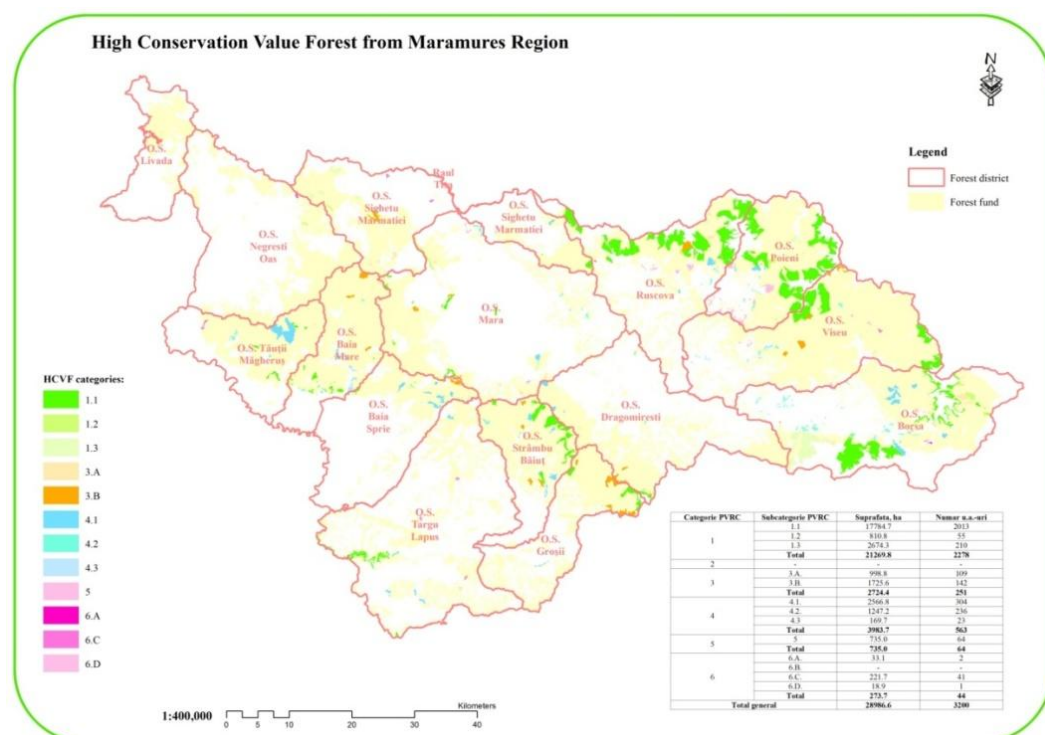
VRC 4.2 - Păduri de importanță critică pentru protejarea terenurilor;

VRC4.3 - Zone forestiere cu impact critic asupra terenurilor agricole sau piscicole;

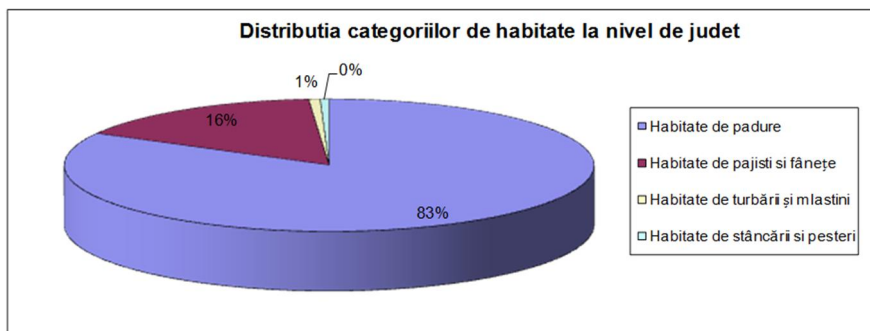
VRC5- Suprafețe forestiere ce satisfac nevoi de bază ale comunităților rurale (nevoile de baza pot fi, spre exemplu: mijloace necesare subsistenței sau pentru sănătate);

VRC6 - Suprafețe forestiere a căror valoare este esențială pentru păstrarea identității culturale a unei comunități sau a unei zone.

În Maramureș sunt situate 28.986,6 ha păduri din categoriile HCVF administrate de către Direcția Silvică Maramureș.

Cele 59 de situri ale Rețelei Natura 2000 Maramureș, create pentru protecția patrimoniului natural, acoperă 245242,14 ha (din care: 81% suprafețe silvice, 39% agricole, 0,3% ape, 2,6% intravilan), reprezentând aproape 40% din teritoriul județului. Ponderea cea mai mare la nivelul județului o reprezintă habitatele forestiere, urmate de habitate de pajiști și fânețe, habitate de turbării și mlaștini și în final habitate de stâncării și peșteri, după sunt prezentate în graficul alăturat:

Datele sunt afectate de erorile create de modul în care au fost delimitate (de pe hărți) perimetrele zonelor protejate. Acest mod "de proiectare" a zonelor protejate din Maramureș justificat și de suprafețele mari de teren cu acces dificil a condus, conform specialiștilor locali, la neincluderea în siturile N2000 a unor zone cu caracteristici naturale extrem de valoroase, la inadvertențe/ denumiri neadecvate geografic ale siturilor N2000, la identificarea aproximativă, nerealistă, a speciilor în Fișa Standard a Siturilor N2000.

Administrațiile, custozii ariilor protejate au cartat peste 30% dintre suprafețele administrate, incluzând 115 specii.

Sistemul propriu de monitorizare al ariilor protejate administrate/ aflate în custodie raportează starea bună de conservare a speciilor monitorizate: 95 specii stabile ca populație, 60 specii monitorizate au numărul de indivizi în creștere (aceste date nu sunt documentate totuși, nu rezulta din documentele de referință ale analizei domeniului analizat). Cercetarea și evaluarea patrimoniului natural județean este afectată drastic de resursele limitate avute la dispoziție. Acțiunile de inventariere a bunurilor naturale patrimoniale se desfășoară cu precădere în cadrul unor proiecte cu finanțare nerambursabilă.

❖ Resursele fizice ale N2000MM

Ca infrastructură, rețeaua Natura 2000 Maramureș nu se poate compara cu infrastructura specifică a ariilor protejate din țări cu tradiție în protecția și conservarea biodiversității dar și a valorificării serviciilor furnizate de acestea. Conform raportărilor din teritoriu administrațiile marilor unități de patrimoniu natural protejat (Parcul Național Munții Rodnei și Parcul Natural Munții Maramureșului) au sedii proprii, conectate la rețelele de utilități publice, amenajate și dotate pentru derularea activităților curente. Majoritatea celorlalți administratori sau custozii ai ariilor protejate au sedii sau birouri operaționale în proximitatea ariilor protejate aflate în responsabilitate. Administrațiile/ custozii dispun de echipamente TIC (Tehnologiei Informației și Comunicării) care favorizează nu doar accesul la informație dar și posibilitatea de lucru în rețea.

Situația cea mai precară o întâlnim în cazul dotării administrațiilor/ custodiilor cu echipamente destinate cercetării (monitorizare – evaluare) precum și cu echipamente GIS, a căror absență a condus la erori în delimitare pe planuri și în teren a coordonatelor perimetrelor ariilor protejate. Un efect secundar a acestei

situații o reprezintă absența marcării sau a marcării eronate în teren a limitelor unităților componente ale Rețelei Natura 2000 Maramureș.

Accesul înspre/ dinspre ariile protejate spre principalele căi de transport rutier din județ este bună. Semnalizarea existenței și accesului către ariile protejate a vizitatorilor, turiștilor, precum și accesibilitatea în cadrul ariilor protejate este însă problematică, datorită:

- absenței traseelor adaptate rolului ariei protejate sau tematicii activităților prioritare: de cercetare, monitorizare – evaluare sau turistice,
- fragmentării habitatelor de infrastructura excesivă de acces la terenurile agricole și silvice din aria protejată.

❖ Resursele umane și sociale ale N2000MM

Dintre cele 59 de arii protejate ale rețelei județene, pentru 13 (22%) arii protejate nu s-au încheiat convenții de custodie (11), respectiv contracte de administrare (2). Trimestrial, Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor organizează sesiuni de atribuire în custodie/ administrare a ariilor protejate, respectiv a sit-urilor Natura 2000.

Administrarea, custodia celorlalte 46 de arii protejate este asigurată de 6 ONG, 4 structuri ale autorității sectoriale silvice (APS-2 direcții județene, 2 Ocoale Silvice, 2 administrații de arii protejate) și de către 6 administrații publice locale (APL).

Nr. crt.	Cod AP/ N2000	Denumire arie naturală protejată	Custode/ Administrator
1	2565	Rezervația fosiliferă Chiuzbaia	Fără custode
2	2563	Pietrosu Mare	Parcul Național Munții Rodnei
3	2589	Piatra Rea	Parcul Național Munții Rodnei
4	2564	Lacul albastru	Parcul Natural Munții Maramureșului
5	2566	Pestera Valenii Somcutei	Fără custode
6	2567	Pestera cu Oase	Fără custode
7	2569	Stancariile Sălhoi Zămbroslavele	Parcul Natural Munții Maramureșului
8	2571	Mlastina Vlasinescu	Fără custode
9	2572	Taul lui Dumitru	Parcul Natural Munții Maramureșului
10	2577	Creasta Cocosului	Asociația Ecologic
11	2578	Cheile Tatarului	Parcul Natural Munții Maramureșului
12	2579	Cheile Babei	Fără custode
13	2587	Pestera Boiu Mare	Fără custode
14	2590	Mlastina Iezerul Mare	Parcul Natural Munții Maramureșului
15	2591	Coloanele de la Limpadea	Fără custode
16	2592	Rozeta de Piatra de la Ilba	Fără custode
17	2593	Pestera din Dl. Solovan	Fără custode
18	2594	Mlastina Taul Negru	Fără custode
19	2562	Izvorul Batrana (Ponorul Izei)	Parcul Național Munții Rodnei
20	2582	Pestera si Izbulul Izei	Parcul Național Munții Rodnei
21	2568	Lacul Morarenilor	Asociația Ecologic
22	2570	Mlastina Poiana Brazilor	Parcul Natural Munții Maramureșului
23	2573	Padurea Ronisoara	Asociația Heidenroslein
24	2574	Padurea Craiasca	Parcul Natural Munții Maramureșului
25	2575	Padurea Bavna	Parcul Natural Munții Maramureșului
26	2576	Padurea de Larice Costiui	Fără custode
27	2580	Cornu Nedeii-Ciungi Balasinei	Parcul Natural Munții Maramureșului
28	2581	Arboretul de castan comestibil Baia Mare	Ocolul Silvic Municipal Baia Mare
29	2583	Defileul Lapusului	Asociația Profesională GeoMMed
30		Padurea cu pini Comja	Fără custode

31	2585	Arcer Tibles	Fără custode
32	2586	Vf. Farcau - L. Vinderel - Mihailecu	Parcul Natural Munții Maramureșului
33	2588	Poiana cu Narcise	Parcul Natural Munții Maramureșului
34		Padurea Runc	Directia Silvica Satu Mare prin OS Borlești
35	RB	Parcul Național Muntii Rodnei	Parcul Național Munții Rodnei
36	PN	Parcul Natural Munții Maramureșului	Parcul Natural Munții Maramureșului
37	ROSCI0092	Ignis	Parcul Natural Munții Maramureșului
38	ROSCI0251	Tisa Superioara	Asociația Heidenroslein
39	ROSCI0264	Valea Izei și Dl. Solovan	Fără administrator
40	ROSCI0003	Arboretul de castan comestibil Baia Mare	Ocolul Silvic Municipal Baia Mare
41	ROSCI0030	Cheile Lapusului	Asociația Profesională GeoMMed
42	ROSCI0089	Gutai - Creasta Cocosului	Asociația Ecologic
43	ROSCI0124	Muntii Maramuresului	Parcul Natural Munții Maramureșului
44	ROSCI0125	Muntii Rodnei	Parcul Național Munții Rodnei
45	ROSCI0192	Pestera Magurici	Asociația GAL Valea Somesului
46	ROSCI0275	Barsau Somcuta	Fără custode
47	ROSCI0285	Codrii seculari de la Strambu Baiut	WWF Romania și Directia Silvica Maramures
48	ROSCI0358	Pricop Huta Certeze	Asociația Heidenroslein
49	ROSPA0085	Muntii Rodnei	Parcul Național Munții Rodnei
50	ROSPA0114	Cursul Mijlociu al Somesului	Fără administrator
51	ROSPA0131	Munții Maramureșului	Parcul Natural Munții Maramureșului
52	ROSPA0134	Muntii Gutai	Parcul Natural Munții Maramureșului
53	ROSPA0143	Tisa Superioara	Asociația Heidenroslein
54	- (arie de interes local)	Pestera Ponorul Jitelor	Primăria Groșii Țibleșului
55	- (arie de interes local)	Taurile și Turbaria de la Hoteni	Primăria Ocna Șugatag
56	- (arie de interes local)	Mlaștina Dumbrava	Primăria Dragomirești
57	- (arie de interes local)	Tăurile Chendroaiei	Primăria Desești
58	- (arie de interes local)	Ursoi	Primăria Vadul Izei
59	- (arie de interes local)	Râul Mara	Primăria Vadul Izei, Primăria Ocna Șugatag, Primăria Giulești și Primăria Desești

Personalul implicat în administrarea²⁰ ariilor protejate din cadrul rețelei N2000MM cumulează 66 de persoane, conform rapoartelor de activitate anuale. Cei 7 manageri angajați (dintre care 4 specializați) coordonează: 7 biologi, 7 specialiști GIS, 7 facilitatori comunitari – în relație directă cu comunitățile locale și 34 de rangeri (din care doar 2 atestați profesional) care desfășoară activitățile de pază și protecție a patrimoniului natural din zona ariei protejate. Aceștia li se adaugă peste 40 de voluntari în cadrul celor 3 programe specializate coordonate de 4 specialiști.

Imaginea de ansamblu devine critică comparând resursa umană implicată cu suprafața protejată (aproape 40% din suprafața județului) care trebuie să fie acoperită de serviciile specializate ale acestora. Aceste cifre ne arată că 1 ranger trebuie să acopere 7213 ha (72 km²) din suprafața protejată a județului Maramureș

²⁰ Custozii ariilor protejate nu sunt obligați legal să angajeze personal contractual pentru derularea activităților de management al ariei protejate.

iar în cazul personalului cumulat, fiecărei persoane specializate îi revin 3715 ha, suprafață care scade la 2370 hadacă includem și voluntarii din sistem.

Aceste arii protejate sunt situate pe teritoriul a 64 UATuri cu peste 200.000 de locuitori (fără Municipiul Baia Mare). Cu toate acestea, nici un studiu nu și-a propus până acum să evalueze limitele administrativ teritoriale și calitatea impactului unei arii protejate asupra comunităților învecinate, mai cu seamă în cazul comunităților montane defavorizate. Sau deasemenea, nu a fost studiat impactul nivelului redus de educație ecologică, pierderea tradițiilor populației din localitățile limitrofe, schimbările lor structurale asupra ariilor protejate. Cu toate acestea, anul trecut (2014) în cadrul rețelei N2000MM au fost organizate 23 de evenimente publice și 30 de campanii de informare publică sau educație ecologică;

Din perspectiva dezvoltării comunitare, toate ariile protejate și-au dezvoltat programe de relații cu comunitățile învecinate, de implicare a factorilor interesați în procese participative de management al ariilor protejate. În anul 2014, managementul ariilor protejate din rețeaua N2000MM, au încheiat 58 de acorduri de colaborare/ parteneriat cu 25 de administrații publice locale (APL); 19 cu autorități publice sectoriale (APS) și 11 cu diverse organizații neguvernamentale (ONG), 4 arii protejate participând în cadrul a 4 rețele de cooperare zonală și 5 dintre ele în rețele de cooperare internaționale. Cel mai dezamăgitor aspect al implicării locale în problema ariilor protejate îl reprezintă slaba responsabilitate socială corporativă a agenților economici, reprezentată de numărul redus (3) de acorduri de cooperare cu administrațiile, custodiile ariilor protejate din rețeaua N2000MM.

Un alt dezavantaj al domeniului analizat, considerat de platforma de cooperare profesională "Natura 2000 Maramureș", îl constituie dezagregarea cooperării profesionale intrasectorială (între structurile de management ale ariilor protejate) și inter-sectorială (între acestea și autoritățile publice sectoriale de administrare a resurselor naturale). În absența unei implicări solidare, parteneriale a tuturor factorilor interesați administrarea rețelei N2000MM nu poate fi abordată ca un sistem, iar resursele precare alocate dezvoltării acestui domeniu vor fi risipite fără obținerea unei schimbări, a unui impact dorit asupra stării de conservare favorabilă a biodiversității. Un rezultat al acestei abordări unilaterale îl reprezintă criticile și inițiativele de modificare a Fișelor Standard ale siturilor N2000 la nivelul întregii țări.

❖ Resursele financiare ale N2000MM

Din datele furnizate de către titularii contractelor de administrare (cu excepția structurilor de management care raportează direct autorității sectoriale centrale (Ministerul Mediului Apelor și Pădurilor), a convențiilor de custodie, în anul 2014 "bugetul cumulat" alocat managementului sistemului județean de arii protejate nu a depășit 500.000 (cinci sute de mii) lei, din care: 47% au fost alocați pentru cercetarea – monitorizarea – evaluarea biodiversității ariilor protejate; 40% pentru plata personalului; 7% pentru relații publice și cu comunitățile învecinate (campanii de informare, educare ecologică). Peste 75% din acest buget cumulat provine din surse externe bugetului public, din care: 45% au provenit din surse proprii (taxe pentru servicii) și 55% din granturi (finanțări nerambursabile). Deasemenea resursele limitate alocate domeniului patrimoniului natural protejat au afectat calitatea documentației solicitate pentru desemnarea siturilor N2000.

Analizele comparative, relevă și în acest caz criza de resurse a unui sistem județean care reprezintă un avantaj competitiv regional. *Suma estimată consumată în anul 2014 pentru conservarea și protecția biodiversității pe un hectar de arie protejată a depășit ușor valoarea de 2 lei/ ha, iar în cazul exclusiv al resurselor financiare publice valoarea estimată este în jur de 0,65 lei/ ha. Din aceeași perspectivă nu putem să vorbim încă în Maramureș de filantropia ecologică sau de profesionalizarea strângerii de fonduri (fund raising) în acest domeniu.*

O slăbiciune a rețelei județene N2000MM, o reprezintă totodată gradul scăzut de identificare și valorificare a serviciilor pe care le oferă ariile protejate dezvoltării locale, tradus printr-un aport scăzut al existenței ariei protejate la dezvoltarea locală.

❖ Resursele informaționale (know how) ale N2000MM

Organizarea și funcționarea ariilor protejate, respectiv a Sit-urilor Natura 2000 beneficiază de un cadru legal și instituțional clar ce poate să producă efecte directe asupra deciziilor factorilor interesați publici și privați. Administratorii/ custozii ariilor protejate cunosc și aplică acest cadru legal fiind momentan singura lor sursă de protecție și conservare a biodiversității în zona administrată.

După finalizarea procedurii de atribuire a custodiei/ administrării ariei protejate, în termen de 6 luni managementul AP trebuie să alcătuiască un set minim de măsuri de conservare pentru ariile naturale protejate respective și să întocmească regulamentul ariei. În cazul rețelei Natura 2000 Maramureș (59 AP) , stadiul actual al realizării acestei cerințe legale este următorul:

Setul minim de măsuri de conservare al ariei protejate			
Nedepuse	Depuse și avizate de APM MM ²¹	Depuse la MMSC ²²	Aprobate de MMSC
27	13	16	3

Regulamentul de Organizare și Funcționare al ariei protejate			
Nedepuse	Depuse și avizate de APM MM	Depuse la MMSC	Aprobate de MMSC
25	13 (din care 1 in curs)	11	0

Conform legislației, în termen de 2 ani trebuie să se realizeze planul de management al ariei naturale protejate respective, cu excepția cazului în care planul de management al ariei protejate este realizat cu ajutorul unei finanțări nerambursabile, caz în care termenul de finalizare al acestuia este identic cu data de finalizare a proiectului. Stadiul elaborării, evaluării și aprobării planurilor de management în cadrul rețelei N2000MM este următorul:

Planuri de Management ale ariilor protejate			
Elaborate	Evaluate și avizate la ANPM	Depuse la MMSC	Aprobate de MMSC
18	13 (din care 1 in curs)	11	0

Printre cauzele enunțate pentru justificarea stadiului elaborării și aplicării documentelor de organizare și funcționare a ariilor protejate în cadrul rețelei N2000MM au fost:

- Absența resurselor necesare construcției și administrării unui sistem profesional de monitorizare și evaluare funcțional pentru specii și habitate protejate, respectiv colectarea periodică, prelucrarea și raportarea GIS a datelor privind starea resurselor naturale protejate.
- Accesibilitate redusă, greoaie la informațiile publice de la autoritățile sectoriale de management a resurselor naturale;
- Termene scurte pentru elaborarea unor documentații costisitoare vs termene lungi și lacune procedurale în reglementarea aprobării Planurilor de Management ale AP.

²¹ APM MM – Agenția pentru protecția mediului Maramureș

²² MMSC – Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice

❖ Pericole și amenințări asupra patrimoniului natural protejat

Consecințele activității antropice asupra biodiversității sunt vizibile într-o seamă de modificări semnificative de ordin calitativ și cantitativ în structura și funcționarea ecosistemelor. Din perspectiva principiilor și obiectivelor de conservare și utilizare durabilă a componentelor biodiversității principalele consecințe relevante sunt:

- Manifestarea unui proces activ de pierdere a diversității biologice, care se exprimă prin dispariția sau reducerea efectivelor unor specii, în special mamifere și păsări.
- Fragmentarea habitatelor speciilor și întreruperea conectivității longitudinale (prin bararea cursurilor de apă) și laterale (prin îndiguirea zonelor inundabile, blocarea sau restrângerea drastică a rutelor de migrație a speciilor de pești și a accesului la locurile potrivite pentru reproducere și hrănire).
- Restrângerea sau eliminarea unor tipuri de habitate sau ecosisteme din zonele de tranziție (perdele forestiere, aliniamente de arbori, zone umede din structura marilor exploatații agricole sau a marilor sisteme lotice) cu efecte negative profunde asupra diversității biologice și a funcțiilor de control al poluării difuze, eroziunii solului, scurgerilor de suprafață și evoluției undei de viitură, controlului biologic al populațiilor de dăunători pentru culturile agricole, reîncărcării rezervelor sau corpurilor subterane de apă.
- Modificarea amplă, uneori dincolo de pragul critic, a configurației structurale a bazinelor hidrografice și a cursurilor de apă, asociată cu reducerea semnificativă a capacității sistemelor acvatice de a absorbi presiunea factorilor antropici care operează la scara bazinului hidrografic și cu creșterea vulnerabilității lor și a sistemelor socio-economice care depind de acestea.
- Simplificarea excesivă a structurii și capacității multifuncționale ale formațiunilor ecologice dominate sau formate exclusiv din ecosisteme agricole intensive și creșterea gradului lor de dependență față de inputurile materiale și energetice comerciale.
- Destructurarea și reducerea capacității productive a componentelor biodiversității din sectorul agricol.
- Impactul asupra peisajului, la nivelul fiecăreia din cele 3 componente ale sale: elemente culturale (așezări, infrastructură, construcții, activități umane), biodiversitate și structura geomorfologică (relief, caracteristici geologice, hidrologice) Intervențiile umane cu impact negativ asupra peisajului, în funcție de gravitate, sunt următoarele:
 - *Distrugere – pierderi semnificative la nivelul tuturor celor 3 componente ale peisajului. Acestea sunt cauzate în principal de dezvoltări urbanistice intensive inadecvate mediului și arhitecturii locale, schimbarea funcțiunii terenurilor, defrișări, transformarea radicală a țesuturilor tradiționale ale localităților (îndesire, demolări, schimbări de funcțiuni);*
 - *Degradare – transformări puternice la nivelul componentelor, care însă nu schimbă caracterul unitar. Acestea sunt cauzate de: deteriorări la nivelul biodiversității (amenajarea spațiilor verzi urbane cu specii alohtone, neglijarea și abandonul spațiului public în favoarea traficului rutier), pierderi culturale (transformări ale elementelor de construcție cu derogari de la legislația în vigoare, urbanism intensiv de factură nesustenabilă, fără planificare strategică, cartiere suburbane lipsite de identitate, infrastructură și integrare în organismul orașului, abandonarea tradițiilor), poluare (acumulare de deșeuri, cauzată de acumularea de deșeuri, poluarea aerului, apelor și terenurilor);*
 - *Agresiuni – acțiuni punctuale cu impact major la nivelul tuturor componentelor. Acestea sunt cauzate de activitățile economice și turistice, care se desfășoară în mod nesustenabil și cauzează modificarea formelor de relief, acumularea de deșeuri, dezechilibre ale ecosistemelor, lipsa de continuitate în politicile de amenajare a teritoriului.*
- Intensificarea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii (transport auto, turism, producere și transport de energie etc.), construirea haotică, fără respectarea unei strategii de urbanism coerentă și consecventă conduce la utilizarea nejudicioasă a zonelor destinate pentru construcții și extinderea acestora în detrimentul celor naturale, dar și în cazul celor izolate, datorită construcției suplimentare de

căi de acces și utilități, pot fi considerate principalele amenințări la adresa biodiversității, în contextul dezvoltării economice actuale;

- Supraexploatarea masei lemnoase și tăierile ilegale din pădurile de curând retrocedate și care nu sunt în prezent administrate reprezintă o amenințare la adresa biodiversității. Tăierile necontrolate fragmentează habitatele și conduc la eroziunea solului sau alunecări de teren;
- Suprapășunatul are un impact negativ semnificativ asupra fitocenozelor, cauzând descreșterea biomasei vegetale și a numărului de specii cu valoare nutritivă.
- Dintre speciile de plante cele mai afectate sunt speciile cu statut special de protecție care conțin principii active și sunt utilizate în cosmetică, cele de uz farmaceutic, alimentar sau cele cu rol decorativ, care sunt recoltate și comercializate ilegal;
- Braconajul speciilor de interes vânătorească sau a celor de interes economic apare în două situații distincte și este o amenințare pentru biodiversitate:
 - *pe de o parte este cauzat de sărăcia populației locale din anumite zone ce folosesc aceste exemplare pentru consumul propriu și care nu are un efect semnificativ asupra stării de conservare a speciilor respective;*
 - *pe de altă parte, braconajul este cauzat de dorința de a vâna/ captura/recolta specii strict protejate cu valoare crescută pe piața neagră. Această situație generează efecte negative semnificative asupra stării de conservare a speciilor vizate;*
- Speciile invazive pot cauza pierderi majore de biodiversitate, putând determina, în unele cazuri, eliminarea speciilor native ce ocupă aceeași nișă ecologică. Când speciile care dispar sunt de interes economic, pierderea de biodiversitate este însoțită și de pierderi economice substanțiale;
- Extinderea și intensificarea sistemelor de producție agricole prin transformarea unor ecosisteme naturale sau semi-naturale în terenuri arabile și amenajarea lor pentru aplicarea tehnologiilor de producție intensive;
- Conversia terenurilor în scopul dezvoltării urbane, industriale, agricole, turistice sau pentru transport, reprezintă una din cauzele principale a pierderii de biodiversitate, ducând la degradarea, distrugerea și fragmentarea habitatelor.
- De asemenea o presiune foarte importantă este exercitată asupra biodiversității din ariile naturale protejate, din zona montană cu potențial turistic, unde pe lângă construcțiile rezidențiale se dezvoltă și construcții cu destinație sezonieră.

Localizarea în zona montană a majorității ariilor naturale protejate, le face sensibile la impactul semnificativ asupra acestora al turismului montan practicat cu mijloace neprietenoase cu mediul înconjurător (ex. depășiri ale vitezelor auto maxime admise, ale noxele emise și a zgomotului), pe infrastructură specifică precară pentru acest tip de turism.

În toate ariile naturale protejate trebuie respectate regulile accesului turistic: utilizarea mijloacelor de transport ecologice: bicicleta, căruța, calul, etc., sau care nu depășesc limitele maximă admise: zgomot și noxe emise; respectarea traseelor, a regimul deșeurilor, interzicerea zgomotului pentru a nu deranja speciile de faună, etc.

2.2.2. Starea rețelei județene a patrimoniului cultural protejat (analiza diagnostic)

Pornind de la conținutul fiecărui segment cultural, potențialul de dezvoltare și regenerare comunitară în sprijinul dezvoltării sustenabile și inteligente a așezărilor deținătoare de arii naturale protejate, precum și impactul asupra publicului, au fost identificate opt domenii culturale principale - clasificare care poate fi reluată, extinsă, modificată, detaliată și aprofundată.

Cele opt domenii sunt:

1. Patrimoniul cultural –situri arheologice clasate, monumente de arhitectură și ansambluri arhitecturale, monumente memoriale, muzee și case memoriale, patrimoniul imaterial: tradiții și obiceiuri, meșteșuguri, restaurare monumente.
2. Arte vizuale – pictură, sculptură, fotografie, artă video, noua media, tabere de creație plastică.
3. Muzică – populară, corală, clasică, pop, rock, alternativă, contemporană, case de producție.
4. Artele spectacolului – teatru, dans folcloric, dans contemporan.
5. Arhitectură, urbanism, design.
6. Literatură–cenacluri, reviste , tabere de creație literară, biblioteci, edituri, librării.
7. Artă comunitară – dezvoltare comunitară prin cultură, cămine și case de cultură, spații publice, arii naturale protejate.
8. Educație – educație formală și non formală, manifestări culturale, târguri, proiecte culturale.

❖ Patrimoniul cultural (situri arheologice clasate, monumente de arhitectură și ansambluri arhitecturale, monumente memoriale, muzee și case memoriale, patrimoniul imaterial: tradiții și obiceiuri, meșteșuguri, restaurare monumente)

Patrimoniul cultural este un domeniu complex care cuprinde mai multe subdomenii în funcție de specificitatea lui: patrimoniul imobil, mobil, material și imaterial. Ceea ce caracterizează patrimoniul cultural este faptul că bunurile și produsele culturale există deja, nu au nevoie de un act de creație, ci doar de un efort constant de conservare, restaurare și valorificare.

Totalitatea monumentelor istorice clasate este evidențiată în Lista monumentelor istorice din România, administrată de Institutul național al patrimoniului , instituție de specialitate din subordinea Ministerului Culturii; monumentele istorice sunt grupate în patru categorii, în funcție de natura lor:

- Monumente de arheologie - categoria I
- Monumente de arhitectură - categoria II
- Monumente de for public - categoria III
- Monumente memoriale și funerare - categoria IV

Conform legislației în vigoare în România (Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice) beneficiază de protecție în sens juridic imobilele cu statut juridic de „monument istoric” (clădiri, ansambluri, situri prevăzute în lege , precum și cele existente în Anexa 3 la Legea 5/2000, secțiunea III zone protejate din PATN – Planul de Amenajare a Teritoriului Național).

Din punct de vedere valoric, monumentele istorice sunt clasate în două grupe valorice:

categoria A - monumente de interes național și

categoria B - monumente de interes local și regional.

Numărul total al monumentelor istorice înscrise în Lista monumentelor istorice din România este de 30.108. Conform Listei Monumentelor Istorice actualizată în 2010, în județul Maramureș sunt înscrise 582 de monumente, din care 180 în grupă valorică A și 402 în grupă valorică B.

Pe categorii de patrimoniul imobil avem în județul Maramureș, conform listelor Institutului de Memorie Culturală - *București (CIMEC)*, următoarele poziții:

- 67 de situri arheologice, din care în comunitățile deținătoare de arii naturale protejate: 38;
- 363 de monumente de arhitectură, din care în comunitățile deținătoare de arii naturale protejate: 274. Opt monumente de arhitectură, biserici de lemn, din județul MM sunt înscrise pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO, din acestea 5 sunt în comunități deținătoare de arii naturale protejate: Bârsana, Budești, Desești, Ieud, Poienile Izei .
- 13 rezervații de arhitectură și tehnică populară, din care în comunitățile deținătoare de arii naturale protejate: 12

- 34 de monumente memoriale, din care în comunitățile deținătoare de arii naturale:18 , la care se adaugă încă 44 de monumente memoriale aflate în comunitățile deținătoare de arii naturale protejate, care sunt în curs de clasare, conform informațiilor primite de la Direcția Județeană pentru Patrimoniul Cultural Național a Județului Maramureș .

Un rol important în cunoașterea, valorificarea și conservarea patrimoniului cultural îl au instituțiile de cultură: muzee și case memoriale . Muzeele publice funcționează în baza Legii nr. 311 din 8 iulie 2003 a muzeelor și colecțiilor publice, modificată prin Legea nr. 12 din 11 ian. 2006. Conform listelor CIMEC în județ avem:

- 25 de muzee, din care în comunitățile deținătoare de arii naturale protejate:23; la acestea se adaugă colecția de obiecte minerești de la Băiuț, neclasată încă.
- 7 case memoriale, din care în comunitățile deținătoare de arii naturale protejate:4

În ceea ce privește bunurile culturale mobile clasate în Patrimoniul Cultural Național, conform informațiilor CIMEC, la nivel național sunt înscrise 45. 063 din care 359 în județul Maramureș. Patrimoniul național mobil este protejat în baza Legii nr. 182 din 25 octombrie 2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil.

Alături de acest patrimoniu imobil clasat, Maramureșul este deținătorul unui patrimoniu industrial și patrimoniu vernacular de excepție, care însă nu este încă deosebit de fragil și se cere, de urgență, studiat, clasat, conservat și valorificat. Clădirile de patrimoniu care nu sunt clasate, chiar dacă sunt componente ale unei zone protejate, pot fi modificate sau chiar eliminate fără sancțiuni juridice, dar cu consecințe grave asupra memoriei locului și asupra mediului construit. Legislația privind protecția patrimoniului cultural se va modifica cel mai probabil în viitorul apropiat, Codul Patrimoniului Cultural a fost trecut ca prioritate de guvernare de mai multe ori în ultimii ani.

Patrimoniul imaterial al județului este, încă, deosebit de bogat, Maramureșul fiind supranumit de unii specialiști „memoria ancestrală a Europei”. Patrimoniul imaterial este protejat prin Legea nr. 26 din 29 februarie 2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial.

Operatorii culturali din județ, din care cei mai activi sunt: Muzeele de etnografie și artă populară din județ, Centrul județean pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale Maramureș (CCPMM - <http://cultura-traditionala.ro/>) Universitatea de Nord din Baia Mare, secția etnologie, dar și ONG-uri active în domeniu precum Fundația social-culturală pentru democrație *identitate, unitate, generozitate, acțiune* (Fundația i.u.g.a.- www.fundatia-iuga.ro), Fundația Culturală Dana Ardelea, Societatea Centrul Cultural Teleki Sandor din Baia Mare ș.a.m.d. realizează în mod constant și consecvent - dar niciodată îndeajuns - evenimente și expoziții care susțin tradițiile, obiceiurile, meșteșugurile și îndeletnicirile, creațiile orale. Acest nucleu este completat, într-o bună măsură, de proiectele și evenimentele organizate de comunitățile locale și de comunitățile etnice din județ.

Una dintre marile bogății ale patrimoniului imaterial al Maramureșului o reprezintă meșteșugurile tradiționale. În scopul cunoașterii, conștientizării și valorificării acestui patrimoniu Fundația i.u.g.a. a înființat în 2000 *a.r.t.e.m.*- Academia de Arte Tradiționale și Meserii din Maramureș - asociație fără statut juridic , care reunește acum cca. 70 de meșteri. Pe lângă CCPMM s-a înființat Asociația Meșterilor Populari din Maramureș, iar în urmă cu cca. cinci ani a luat ființă prima asociație profesională - Asociația Ceramiștilor din Baia Mare. Aproape la nivelul fiecărei comunități sunt oameni care cunosc și practică diferite îndeletniciri tradiționale în folosul propriu sau în folosul altor oameni. Așa se explică prezența în județ a mai multor echipe/ persoane specializate în restaurarea monumentelor de arhitectură din lemn precum cele din Ieud, Sighetul Marmației, Desești, Groșii Țibleșului, Bârsana.

❖ Arte vizuale – pictură, sculptură, fotografie, artă video, noua media, tabere de creație plastică.

Sectorul artelor vizuale este dominat de profesioniștii din generațiile anterioare anilor 1990, ceea ce nu înseamnă că generațiile mai tinere nu sunt prezente, dimpotrivă.

Domeniul artelor vizuale contemporane se coagulează în jurul unor organizații-cheie în județ, care și-au definit un rol distinct și conturează potențialul de dezvoltare a domeniului pentru următorii ani. Privite în funcție de misiunea pe care și-o asumă și de tipul de activitate pe care îl derulează, actorii organizaționali principali pot fi considerați în trei categorii diferite:

- instituții de educație artistică (studii liceale și universitare);
- galerii de artă publice și private;
- organizații neguvernamentale (asociații și fundații).

Cea mai mare organizație de profil este filiala Baia Mare a UAP cu 92 de membri. Filiala băimăreană a Uniunii Artiștilor Plastici din România are ca domeniu principal de activitate organizarea expozițiilor de artă plastică. Scopul filialei este să reprezinte interesele profesionale ale membrilor săi în scopul afirmării rolului important al artistului plastic, alături de celelalte categorii de artiști, la elaborarea politicii culturale locale și naționale. Serviciile oferite de această entitate sunt expoziții de artă, materiale de artă, publicații de artă, proiecte artistice de interes public, intervenții artistice în sistemul urbanistic, monumente și lucrări de artă monumentală.

Datorită tradiției centenare a Școlii de pictură de la Baia Mare, precum și a instituțiilor de învățământ existente în orașul reședință de județ, aici există un public iubitor de arte plastice format, educat dar a cărui putere de cumpărare a scăzut în ultimul timp simțitor. Pentru ca piața de artă să devină funcțională este nevoie de expertize și instrumente adaptate domeniului, dată fiind evoluția rapidă pe tărâmul artelor vizuale.

Alături de profesioniști în județ există și o mișcare de artiști plastici amatori grupați în Asociația artiștilor plastici "Alexandru Șainelic" care are un nr. de 70 membri. Asociația artiștilor plastici amatori este patronată de CCPMM²³ cu sprijinul căruia organizează anual câte o tabără de creație și un număr apreciabil de expoziții în județ și în afara lui. Astfel în anul acesta au realizat deja 18 expoziții.

În județ și comunitățile vizate de studiul nostru precum: Baia Mare, Baia Sprie, Seini, Ulmeni, Deșești, Hoteni, Borșa, Vișeu de Sus, ș.a.s-au organizat și se organizează tabere de creației cu participarea unor artiști din județ, țară și străinătate.

Tot sub patronajul CCPMM este organizată, din 2007, și tabăra de creație "Fotoetnografica". Anual un grup de 5-6 artiști fotografi din județ și din țară sunt invitați, pentru o perioadă de 12-14 zile, într-o comunitate sau zonă etnografică din Maramureș pentru a realiza creații artistice și o arhivă vizuală. Cele mai reușite creații sunt apoi reunite în mini albume – până acum au fost publicate 11 mini albume și expoziții de fotografie. Un alt rezultat îl reprezintă crearea unei arhive vizuale ce însumează acum peste 250 000 de imagini din comunitățile aflate în: Borșa, Botiza, Săpânța, Ulmeni, pe Valea Izei, Valea Vișeuului etc. În domeniul artei fotografice în județ activează o serie de fotografi profesioniști, din care unii fac parte din ONG precum ARS – "Ars Rivulina Vision".

²³ CCPMM – Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș

Organizațiile active pot aborda cu precădere funcții de formare, de creație, de expunere, de producție/publicare sau de tranzacționare pe piața de artă, ca dimensiuni specifice domeniului artelor vizuale, dictând dinamica la nivel local, regional, național ori internațional.

La nivelul spațiilor de creație artiștii se confruntă cu o problemă care afectează atât creația artistică – prin insuficiența atelierelor disponibile – cât și expunerea artiștilor – prin numărul redus al spațiilor expoziționale profesionist amenajate. Lipsa spațiilor este dublată de lipsa unor programe care să sprijine și să motiveze creația contemporană de tipul rezidențelor, burselor de atelier sau de creație, a premiilor.

În formarea tinerilor artiștilor un rol important îl are Liceul de Artă din Baia Mare, ce funcționează din 1958, și, de 15 ani, Universitatea de Arte din Baia Mare care oferă specializare în pictură și se fac și cursuri de fotografie și arte vizuale. La Sighetul Marmației există Școala gimnazială de artă ce asigură pregătirea elevilor în domeniul artelor plastice. În cadrul Școlii populare de artă „Liviu Borlan” din Baia Mare se fac cursuri de pictură și grafică, artă decorativă și design vestimentar. La Școala populară de artă „Gheorghe Chivu” din Sighetul Marmației se fac cursuri de pictură și iconografie.

Responsabilizarea publicului față de artă se face treptat, la toate nivelurile de vârstă. O inițiativă binevenită este formarea copiilor de vârstă preșcolară din Grădinițele băimărene și din Sighetul Marmației în domeniul artelor plastice.

❖ Muzică – populară, corală.

Peisajul cultural maramureșean are o componentă importantă ce constă în muzică, în cadrul căreia muzica populară domină din punct de vedere cantitativ. În Baia Mare există Ansamblul Folcloric Național Transilvania, instituție publică subvenționată de Consiliul Județean Maramureș care are o orchestră populară și soliști vocali recunoscuți. La nivelul multor comunități din județ sunt grupuri de muzică populară ce funcționează independent, sau în cadrul Ansamblurilor folclorice locale, precum cele din: Sighetul Marmației, Baia Sprie, Borșa, Vișeu de Sus, Tg. Lăpuș, Mara, Ulmeni, Șișești, Lăpuș, Satulung, Bârsana, Sârbi, Budești, Gârdani, Băița de sub Codru, Breb ș.a.

Muzica este o meserie și o pasiune în care independența artistică este esențială, iar inițiativa privată și capacitatea creatorului și interpreților de a se perfecționa și de a-și dovedi valoarea pe cont propriu sunt importante. Recunoașterea talentului și a potențialului artistic trebuie să meargă mână în mână cu dovezile pe care artistul le aduce în sprijinul calității actului cultural pe care îl oferă. Această independență asumată este unul dintre motivele pentru care scena muzicală maramureșeană privată se dezvoltă în mare măsură în paralel cu agenda culturală locală și județeană publică. Așa se face că, alături de formele mai mult sau mai puțin subvenționate sau susținute instituțional, avem și grupuri folclorice private precum grupul Iza din Hoteni, Frații Petreuș din Baia Mare care sunt cunoscuți în lumea toată și aduc adevărate servicii culturale României.

În tradiția secolelor trecute a fost deosebit de importantă muzica corală. Acum există coruri, mai ales pe lângă biserici dar și coruri precum în Finteușu Mare, ce activează din 1918, corul "Prietenii muzicii" din Satulung, corul ucrainean "Glasurile Ronei", din Rona de Sus, care are o activitate susținută de peste 60 de ani, grupul coral "Seinelul" din Seini, corul „Cantart" din Tăuții de Sus, corul "Glasul Chioarului" din Șomcuta Mare, Corul "Cântul Chioarului" din Vălenii Șomcutei. Alături de acestea sunt foarte multe coruri bisericesti, a tuturor cultele practicate în județ. La Baia Mare, Asociația "Prietenii Armoniei" din Baia Mare este operatorul cultural ce girează activitatea corului "Armonia", cor de prestigiu ce participă la multe manifestări culturale în județ și în afara lui, și este unul din organizatorii Festivalului internațional concurs de muzică corală "Liviu Borlan", ediția a 5-a, ce se ține anual la Baia Mare.

Muzica de fanfară se practică la Baia Mare, Fanfara "Stibina" din Tăuții Măgheruș, fanfara din Băiuț.

În Baia Mare există liceul vocațional care asigură pregătire muzicală în domeniile muzică de cameră, coarde, pian, suflători, percuție, canto. La Sighetul Marmației există Școala de artă ce asigură pregătirea elevilor în domeniul muzicii. La Școala populară de artă "Liviu Borlan" din Baia Mare și la cea similară din Sighetul Marmației se organizează cursuri de instrumente de suflat (clarinet, taragot, saxofon), acordeon, orgă, pian, vioară, violă, contrabas, chitară, canto clasic, muzică populară, instrumentală, vocală.

❖ Artele spectacolului – dans folcloric

Ansamblul Folcloric Național Transilvania (AFNT), care a luat ființă în 1959, iar din 1970 are și personalitate juridică, are un corp de dansatori ce valorifică varietatea dansului diferitelor zone etnografice a țării. AFNT este subvenționat din fondurile Consiliului Județean și se prezintă ca o instituție culturală de prestigiu la nivel local, național și internațional.

La nivelul mai multor comunități există Ansambluri folclorice. Amintim câteva: ansamblul "Tulnicul" din Baia Mare, ansamblurile "Mara" și "Mugurelul" din Sighetul Marmației, ansamblul "Dor călător" din Baia Sprie, ansamblul de dansuri din Vișeu de Sus, ansamblul "Florile Cosăului" din Budești, ansamblul "Vasile Lucaciu" din Șișești, ansamblul "Doina Lăpușului" din Lăpuș, ansamblul "Cununa Chioarului" din Satulung, ansamblul "Iza" din Bârsana, ansamblul "Brădățelul" din Șieu, ansamblul "Mocirița" din Gârdani, ansamblul "Măgura Codrului" din Băița de sub Codru, ansamblul copiilor din Breb, ansamblul "Coconi de pe Mara" din Desești, ansamblul "Mestecănișul" din Giulești, ansamblul "Țibleșul" din Groșii Țibleșului.

În județ nu există licee de coregrafie. Cursuri de dans popular se fac doar în cadrul școlilor populare de artă din Baia Mare și Sighetul Marmației. La casa de cultură din Seini se organizează atât dans popular, cât și dans de societate.

Conform datelor publicate de către Direcția județeană de Statistică în 2012 au avut loc 322 de concerte și spectacole, din care 109 a ansamblurilor artistice.

Maramureșul are și un public interesat deopotrivă de actul cultural tradițional, dar și de noi întreprinderi artistice. Un element încurajator este consumul cultural în creștere în locațiile outdoor, chiar dacă acesta pare deocamdată legat de faptul că este vorba despre evenimente gratuite.

❖ Literatură – cenacluri, reviste, tabere de creație literară, biblioteci, edituri, librării

Maramureșul are o literatură deschisă, creativă, conectată la fenomen, implicată în cotidian, responsabilă față de cititorii ei. În Baia Mare viața literară are active mai multe cenacluri literare. Dintre acestea se disting: Cenaclul scriitorilor Baia Mare, ce activează pe lângă Biblioteca Județeană "Petre Dulfu" și publică revista lunară "Nord literar", an 15; Cenaclul epigrafiștilor Baia Mare, ce publică trimestrial revista "Spinul"; Reprezentanta Maramureș a Uniunii scriitorilor din România, filiala Cluj; cenaclul Nord al studenților ce publică revista "Nord"; Centrul de excelență în promovarea creației românești Baia Mare "Porțile Nordului" ce editează revista de cultură și civilizație "Porțile Nordului", an 2 și a organizat în 2014 un concurs de creație. În județ sunt cenacluri literare la Sighetul Marmației, la Seini, la Petrova - cenaclu literar "Mihai Eminescu", la Vișeu de Sus – cenaclul "Andrei Mureșanu", la Tg. Lăpuș – cenaclul "Ion Filip" ce editează "Caietele Ion Filip" ș.a.

După 1989 au apărut mai multe edituri, din care au rămas active în domeniul cultural în Baia Mare: Gutinul, Transilvania, Maria Montessori, Ethnologica, Eurotip, Umbria, Cybela, în Tg. Lăpuș editura Gutenberg.

Biblioteca Județeană Petre Dulfu editează revista trimestrială de cultură și credință " Familia Română", an 16; Fundația Archeus editează, în colaborare cu Consiliul Județean, DJPCCN, revista de cultură a Maramureșului "Archeus" ; Fundația culturală Pro Unione editează împreună cu Muzeul Județean de Istorie revista anuală "Pro Unione", an 17; Asociația "Renașterea Șişesteană" din Șişești organizează sistematic simpozionul "Șişești. Vatră străbună" și publică lucrările în volumul cu același titlu.

Tot în Baia Mare sunt publicate revistele de memorie culturală "Memoria Ethnologica", an 15, editată de CCPMM și "Calendarul Maramureșului", an 12 editată de Fudația i.u.g.a.

Numărul librăriilor a scăzut mult în ultima vreme, sunt librării doar în cele două municipii, în câteva orașeși lipsesc cu desăvârșire în mediul rural.

Tabere de creație literară s-au organizat la Vișeu de Sus, pe Valea Vaserului, (1999-2007).

O rețea culturală activă și foarte bine organizată este cea a bibliotecilor. În comunitățile limitrofe ariilor protejate funcționează : o bibliotecă județeană, o bibliotecă municipală, 11 biblioteci orașenești și 43 de biblioteci comunale. Bibliotecile au sistematic campanii de încurajare a publicului cititor, atât la sediile proprii cât și în școli. În afara acestora sunt activitățile legate de lansările de carte, lecturile de autor și un ecou larg și un public variat se bucură festivalurile de poezie.

❖ **Artă comunitară – dezvoltare comunitară prin cultură, cămine și case de cultură, spații publice, arii naturale protejate**

Municipiul Baia Mare a finalizat recent proiectul "Reabilitarea și promovarea identității culturale și istorice Piața Cetății – Turnul Ștefan", care și-a propus promovarea turismului prin conservarea Patrimoniului istoric, pe de o parte și promovarea interculturalității prin implicarea tinerilor în viața civică a orașului, pe de altă parte, prin promovarea acestui spațiu public urban cu destinație preponderent istorică, religioasă și culturală. Proiectele de acest tip au menirea de a informa locuitorii asupra importanței culturale, patrimoniale a zonei și pot genera alte proiecte de artă comunitară. Explorarea spațiului comunitar și crearea de repere vizuale, artistice și de interes comunitar, sunt în măsură să aducă în atenția comunității și a publicului istoria unui loc, specificul lui care îl personalizează.

Este locul aici pentru a arăta și importanța naturii, a ariilor naturale protejate, în constituirea unui cadru fizic prielnic pentru artă și cultură. Valorificarea ariilor naturale protejate și a patrimoniul cultural pot să-și aducă o contribuție substanțială la un mediu de viață plăcut și vibrant, ce poate fi folosită ca bază pentru dezvoltare economică.

O sursă importantă de dezvoltare a comunităților prin cultură, și foarte slab exploatată, o reprezintă existența așezămintelor culturale, preponderente în mediul rural (centre culturale, case de cultură, cămine culturale). În 59 din cele 75 de unități administrativ teritoriale maramureșene sunt astfel de așezăminte. Uneori acestea au fost reabilite și sunt adevărate centre de iradiere culturală (de exemplu, la Săliștea de Sus), altele sunt folosite doar pentru evenimente familiale (reuniuni familiale legate de ritualurile de trecere), altele sunt într-o stare de conservare precară (Anexa 2.3.)

O altă sursă de dezvoltare comunitară prin artă în mediul rural, acum în cele mai multe comunități pe cale de dispariție, este existența unor pavilioane pentru jocul satului. Instituția jocul satului este pe cale de dispariție, încercările de revitalizare a ei de la Hoteni, Ocna Șugatag, Budești au dovedit efectele culturale benefice pentru comunitate. Astfel de inițiative se cer instituționalizate și bugetate corespunzător. Exploatarea acestor spații prin crearea de repere culturale și artistice, revitalizarea lor, ar oferi calitate locuirii și ar genera un sentiment de mândrie de a aparține unei comunități cu identitate bine conturată.

Un loc aparte în viața comunităților sătești, și numai, îl reprezintă zilele și locurile de târg ca momente și spații de socializare, comunicare, schimburi culturale. Multe din comunitățile de care ne ocupăm au bine stabilite datele și spațiile de desfășurare a acestor târguri locale.

Educație – educație formală și non formală, manifestări culturale, târguri, proiecte culturale.

Alături de rețeaua școlară (care totalizează 168 de unități de învățământ cu personalitate juridică/ 2014 - 2015 cu 4489 de clase și cu un număr de 51.280 de elev) există instituții și organizații culturale interesate în dezvoltarea unei oferte educaționale.

Oferta culturală maramureșeană este variată, în care publicul potențial al festivalurilor, evenimentelor de amploare, are un statut aparte. Acestea atrag atenția asupra unui fenomen cultural, creează o stare aparte, de sărbătoare mai ales în comunitățile rurale, dezvoltă o identitate culturală și sunt de asemenea adevărate șanse de contact și comunicare între artiști și public. Nu în ultimul rând festivalurile pun pe hartă comunitățile, fiind și un punct de apel pentru turiștii interesați de experiența unor evenimente complexe și care, astfel, pot rămâne mai multe zile, cu beneficii evidente din punct de vedere economic și cultural.

În Maramureș au loc evenimente longevive de tip festival, în special în domeniul folclorului și al tradițiilor. Mai multe festivaluri și evenimente datează dinainte de 1989, dintre acestea amintim: "Tânjaua de pe Mara"- Hoteni, ediția XLVII; "Hora la Prislop" – Borșa, ediția XLV; "Nopti de Sânziene"- Borșa, ediția XXXIII;

Multe manifestări sunt legate de tradiții, obiceiurile tradiționale și sărbătorile religioase precum: Bunavestire, Florii, Paști, Rusalii, Sânziene, Sf. Marie Mare, Sf. Marie Mică, Luminațiile, Sf. Arhangheli Mihail și Gavril, Sf. Andrei, Crăciunul, Viflaimul, zilele de hram.

Pentru păstrarea și promovarea tradițiilor și a portului popular s-au înființat mai multe festivaluri folclorice, multe dintre ele adresându-se în mod special copiilor, astfel avem în comunitățile din zona de analiză: "Câte flori pe Iza-n sus"/aprilie - Dragomirești; "Am fost ș-om fi"/mai - Sighetu Marmației; "Armonii de primăvară"/ mai - Vișeu de Sus; "Floare mândră de pe Iza"/mai - Șieu; "Florile Someșului"/iunie - Mireșu Mare; "Sânziene"/iunie –Băița de sub Codru; "Cununa deSânziene"/ iunie – Tăuți Măgheruși; "Maramureșul răsună"/iulie – Satulung; "Pentru mândra din Botiza"/august - Botiza; "Cântec, joc și voie bună"/august - Rona de Jos; "Roza Rozalina"/ august - Rozavlea; "Tradiții și obiceiuri la poale Țibleșului"/ august – Groșii Țibleșului, "Târgul cepelor și al fetelor"/ septembrie - Asuajul de Sus; "Toamna Chioareană"/ septembrie - Remetea Chioarului; "Titiana Mihali"/septembrie – Borșa; colinde, datini și obiceiuri de Crăciun la: Șomcuta Mare, Dragomirești, Borșa, Tg. Lăpuș, Vișeu de Sus, Baia Mare, Botiza, Ieud, Cavnic, Budești, Sighetu Marmației.

Multe din aceste festivaluri sunt și prilejuri de organizare a târgurilor de artizanat și promovare a meșterilor și meșteșugurile tradiționale.

Diversitatea etnoculturală este un element de patrimoniu important și o caracteristică a realității prezente în Maramureș. Ea se regăsește atât în elemente arhitecturale, cât și în obiceiuri, tradiții, expresii culturale tradiționale și desigur festivaluri a minorităților din Maramureș. Astfel se organizează festivalurile și evenimente precum: festival internațional de colinde, datini și obiceiuri la ucraineni/ianuarie - SighetuMarmației ; "Mira la huțuli"/mai - Bistra; Intergenerational gathering/ mai – eveniment cultural dedicat foștilor evrei sigheteni.

Natura, sportul, turismul și arta culinară încep să fie alte surse de inspirație pentru festivaluri, avem astfel: "Serbările zăpezii"/februarie - Borșa; "Sărbătoarea narciselor"/mai- Repedea; "Eternul Maramureș"/ mai-

Sighetu Marmăției; "Runsivania Sky Run"/ iulie - Borșa, "Crosul Vaser"/ iulie - Vișeu de Sus; "Festivalul Gulașului/august – Ocna Șugatag.

Consiliul Județean Maramureș, Primăria Municipiului Baia Mare își asumă responsabilitatea finanțării culturii prin organizarea efectivă de proiecte, prin subvenții directe alocate instituțiilor publice de cultură și fonduri nerambursabile alocate pe bază de proiect operatorilor culturali.

Operatorii culturali maramureșeni au demonstrat în ultimii ani o capacitate crescută de a atrage fonduri publice nerambursabile scoase la concurs de către Administrația Fondului Cultural Național pentru proiecte culturale și editoriale.

Fondurile europene nerambursabile au fost modest accesate de către organizațiile culturale din Maramureș până în prezent. Astfel în 2014 a fost derulat un singur proiect în cadrul Programele de cooperare transfrontalieră, cel al Camerei de Comerț și Industrie Maramureș, "DECC- Susținerea dezvoltării economiei, a culturii și a creativității în regiunea transfrontalieră Ungaria – România - Ucraina".

2.2.3. Arhitectură, urbanism, design

Este binecunoscută aura de pitoresc și tradiții veritabile ce caracterizează Maramureșul. Acestea sunt metafore care în ziua de azi sunt bazate mai mult pe legenda decât pe situația reală a satelor maramureșene. Țara Lemnului ce exista acum 25 de ani s-a topit în marea masă a construcțiilor contemporane lipsite de identitate. Satele tradiționale maramureșene construite în întregime din lemn, cu case tipice din bârne și acoperișuri înalte învelite cu șindrilă, cu prispe lungi și frumos decorate, totul scăldat în vegetație abundentă, au lăsat locul caselor cvasi-urbane, colorate agresiv și neinspirat încadrate în peisaj.

Arhitectura vernaculară în Maramureș, surprinsă în timpul "Programului pentru Protecția Peisajului Construit în Maramureș" desfășurat în cadrul O.A.R.-N.V. în anul 2010, pe Valea Cosăului.

G.M.Cantacuzino scria în 1947 în cartea "Despre o estetică a reconstrucției" : "... țărani sunt pentru nevoile lor cei mai buni arhitecți. La ei tradiția locuinței individuale e ancestrală și nu admite discuție. Tehnica lor de construcție a trecut prin toate fazele de experiență. Din materiale, adesea nu prea durabile și ușoare, țăranul construiește totuși un tip unitar de casă cu mii de variante, care nu sunt niciodată monotone și nici nu au aspect de improvizație. Țăranul are un simț aparte al spațiului și își potrivește casa întocmai după nevoile sale materiale și spirituale. Țăranul își adaptează casa climei și materialelor locale.... În regiunile

bogate sau în cele unde materialele de construcție sunt bune și ieftine, s-a văzut în ce grad de frumusețe și de civilizație poate ajunge o casă de țaran român. Nu numai fiindcă e frumoasă și plină de pitoresc trebuie apărută arhitectura țărănească, dar mai ales fiindcă ea corespunde întocmai dorinței și aspirațiilor celor ce o fac. Țăranii au rezolvat problema arhitecturii lor."

După mai bine de 60 de ani situația expusă de G.G.Cantacuzino s-a schimbat radical, țaranul român este debusolat și plutește în derivă printre toate informațiile mozaicate primite din mass-media și printre variatele produse ale pieței de consum;vechile repere ancestrale sunt umbrite de această ofertă bogată, și în consecință ignorate.

Este dramatic cum un popor care a dat dovada unor calități speciale în ceea ce privește simțul proporțiilor, inteligența practicăși măiestria – așa cum se vede în peisajul construit al satelor maramureșene – a putut să-și pervertească atât de mult aceste calități, și astăzi să îți distrugă cu tenacitate orice urma a moștenirii tradiționale.

În ultima vreme se ridică voci care plâng sau care dezaprobă dispariția valorilor tradiționale. Au apărut exemple pozitive de preluare a arhitecturii tradiționale, de cele mai multe ori în cazul clădirilor destinate turismului (pensiuni turistice, restaurante). Totuși în cazul locuințelor, localnicii evită orice rapel la casele bătrânești, confundate de ei cu sărăcia și mizeria.

*Construcții noi în Maramureș, construite fără respect pentru arhitectura tradițională și pentru natură.
Casele vechi sunt însemnate, demontate, vândute și mutate.*

Cauzele dispariției imaginii arhaice a satelor noastre sunt evidente, fenomenul este răspândit în toată lumea: au apărut materiale noi de construcție, ieftine și ușor de folosit în comparație cu lemnul, a apărut dorința de confort asimilată cu locuințele de la oraș în opoziție cu disconfortul căsuțelor de la sat.

Mai puțin evident este motivul pentru care fenomenul dispariției arhitecturii vernaculare în Maramureș este atât de rapid și atât de dramatic; acesta poate fi detectat numai în urma analizei datelor istorice ale acestei zone și a caracterului autarhic în care s-a format și s-a dezvoltat această populație. Atât în perioada dominației regatului Ungar, a imperiului Austro-Ungar cât și în perioada erei comuniste, populația locală a învățat să ducă o viață paralelă, cu un contact minim cu stăpânitorul sau legiuitorul. Și-a șlefuit până la sublimare un mod de viață bazat pe resursele naturale locale.

În ziua de azi populația locală caută în continuare să aibă un contact cât mai mic cu legiuitorul, atitudine ce se reflectă pregnant în disprețul față de legislația în construcții. Autorizațiile de construire sunt obținute în grabă pe baza unor documentații întocmite (și nu proiectate) de orice "proiectant" capabil să elaboreze

desenele necesare. Odată obținută Autorizația, lucrările de construire evoluează într-o manieră cvasi-vernaculară, după inspirația meșterului și ideile preluate din diverse reviste sau modele văzute pe undeva. Oferta bogată de pe piața materialelor de construcție și dorințele lacome ale investitorilor de a folosi fără discernământ toate noutățile, culorile cele mai vii și materialele cele mai strălucitoare, au ca rezultat mult prea marea diversitate a noilor construcții din mediul rural maramureșan. Casa odată finalizată este întăbulată fără a fi verificată corespondența dintre documentația pe baza căreia a fost eliberată Autorizația de construire și clădirea finalizată.

Pentru a identifica modalități în care acest lanț al slăbiciunilor ar putea fi întrerupt și pentru a opri distrugerile peisajului consturit maramureșan, chiar dacă este prea târziu pentru multe locații, ar trebui analizate fiecare din etapele enumerate în Tabelul A și Tabelul B prezentate în Anexa 4.1.1..

Este adevărat că toate sarcinile enumerate în tabelele enunțate anterior aparțin Primăriilor comunale și că acestea nu au personalul de specialitate, nici ca număr și nici ca formare, pentru a se achita de toate aceste datorii. Totuși aceasta situație nu este o justificare, legislația trebuie respectată. Pentru a căuta modalități de rezolvare primăriile pot să ceară ajutorul instituțiilor sensibile la ideea conservării arhitecturii tradiționale în Maramureș: în primul rând Consiliul Județean, apoi Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Maramureș, Inspectoratul de Stat în Construcții, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale în Maramureș. Deasemenea organizațiile non-guvernamentale pot fi implicate în procesul de conștientizare a localnicilor cu privire la valoarea arhitecturii tradiționale; dintre acestea Ordinul Arhitecților-filiala Nord Vest are atât pregătirea cât și deschiderea necesară.

Ordinul Arhitecților din România – filiala Nord Vest a avut în anii 2009-2010 o acțiune de conștientizare a localnicilor din comuna Budești, prin care s-a făcut o analiză a acestei zone, s-a elaborat un set de reguli arhitecturale necesar a fi respectate pentru o posibilă reconstrucție a satelor tradiționale maramureșene, și un catalog cu 13 case în stil tradițional, oferite gratuit oricărui doritor de casă nouă. Efectul a fost nul, s-a dovedit că acest caracter opțional al propunerilor nu este o soluție. Deasemenea s-a dovedit că o acțiune singulară nu este suficientă.

Acțiunile au continuat din partea O.A.R. filiala Nord Vest:

- anul 2010-2011 cu extinderea "Programului pentru Protecția Peisajului Construit în Maramureș", prin studii de reabilitare a 2 tipologii de case tradiționale și propunerea de Trasee culturale pietonale în localitățile Budești și Sârbi,
- anul 2012 cu tabăra și revista VERNADOC MM 2012 în comuna Călinești la Biserica "Nașterea Maicii Domnului" și în Călinești Căeni,
- anul 2014 cu tabăra și revista VERNADOC MM 2012 în comuna Petrova la 4 tipologii tradiționale de gospodărie,
- anul 2014 cu expoziția de proiecte de reabilitare a unei șuri tradiționale din comuna Groși,
- anul 2015 cu programul "Căsuța bunicilor" în Săptămâna "Școala altfel" printr-o colaborare cu Inspectoratul Școlar Maramureș și participarea a 57 școli din mediul rural,
- anul 2015 cu înființarea Grupului de Lucru Rural la nivel de țară, în cadrul căruia au fost concepute îndrumare de proiectare pentru mediul rural pentru toată țara. Între acestea, pentru județul Maramureș au fost întocmite îndrumările defalcate pe 5 subzone: Țara Maramureșului, Țara Chioarului, Țara Lăpușului, Ținutul Codrului și Subzona minieră Baia Mare.

Pentru a obține vreun rezultat în domeniul conservării arhitecturii vernaculare este necesară asocierea instituțiilor și a persoanelor care pot avea pondere în această direcție și care pot pune presiune pe respectarea legislației specifice în vederea reconstrucției imaginii tradiționale a satelor Maramureșene. Este

târziu, multe valori sunt pierdute dar pentru ceea ce ne-a mai rămas merită depus orice efort pentru păstrarea moștenirii culturale.

2.2.4. Analiza strategică (SWOT) a domeniului analizat

Mediul intern		Patrimoniul natural protejat	
Resurse	Puncte Tari (+)	Puncte Slabe (-)	
Naturale	<p>+ Peste 30% din teritoriul județului are statut de arie protejată (59 AP) din care: 81% suprafețe silvice, 39% agricole, 0,3% ape, 2,6% intravilan;</p> <p>+ 1 parc national, 1 parc natural;</p> <p>+ 42 de AP acoperite de contracte de administrare/ custodie (71% dintre AP);</p> <p>+ rețea ecologică formată din 6 zone de conectivitate (11 coridoare ecologice critice)</p> <p>+ peste 30% dintre suprafețe AP și 115 specii au fost cartate;</p> <p>+ starea bună de conservare a speciilor monitorizate: 95 specii stabile ca populație, 60 în creștere (aceste date nu sunt documentate totuși, nu rezulta din documente de referință).</p> <p>+ acțiunile de inventariere a valorilor patrimoniale în derulare.</p>	<p>- 17 AP fără acorduri de administrare/ custodie (29% dintre AP);</p> <p>- inadvertențe / denumiri neadecvate geografic ale siturilor N2000;</p> <p>- neincluderea în siturile N2000 a unor zone cu caracteristici naturale externe de valoare;</p> <p>- identificarea aproximativă, nerealistă, a speciilor în Fișa Standard a Siturilor N2000 datorită dificultății evaluării unor suprafețe mari;</p> <p>- tendința de supraevaluare a fondului cinegetic și piscicol în paralel cu extinderea braconajului;</p> <p>- desemnarea și delimitarea "bibliografică" a AP (nu s-a făcut în urma cartării speciilor în teren, datele fiind colectate din surse bibliografice);</p> <p>- presiunea mare a agenților economici în utilizarea resurselor naturale (lemn, fructe de pădure, ape - MHC, fauna de interes cinegetic) în contextul unei presiuni și autorități reduse în aplicarea cadrului legislativ existent;</p> <p>- inventarierea valorilor naturale patrimoniale nefinalizate.</p> <p>- lipsa unor date de monitorizare pe termen mai îndelungat pentru a confirma funcționalitatea coridoarelor ecologice defuncte</p> <p>- lipsa desemnării oficiale a coridoarelor ecologice</p> <p>- diferențele categoriei de utilizare a terenurilor de pe traseele coridoarelor</p> <p>- fragmentare masivă a habitatelor</p>	
Fizice	<p>+ spații pentru majoritatea administrațiilor/ custodiilor în proximitatea AP;</p> <p>+ dotarea IT&Comunicare, patrulare;</p> <p>+ accesibilitate înspre/ dinspre AP.</p> <p>+ cunoașterea coordonatelor de delimitare a Siturilor N2000;</p>	<p>- dotarea cu echipamente pentru cercetare/ dezvoltare și echipamente GIS;</p> <p>- semnalizarea existenței AP și orientării vizitatorilor în AP.</p> <p>- absența marcării sau marcarea eronată în teren a limitelor Siturilor N2000;</p>	
Umane	<p>+ 66 de persoane (raportate) implicate în administrarea/ custodia AP;</p> <p>+ 7 manageri AP din care 4 specializați;</p> <p>+ 7 biologi/ 7 specialiști GIS/ 7 facilitatori comunitari/ 43 rangeri;</p> <p>+ 3 programe/ centre de voluntariat cu 4 coordonatori și peste 40 de voluntari.</p>	<p>- număr redus de profesioniști cu experiență, implicați în desemnarea Siturilor N2000;</p> <p>- 66 persoane implicate în administrarea Siturilor N2000, protecția și conservarea speciilor și habitatelor protejate pe ¼ din teritoriul județului = 1 pers/ 2370 ha AP sau 1 ranger/ 4600 ha;</p>	
Sociale	<p>+ existența a 18 custozi/administratori de AP publici și privați;</p> <p>+ AP sunt situate pe teritoriul a 56 UAT cu</p>	<p>- solidaritate profesională și civică scăzută în interiorul (AP) și inter sectorială (Resurse Naturale);</p> <p>- responsabilitate socială scăzută a agenților</p>	

	<p>peste 200.000 de locuitori (fără Municipiul Baia Mare);</p> <p>+ aplicarea proceselor de implicare a factorilor interesați în desemnarea AP și în elaborarea Planurilor de Management;</p> <p>+ 58 de acorduri de colaborare/ parteneriat cu APL (25); autoritati sectoriale (19); ONG (11);</p> <p>+ 23 evenimente publice organizate anual/ 30 de campanii de informare - educație ecologică;</p> <p>+ 4 rețele de cooperare zonală/ 5 (inter)naționale care au stat la baza desemnării.</p>	<p>economici – 3 acorduri de colaborare/ parteneriat;</p> <p>- nivel redus de educație ecologică/ pierderea tradițiilor populației din AP;</p> <p>- grad redus de consultare publică în desemnarea sit-urilor N2000, respectiv profesională în completarea Fișelor Standard ale siturilor N2000;</p> <p>- nu a fost definită zona limitrofă ap (zona de impact, de dezvoltare durabilă, defavorizată montană);</p>
Financiare	<p>+ aproape 500.000 ron investiții anual în admin/ custodia AP din care: 47% ptr cercetare – dezvoltare/ 40% ptr personal/ 7% relații publice & comunitare; 6% ptr utilități;</p> <p>+ 75% din surse private din care: 45% din surse proprii, 55% din granturi.</p>	<p>- resursele limitate alocate au afectat calitatea documentației solicitate pentru desemnarea siturilor N2000;</p> <p>- buget total insuficient ca valoare totală și ca surse: 25% din surse publice;</p> <p>- resurse din administrarea AP scăzute (grad scăzut de valorificare a serviciilor AP);</p> <p>- responsabilitate scăzută a factorilor interesați în managementul AP (grad scăzut de finanțare filantropică/ strângere de fonduri).</p>
Info know_how	<p>+ existența unui cadru legal de înființare, organizare și funcționare a Siturilor N2000 (proceduri, acte administrative) cu efecte asupra deciziilor publice locale;</p> <p>+ documentele de organizare și funcționare ale AP elaborate și depuse pentru evaluare și aprobare;</p>	<p>- nr mic al documentele de organizare și funcționare ale AP evaluate și aprobate de către autoritățile centrale;</p> <p>- absența unui sistem profesional de monitorizare și evaluare funcțional pentru specii și habitate protejate/ date și surse de date statistice privind starea resurselor naturale protejate.</p> <p>- accesibilitate redusă, greoaie la informațiile publice de la autoritățile sectoriale de management a resurselor naturale.</p>

Mediul intern	Patrimoniul cultural	
Resurse	Puncte Tari (+)	Puncte Slabe (-)
<p>Patrimoniul cultural – situri arheologice clasate, monumente de arhitectură și ansambluri arhitecturale, monumente memoriale, muzee și case memoriale, patrimoniu imaterial: tradiții și obiceiuri, meșteșuguri, restaurare</p>	<p>+ Patrimoniul cultural există, nu trebuie creat;</p> <p>+ Existența unui cadru normativ pentru protejarea patrimoniului cultural național;</p> <p>+ Patrimoniul construit constituie o resursă pentru câștiguri materiale și este un factor important de identitate locală și coeziune socială;</p> <p>+ Includerea unui număr de opt biserici de lemn din Maramureș pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO;</p> <p>+ Restaurarea și reabilitarea unor monumente istorice prin accesarea de fonduri nerambursabile;</p> <p>+ nerambursabile din diversele programe operaționale;</p>	<p>- Starea de conservare a multor monumente este nesatisfăcătoare, iar modalitățile de punere în valoare sunt adesea neprofesionale;</p> <p>- Scăderea numărului de șantiere de restaurare a monumentelor istorice;</p> <p>- Insuficiența programelor de formare și specializare a resurselor umane din sectorul cercetare –restaurare–conservare;</p> <p>- Lipsa unei concepții integratoare privind animarea, punerea în valoare a monumentelor istorice și siturilor arheologice în spațiul comunitar;</p> <p>- Lipsa unui program integrat de cunoaștere, protecție și valorificare a patrimoniului vernacular și industrial;</p> <p>- Lipsa unor eforturi de promovare a importanței patrimoniului vernacular și a celui industrial în</p>

<p><i>monumente</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + Existența arhivei digitale specializate pentru domeniul cercetării arheologice; + Existența unor tradiții și obiceiuri vii; + Existența unui număr mare de meșteri cunoscători a meseriilor tradiționale, a memoriei gestului; + Crearea unei piețe pentru meșteșugurile și artele tradiționale necesare pentru restaurarea / conservarea și animarea monumentelor istorice, având consecințe + directe în planul păstrării identității culturale și a specificului local; + Diversitatea domeniilor de activitate ale muzeelor maramureșene ce sunt posesoarele unor colecții inedite și bogate, unele cu valoare excepțională, altele unice la nivel național; + Creșterea constantă a numărului de vizitatori de muzee în ciuda serviciilor insuficiente oferite de acestea. 	<ul style="list-style-type: none"> vederea salvării/reutilizării lui; - Insuficienta utilizare a instrumentelor de marketing susceptibile să determine interesul utilizatorilor și promovarea acestei avuții naționale reprezentate de patrimoniul cultural material și imaterial; - Inexistența unor studii sistematice privind impactul generat de includerea monumentelor istorice în turism asupra spațiului socio-uman circumscris lor și asupra monumentelor; - Lipsa unei abordări inter-sectoriale în legătură cu valorizarea monumentelor istorice (turism, culte, industrie hotelieră, transporturi, alte servicii); - Vizibilitate redusă în rândul cetățenilor/ contribuabililor a acțiunilor de protecție a monumentelor istorice; - Insuficienta dotare a instituțiilor abilitate să protejeze monumentele istorice, atât ca resurse umane specializate cât și ca echipamente; - Muzeele oferă servicii limitate doar la ghidaj clasic, fără interacțiune și participare, fără programe educative adaptate stilurilor de învățare, creative; - Lipsa tehnologiei și a aplicațiilor multimedia pentru accesarea informației în interiorul muzeelor; - Inexistența serviciilor conexe din sfera managementului calității: cofetării, standuri/ magazine specializate în valorificarea produselor de artă și meșteșugărești; - Slaba accesare a programelor de finanțare naționale și europene alocate sectorului cultural; - Relaționarea precară și conjuncturală între muzeele locale și cele naționale, fără extindere către rețelele profesionale de colaborare din mediul extern.
<p>Arte vizuale – pictură, sculptură, fotografie, artă video, noua media, tabere de creație plastică.</p>	<ul style="list-style-type: none"> + Renumele Școlii de pictură de la Baia Mare; + Organizarea sistematică, în mediul rural, a tabăra de creație "Fotoetnografica"; + Existența unui mediu natural, a unor elemente de peisaj cultural și habitat rural ce se pot constitui în surse de inspirație artistică; + Existența unui know-how consistent la nivelul operatorilor culturali în gestionarea resurselor creative; + Existența unei comunități artistice numeroase în municipii, pe mai multe „paliere” de generații; + Existența celor 6 galerii de artă; + Existența unor expoziții de artă plastică organizate periodic și a unor tabere de creație care atrag atenția publicului iubitor de artă; + Calitatea învățământului artistic prin Școala gimnazială de arte de la Sighetu 	<ul style="list-style-type: none"> - Numărul operatorilor culturali privați rămâne redus; - Existența unor fonduri dispersate pentru finanțarea proiectelor în domeniul artelor vizuale, alături de lipsa finanțării constante sau multianuale; - Problema spațiilor insuficiente, ca spații de creație și de expunere, spații de artă amenajate fără rigorile unui spațiu expozițional profesionist; - insuficientă educație vizuală a publicului; - Arta în spațiul public este modest reprezentată.

	<p>Marmației, Liceul de Arta, Universitatea de arte de la Baia Mare;</p> <p>+ Existența unor artiști integrați în circuitul național și internațional de artă, inclusiv la nivelul pieței de artă.</p>	
<p><i>Muzică – populară, corală, clasică, alternativă, contemporană, case de producție.</i></p>	<p>+ Maramureșenii apreciază evenimentele organizate în aer liber și sunt deschiși la organizarea de evenimente în case de cultură, cafenele și baruri;</p> <p>+ Numărul mare de festivaluri, concursuri, evenimente organizate cu sprijinul autorităților județene, locale, regionale;</p> <p>+ Artiști și formații de muzică populară sunt cunoscuți la nivel național și internațional;</p> <p>+ veche tradiția a muzicii corale și a muzicii de fanfară;</p> <p>+ dată cu apariția net-ului s-a democratizat accesul la o școală de muzică, mulți muzicieni învață de pe internet.</p>	<p>- Multe dintre festivalurile organizate au nevoie de branduri clare și de un marketing de calitate;</p> <p>- Formarea profesională deficitară în zona managementului și marketingului cultural, atragere de fonduri, antreprenorial cultural;</p> <p>- Lipsa cronicarilor și a presei culturale de specialitate, pe fondul crizei economice care a lovit greu mass-media românească;</p> <p>- Maramureșului îi lipsește o politică de educație culturală și fonduri dedicate acestor activități în bugetul instituțiilor de cultură;</p> <p>- Număr insuficient de spații de repetiții și ofertă scăzută a educației artistice muzicale;</p> <p>- Colaborările regionale, naționale și internaționale sunt sporadice;</p> <p>- Lipsa de studiouri de producție;</p> <p>- Lipsa finanțării și a colaborărilor public-private multianuale pentru evenimente sau inițiative nu oferă vizibilitate și posibilitatea de dezvoltare sustenabilă a evenimentelor sau inițiativelor muzicale.</p>
<p><i>Artele spectacolului – teatru, dans folcloric, dans contemporan</i></p>	<p>+ Un număr mare de evenimente locale, de festivaluri folclorice și de teatru organizate de-a lungul anului;</p> <p>+ Vizibilitatea națională, în special prin invitarea unor artiști și schimburi culturale datorată imaginii pozitive a Maramureșului;</p> <p>+ Tradiția "Jocul satului", "Dansul la șură" din mediul rural;</p> <p>+ Oferta culturală e din ce în ce mai diversă;</p> <p>+ Tot mai multe evenimente outdoor, gratuite, strâng un public numeros ;</p>	<p>- Lipsa de strategie culturală locală;</p> <p>- Tot mai puțini muzicieni "ceterași" în lumea satului contemporan;</p> <p>- Incapacitatea de comunicare susținută și bună promovare a evenimentelor culturale;</p> <p>- Nu există o coordonare din punct de vedere al programării;</p> <p>- Lipsa specialiștilor în plan tehnic și a firmelor care să furnizeze echipamente de scenă performante;</p> <p>- Dezavantaje de ordin logistic, absența spațiilor de repetiții, infrastructura de săli de spectacol e aceeași ca în înainte de 1989;</p> <p>- Număr mic de proiecte culturale finanțate extrabugetar, prin fonduri nerambursabile sau europene;</p> <p>- Dependența de finanțare publică a instituțiilor publice de spectacol, pe fondul lipsei de interes a mediului de afaceri pentru finanțarea proiectelor culturale;</p> <p>- Lipsa programelor de educare a publicului pentru arta contemporană îngreunează creșterea audienței.</p>

<p><i>Arhitectură, urbanism, design.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + Profesioniști care își iau misiunea de protecție în serios, implicarea unor arhitecți, a unor ONG-uri în proiecte culturale ce au ca obiectiv păstrarea și valorificarea valorilor arhitecturale și de peisaj cultural specifice locului; + Promovarea mediului construit pentru turism cultural (birou de informații turistice, plăcuțe care semnalează construcții monument istoric); + Arhitectură nouă de calitate, dar și restaurări bune; + Existența unui grup de tineri designeri dinamici și creativi; 	<ul style="list-style-type: none"> - Proprietari plecați la munca în străinătate care își comandă case inspirate de mediul cultural în care ei activează, ce nu au nimic de a face cu habitatul rural din zonele etnografice a Maramureșului; - Resurse materiale și umane limitate pentru efortul de comunicare și de sprijin pentru proprietari; - Arii naturale protejate ca elemente de urbanism nu se simt, nu sunt preluate și prezentate ca atu-uri în imaginea comunităților unde acestea există; - Lipsa de comunicare, există inițiative, dar actorii culturali nu cooperează; - Efectele crizei economice persistă.
<p><i>Literatură – cenacluri, reviste, tabere de creație literară, biblioteci, edituri, librării</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + Cultura scrisă dezvoltă creativitatea, imaginația și vocabularul; + Bună acoperire a tuturor domeniilor de referință pentru cultura scrisă și pentru critica literară – biblioteci, edituri, cenacluri, reviste și evenimente literare, librării în centrele urbane; + Existența unor medii fertile și vii de promovare a culturii scrise, a literaturii: o rețea de biblioteci funcțională, festivaluri, concursuri și cenacluri literare atât în mediul urban cât și în cel rural; + Bazin important de manifestare literară, de cultivare și de creștere a talentelor artistice și literare, dat de mediul școlar și universitar al orașului Baia Mare. 	<ul style="list-style-type: none"> - Incapacitatea de a genera suficiente resurse extrabugetare pentru cultura scrisă când vine vorba despre asociații, dar și gradul foarte scăzut de absorbție a fondurilor alocate proiectelor editoriale sau literare/culturale în județul Maramureș; - Lipsa deprinderii editurilor și a bibliotecilor de a dezvolta permanent sau ocazional studii de consumatori, campanii de investigare a publicului cititor pentru identificarea nevoilor acestora; - Antreprenorialul cultural, cu relevanță asupra industriei de carte și a editurilor, foarte puțin performant – falimentarea multor librării și dispariția de pe piață a unor edituri; - Scăderea dramatică și constantă a puterii de cumpărare a cărților, la nivel general;
<p><i>Artă comunitară – dezvoltare comunitară prin cultură, cămine și case de cultură, spații publice, arii naturale protejate</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + Domeniu cu posibilități generoase în ceea ce privește posibilitatea participării comunității la luarea deciziilor privind spațiul public; + Arta în spațiul public și arta comunitară are implicații pozitive în întărirea identității locale, dezvoltarea socială; + Rol educațional foarte important în dezvoltarea comunitară și individuală, cu implicații pozitive în dezvoltare culturală, socială, economică pentru toți membrii comunității deținătoare de arii naturale protejate. + Încercări de revitalizare a tradiției "Jocul satului" cu efecte benefice pentru comunitățile rurale; + Continuitate în organizarea, la date bine stabilite, a târgurilor locale. 	<ul style="list-style-type: none"> - Starea precară de conservare și slaba dotare a unor cămine culturale din mediul rural; - Lipsa unei strategii publice și a unei metodologii pentru integrarea artei în spațiul public comunitar; - Ignorarea rolului artei în dezvoltarea socială și crearea unei identități locale bine definite; - Ignorarea artei publice și culturii, în general, în contextul dezvoltării durabile; - Distrugerea și dispariția unor locuri și puncte emblematic de întâlnire a membrilor comunității (pavilioanele de joc, Pavilionul de la Șișești).
<p><i>Educație – educație formală și non formală, manifestări culturale, târguri,</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> + Oferta culturală și educațională variată; + Existența atât în mediul rural cât și în cel urban a unei culturi comunitare deschise; + Existența unui număr mare de festivaluri, evenimente culturale, dintre care unele au o tradiție 	<ul style="list-style-type: none"> - Neîncrederea reciprocă între instituțiile culturale și ceilalți operatori culturali; - Lipsa de interes în sistemul educativ pentru consumul cultural; - Prevederi administrative limitate la nivelul sistemului educativ în ceea ce privește educația extra – curriculară; - Lipsa colaborărilor între mediul cultural,

proiecte culturale.	<p>îndelungată; Susținerea logistică și financiară a acestor din bugetele locale sau județene;</p> <p>+ -O mare parte a ofertei culturale se adresează publicului tânăr.</p>	<p>educativ , responsabilii ariilor naturale protejate în vederea creșterii consumului cultural ca indicator al nivelului de bunăstare a populației;</p> <p>- Sunt încă școli care nu sunt deloc implicate în activități culturale sau artistice;</p> <p>- Lipsesc spațiile cu destinație de săli de spectacol. Unele școli au astfel de spații, dar nu au dotările necesare;</p> <p>- Nu există programe de formare pedagogică de calitate pentru artiști, animatori culturali;</p> <p>- Oferta minorităților este mai degrabă tradițională și este gândită în primul rând pentru publicul comunității lor etnice.</p>
---------------------	--	---

Mediul intern	Comunitățile rurale limitrofe	
Resurse	Puncte Tari (+)	Puncte Slabe (-)
Naturale	<p>+ 39 UAT –uri montane (55% din UAT-urile județului MM);</p> <p>+ Zonă cu aer și ape puțin poluate, cu păduri și terenuri agricole cu înaltă valoare naturală;</p> <p>+ rețea hidrografică de suprafață densă, bine organizată, tributară Tisei, cu resurse hidrologice importante.</p> <p>- fond funciar variat compus din soluri cu fertilitate mică și mijlocie cu posibilități de exploatare agricolă și forestieră diversificate.</p> <p>+ pajiști naturale cu înaltă valoare biologică</p> <p>- existența unui vast domeniu agropastoral (64 % din suprafață agricolă), de afirmare a zootehniei;</p> <p>+ fond forestier extins alcătuit din esențe valoroase (fag, rășinoase) și capacitatea producerii puieților specifici zonei;</p> <p>+ capacitatea și gradul de regenerare a suprafețelor silvice;</p> <p>+ masa lemnoasă recoltată anual;</p> <p>+ fondul cinegetic și piscicol existent - prezența carnivorelor mari aflate într-o stare de conservare favorabilă, simbol și un indicator al stării de sălbăticie a habitatelor;</p> <p>+ diversitatea și calitatea produselor și accesoriilor naturale: fructe de pădure, ciuperci, plante medicinale, etc.;</p> <p>+ ape minerale și mofete;</p> <p>+ existența unei rețele funcționale de arii naturale protejate de interes național și comunitar, rețeaua N2000;</p> <p>+ obiective ecoturistice numeroase (creste montane, peșteri, chei; ape minerale, climat hivernal, fonduri cinegetice și piscicole, peisaj atractiv):</p>	<p>- areale cu fragmentare și declivitate ridicată impropriei amplasării infrastructurilor și cu indice de utilizare a terenurilor redus, acces dificil;</p> <p>- dezavantaje naturale – limitarea utilizării terenurilor agricole (altitudine, climă, pantă, fertilitate scăzută a solului, perioade mai scurte de vegetație)/ areal fragil dpdv ecologic;</p> <p>- exploatarea și gospodărirea deficitară a resurselor de apă datorită (poluarea cursurilor de apă ce străbat localitățile, zonele industriale);</p> <p>- grad redus de valorificare locală durabilă a apelor de suprafață și în special a apelor minerale;</p> <p>- modificările morfologice, afectarea potentialului ecologic ale cursurilor de apă de către lucrările hidrotehnice;</p> <p>- valorificarea sub standardele ecologice și de eficiență economică a apelor minerale.</p> <p>- productivitate agricolă redusă, cu necesar major de forță de muncă.</p> <p>- creșterea suprafețelor de teren agricol neexploatate.</p> <p>- lipsa întreținerii și fertilizării organice a terenurilor agricole.</p> <p>- cantități neevaluate ale produselor și accesoriilor silvice;</p>

Fizice	<p>+ lucrări de apărare a localităților împotriva inundațiilor;</p> <p>+ cea mai (mare densitate) extinsă rețea de drumuri forestiere la nivel național;</p> <p>+ rețea de acces dezvoltată (DN, DJ, DC);</p> <p>+ lungimea și starea infrastructurii de utilități publice în mediul urban (apă, canal, gaz, electricitate);</p> <p>+ creșterea nr de IMM cu desfășoară activități agricole;</p> <p>+ agricultura și exploatarea lemnului, principala activitate economică a zonei;</p> <p>+ creșterea nr unităților de cazare din zona montană (în special în pensiuni agro/turistice);</p> <p>+ rețeaua de afaceri tradiționale menținută, funcțională (piețe, târguri, festivaluri);</p> <p>+ organizare și participare la evenimente de promovare (inter)naționale a produselor tradiționale locale;</p>	<p>- starea infrastructurii de acces în zonele izolate montane și neclaritatea responsabilității administrării/ întreținerii ei (<i>public local sau silvic</i>);</p> <p>- lungimea și starea infrastructurii de utilități publice în mediul rural (apă, canal, gaz, electricitate);</p> <p>- micro-hidrocentralele construite fără respectarea obiectivelor UE: durabilitate, competitivitate și siguranță.</p> <p>- creșterea cantității de deșeuri, în special de deșeuri nedegradabile, datorită în special turismului – grad scăzut de colectare și reciclare a deșeurilor;</p> <p>- restrângerea diversității activităților economice viabile/ restricții în utilizarea terenurilor agricole – abandonarea gospodăriilor/ fermelor agricole;</p> <p>- dimensiunea medie a fermelor agricole montane / dimensiunea economică și unitatea de muncă anuală, printre cele mai mici la nivel UE;</p> <p>- grad redus și scăzut calitativ de transfer tehnologic în toate ramurile economice din mediul rural- ferme slab utilizate și mecanizate, fără sisteme de management a deșeurilor;</p> <p>- costuri și cheltuieli crescute/ productivitate scăzută care afectează competitivitatea produselor/ serviciilor zonei;</p> <p>- grad scăzut de procesare a materiilor prime (prelucrare secundară) și servicii terțiare la nivel local pentru valorificarea produselor și accesoriilor silvice;</p> <p>- calitatea scăzută a rețelei de afaceri tradiționale (târguri și piețe)/ lipsa piețelor alternative de desfacere;</p> <p>- concentrarea exploatărilor forestiere în arealele ușor accesibile, degradarea solului și deprecierea masei lemnoase de calitate (greșeli de exploatare) care conduc la creșterea costurilor de exploatare și la scăderea valorii economice a produselor recoltate;</p> <p>- dispariția IMM locale de prelucrare primară a lemnului (necompetitive) datorită concentrării industriei în unități mari;</p> <p>- Necorelarea dezvoltarea pensiunilor cu infrastructura de acces, cu serviciile și unitățile de agrement;</p> <p>- infrastructură turistică precară (marcaje trasee turistice, zone de popas, cabane montane, servicii pentru monumente naturale și istorice)</p> <p>- Lipsa infrastructurii de susținere a afacerilor;</p>
Umane	<p>+ tendințe zonale, locale de „repatriere” a tinerilor (MM Istoric) plecați în străinătate în căutarea unui loc de muncă;</p> <p>+ aplicarea medicinei tradiționale bazate pe tratamente cu produse naturale locale;</p> <p>+ existența meșterilor populari,</p>	<p>- scădere demografică, depopularea, îmbătrânirea comunităților rurale montane, defavorizate;</p> <p>- restructurarea școlilor în mediul rural – concentrarea elevilor în centrul de comună;</p> <p>- accesibilitatea limitată a comunităților izolate montane la servicii sociale publice (informații</p>

	<p>perpetuarea unor meserii tradiționale bazate pe prelucrarea resurselor naturale; + mobilitatea profesională geografică (tradițională în loclițățile rurale cu resurse agricole limitate);</p>	<p>publice, sănătate, educație profesională, asistență socială, etc); - absența infrastructurii de sănătate în comunitățile montane defavorizate; - lipsa persoanelor calificate în domeniul dezvoltării durabile (management resurse naturale, antreprenoriat, financiar); - programe de formare profesională neadaptate realității mediului rural, nevalorificând oportunitățile de dezvoltare locala;</p>
Sociale	<p>+ prezența în comunitățile locale a persoanelor resursă (lideri informali), a agenților de dezvoltare locală, a grupurilor de bază de într-ajutorare bazate pe relații de familie extinse sau de interese comune (munci agricole, construcția gospodăriei, acces la resurse); + patrimoniul material (peisaj mozaicat, arhitectura tradițională rurală, port popular, produse tradiționale - meșteșugărești) și imaterial (obiceiuri, tradiții, folclor) recunoscute internațional; + adaptarea naturală a populației (fizic și psihic) la condițiile zonei; + existența tradițiilor și cunoștințelor legate de producerea și procesarea produselor montane; + creșterea nr liceelor și a elevilor lor; + posibilitatea calificării în profesii agricole specifice mediului montan; + creșterea nr de medici de familie în zonă;</p>	<p>- dezagregarea capitalului social al mediului rural care conduce la pierderea solidarității comunităților, a valorilor și tradițiilor locale, a relației dintre dezvoltarea locală și resursele ei naturale; - preluarea ca atare a unor valori străine nu numai de specificul unei zone anume, ci chiar de specificul românesc; - capacitate redusă de planificare, dezvoltare locală (absența viziunii de dezvoltare locală, dependență de servicii de consultanță externă, PUG-uri învechite, neadaptate potențialului de dezvoltare local, principiilor de dezvoltare durabilă); - reprezentativitate scăzută a localităților izolate în structurile de decizie publică locală; - pierderea tradițiilor agricole specifice; - degradarea continuă a multor monumente istorice precum și a infrastructurii aferente; - abandonarea/ demolarea/ vânzarea a numeroase locuințe tradiționale; - lipsa personalității juridice și capacității de decizie în teritoriu a Ocoalelor Silvice locale, afectează capacitatea de adaptare a activităților silvice la nevoile specifice locale și minimizează impactul economic și social al acestor activități asupra comunității.</p>
Financiare	<p>- valoarea taxelor și impozitelor colectate local (TVA, taxa pe pășunat, etc); - valoarea alocărilor locale din fondul de compensare a unităților administrativ – teritoriale; - sponsorizări și donații ale agenților economici locali responsabili social; - educația familială tradițională favorabilă economisirii, administrării resurselor; - întreținerea funcționalității infrastructurii (acces, utilități, clădiri) și serviciilor publice (educație, sănătate, asistență socială, etc); - produsele și accesoriile silvice - surse de subzistență pentru comunitățile limitrofe siturilor N2000MM;</p>	<p>- nivel local nesemnificativ al veniturilor obținute din exploatarea fondului forestier de stat (salarii personal silvic local, funcționarea ocoalelor silvice); - capacitate redusă de prioritizare a alocării resurselor bugetare publice locale; - nu există/ nu se aplică instrumente financiare pentru acordarea plăților compensatorii pentru proprietarii terenurilor silvice private incluse în siturile N2000; - Prețuri scăzute pentru materii prime din agricultura montană (lână, lapte, piele, etc); - lipsa resurselor financiare pentru modernizarea tehnologică;</p>
Info know_how	<p>- Management forestier certificat FSC; - Existența datelor de monitorizare și</p>	<p>- Pierderea cunoștințelor, metodelor și instrumentelor tradiționale de management durabil</p>

	evaluare a resurselor naturale la autoritățile sectoriale județene;	al resurselor naturale;
	<u>Platforma de cooperare N2000MM</u>	
Mediul Extern	Oportunități (+)	Pericole (-)
Politici ²⁴	<p>+ surse de finanțare pentru dezvoltarea domeniului de analiză, documente deplanificare;</p> <p>- <i>POIM_AP1 Protejarea și refacerea biodiversității, remedierea solurilor contaminate și monitorizarea calității aerului;</i></p> <p>- <i>PNDR_M8 "Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor" _sM8.1 "Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite").</i></p> <p>- <i>POCU/ POR_infrastructura culturala, restaurare;</i></p> <p>- <i>Programe guvernamentale pentru instituțiile culturale locale, AFCN, etc.</i></p> <p>+ adaptare, corelare, integrarea politicilor județene în politicile de rang superior (UE, global);</p>	<p>- legislația incompletă/ambigua</p> <p>- managementul defectuos al AP/ planurile de management / ale entităților custozii ...</p> <p>- necorelarea cu ideile de dezvoltare ale UAT urilor/strategiile locale și sau zonale</p> <p>- neasumarea documentelor de planificare existente;</p> <p>-norme absente, inaplicabile; necorelare între acte normative, documente lipsa (ex. stadiul măsurilor compensatorii);</p> <p>-grad de transparență redus;</p> <p>-participare publică redusă și discontinuă;</p> <p>-capacitate de planificare redusă pentru reprezentanții administrației publice dar și pentru administratori/custozii ariilor protejate care nu gândesc în termeni de strategii, ci doar la faza de realizare/implementare plan de management;</p> <p>-necorelare între planificarea autorităților administrative și cele sectoriale;</p> <p>-presiuni asupra autorităților sectoriale în condițiile descentralizării;</p> <p>-capacitate redusă de management participativ și de optimizare a politicilor de dezvoltare a domeniului;</p>
Economic ²⁵	<p>+ identificarea și valorificarea durabilă a serviciilor furnizate de ariile protejate;</p> <p>+ dezvoltarea economică integrată , promovarea infrastructurii și serviciilor suport pentru afacerile verzi;</p>	<p>- „exploatarea” economică a AP (subexploatarea sau supraexploatarea)</p> <p>-presiunea urbanistică și economică asupra ariilor protejate;</p> <p>-necorelarea între managementul ariilor protejate și direcțiile de dezvoltare locale, plan management AP vs. plan de dezvoltare locală;</p>
Socio - Cultural ²⁶	<p>+ re_integrarea valorilor AP în identitatea socio-culturală a comunităților limitrofe, promovarea rețelelor eco-sociale;</p> <p>+ apariția unor grupuri de sprijin, grupuri de inițiativă polarizate pe domenii de interes: asocieri, rețele;</p> <p>+ promovarea domeniului și a atragerea suportului public prin social media (Facebook, Instagram, Pinterest, forumuri, Twitter și totalitatea site-urilor prin care poți interacționa cu ceilalți);</p>	<p>- „pierderea” identității socio culturale locale, a relației tradiționale dintre comunitate și resursele sale naturale;</p> <p>-declin al societății civile și al implicării, conștiinței civice;</p> <p>-migrația tinerilor către zone urbane, către străinătate prin asimilarea de valori externe comunității;</p> <p>-scăderea încrederii între potențialii parteneri sectoriali, publici și privați;</p>

²⁴ Referitor la: stabilitatea și aplicabilitatea legislativă, reglementări specifice, taxe și impozite vs măsuri compensatorii;

²⁵ Referitor la: accesibilitatea și utilizarea resurselor, structuri economice dependente, cicluri economice, locuri de muncă - șomaj;

²⁶ Referitor la: nivelul de educație general al publicului și a grupurilor profesionale implicate; comportamentul potențialilor consumatori; distribuția socială a veniturilor create;

	+ colaborare partenerială în procese decizionale;	
Tehnologic ²⁷	+ eco tehnologii/ tehnologii verzi; + tehnologii & echipamente TIC (GIS); + existent unor date generale la nivelul Uniunii Europene; + dezvoltarea rețelelor de cooperare; + optimizarea procedurilor intersectoriale (ex. elaborare avize); + adaptarea cuantumurilor taxelor la posibilitatile de plata ale beneficiarilor; + inter corelarea bazelor de date GIS;	- „tehnologizarea” în administrarea (resurselor) AP : tehnologii poluante, nedurabile – turism de masă; - lipsa unor echipe interdisciplinare; -lipsa sistemelor interconectate de monitorizare speciilor și a habitatelor; - cost ridicat al echipamentelor și al instruirilor operatorilor lor;

2.2. Strategia de dezvoltare "Natura 2000 Maramureș"

2.2.5. Viziunea de dezvoltare "N2000MM"

Sistemul ariilor protejate din județul Maramureș - "Natura 2000 Maramureș", este un model de referință internațional pentru conservarea și protecția speciilor și habitatelor. Inițierea și aplicarea consecventă a programelor de restaurare/ resălbăticire a habitatelor administrate, a permis refacerea stării de conservare favorabilă, implicit creșterea populațiilor speciilor protejate. Infrastructura fizică și cea de sprijin tehnic, extinse și modernizate, sunt apreciate de către colaboratorii din rețelele de cooperare științifică din care facem parte. Programul de cercetare al biodiversității protejate din județul Maramureș este susținut ferm de către parteneriatul public privat al sistemului N2000MM.

Sistemul ariilor protejate din județul Maramureș - "Natura 2000 Maramureș", a reușit inițierea regenerării valorilor și a bunăstării spațiului rural tradițional prin promovarea unor abordări durabile, intersectoriale a dezvoltării locale (ex: grupuri locale de într-ajutorare, structuri ale economiei sociale, întreprinderi culturale și creative, afaceri de tip green business, aplicarea principiilor arhitecturii vernaculară, etc). Promovarea acestei abordări este susținută de unicul cluster la nivel național care are ca scop valorificarea sistemică a avantajelor competitive ale județului Maramureș: patrimoniul cultural și cel cultural.

Platforma de cooperare "Natura 2000 Maramureș" a tuturor factorilor interesați în conservarea și protecția patrimoniului natural al județului Maramureș a devenit un parteneriat public privat funcțional, al cărui structură executivă este Centrul de Dezvoltare Inovare în domeniul conservării și protecției patrimoniale a resurselor naturale și culturale tradiționale ale județului Maramureș. Rezultatele programelor de dezvoltare a capacității de management durabil, participativ a resurselor naturale protejate, furnizate de acest centru de resurse, reprezintă o marcă de calitate a întregului sistem județean și indicatori de succes a implementării politicii sectoriale județene.

Platforma de cooperare "Natura 2000 Maramureș" a reușit să demonstreze că investițiile în educație, sub toate formele și la toate nivelele ei, crează impacturi majore asupra competitivității unui domeniu sau al unui teritoriu. Creșterea capacității resursei umane implicate în managementul sistemului N2000MM, îmbunătățirea atitudinii și implicării publice în conservarea și protecția biodiversității, au condus la apariția de noi oportunități de dezvoltare personală și locală, la un model unanim apreciat și analizat ca exemplu de succes de politică de dezvoltare teritorială.

²⁷ Referitor la: cunoștințe – know how; rețele de cooperare; susținerea cercetării & dezvoltării;

2.2.6. Misiunea structurii parteneriale N2000MM

Misiunea *Platformei "N2000MM"* a fost definită ca: "Rețea de cooperare a factorilor interesați pentru regenerarea capitalului social²⁸ tradițional, promotor al dezvoltării țărilor Maramureșului, pe baza valorificării durabile a avantajelor lor competitive istorice: patrimoniul natural și cultural".

2.2.7. Obiectivele și măsurile de dezvoltare identificate

Obiectivul general N2000MM este: "Rețeaua Natura 2000 Maramureș – sistem județean de arii (situri) protejate/ performant, integrat (interdisciplinar, intersectorial), de conservare și protecție a unui patrimoniu natural recunoscut ca simbol (marcă, brand), resursă durabilă de dezvoltarea comunităților (rurale) învecinate".

Obiectiv Specific 1. Habitate și specii conservate și protejate ca exemple de bune practici

Măsuri asociate:

1.1. Asigurarea unei stări de conservare favorabilă pentru speciile protejate:

- Inventarierea, cartarea și cercetarea speciilor și habitatelor protejate în întreaga rețea N2000MM, incluzând monitorizarea și evaluarea stării de conservare pentru specii și habitate;
- Reconstrucție ecologică (unde se impune) pentru menținerea conectivității structurale și funcționale (a se vedea mai sus capitolul rețea ecologică);
- Menținerea și crearea de noi obiective de infrastructură ecologică, inclusiv coridoare ecologice - coridoare de migrare/ deplasare pentru specii și asigurarea funcționalității acestor coridoare ecologice.
- Cercetarea aplicată a serviciilor furnizate de ariile protejate și a valorilor asociate acestor servicii (incluzând transferul rezultatelor cercetării în viața socio – economică a comunităților din zona "eligibilă");

1.2. Asigurarea unei infrastructuri corespunzătoare în ariile naturale protejate (pentru un management eficient, pentru monitorizare – conservare - protecție, vizitare);

1.3. Conservarea ex-situ a unor specii rare (programe/ centre de conservare regionale – reproducere, grădini zoologice multi-funcționale);

1.4. Controlul speciilor invazive (cercetare și studii cu privire la apariția, răspândirea și efectul acestor specii asupra biodiversității locale, metode de control a răspândirii și eradicare, prevenție);

Obiectivul Specific 2. Valorificarea superioară, sistemică a resurselor naturale și culturale, sursa prioritară a dezvoltării durabile a comunităților rurale limitrofe ariilor protejate.

Măsuri asociate:

- Dezvoltare locală

2.1. Aplicarea principiilor dezvoltării durabile în dezvoltarea urbanistică locală (*promovarea arhitecturii vernaculare_ Pachetul de Măsuri specifice, prezentate în Anexa 4.1*), în modernizarea infrastructurii de acces și utilități în comunități și în ariile protejate limitrofe (*măsurile aferente Ob. Sp_Infrastructură/ Conectare a Strategiei de dezvoltare a transportului multimodal în zona montană a județului MM²⁹*)

²⁸ Capital social – rețea de conexiuni sociale între indivizii unei comunități, incluzând valori și norme de comportament unanim împărtășite, care fac posibilă și încurajează cooperarea reciprocă pentru obținerea unor beneficii comune. (Collins English Dictionary - Complete & Unabridged 2012 Digital Edition)

²⁹ Documentul "Strategia și Planul de Acțiune cu privire la mobilitatea în zona periferică a Carpaților: România/ Maramureș", rezultat al proiectului: "Mobilitate și Turism Durabil în ariile sensibile din Alpi și Carpați" (Access2Mountain) - SEE/B/0007/3.1/X, finanțat de Programul de Cooperare Transfrontalieră Sud Estul Europei.

- Dezvoltare de mediu
 - 2.2. Utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice: gestionarea durabilă a resurselor naturale: terenuri agricole, păduri și ape: adaptarea specifică a măsurilor sectoriale în planurile și regulamentele de dezvoltare teritorială și urbanism local și județean;
 - 2.3. Aplicarea sistemelor de management al deșeurilor adaptate specificului comunităților limitrofe ariilor protejate;
 - 2.4. Utilizarea surselor de energie regenerabilă fără afectarea resurselor tradiționale de dezvoltare ale comunităților limitrofe ariilor protejate (resurse naturale și sociale incluzând cele culturale și buna guvernare).

- Dezvoltare economică
 - 2.5. Creșterea veniturilor fermierilor prin facilitarea accesului la resurse: finanțare, infrastructură - transfer tehnologic, informații despre piețe și condiții de desfacere;
 - 2.6. Susținerea și promovarea cunoștințelor, practicilor și inovațiilor tradiționale
 - 2.7. Diversificarea activităților economice non agricole prin valorificarea superioară a resurselor naturale și culturale asociate ariilor protejate (*ex. întreprinderi culturale și creative/ ICC, meșteșuguri și meserii tradiționale; valorificarea superioară a resurselor naturale: floră, produse accesorii ale pădurii, etc, servicii turistice: eco, agro, outdoor etc;*);
 - 2.8. Conservarea - restaurarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural (i)material din localitățile limitrofe ariilor protejate, ca sursă de locuri de muncă și resurse financiare;

- Dezvoltare Socială
 - 2.9. Organizarea evenimentelor laice și religioase și promovarea valorilor sociale tradiționale – ca sursă de servicii locale socio - culturale;
 - 2.10. Facilitarea accesului la serviciile sociale (educație, sănătate, asistență socială, locuire, piața muncii) pentru locuitorii din comunitățile dezavantajate, limitrofe ariilor protejate.

Obiectivul Specific 3. Capacitate partenerială de dezvoltare și management durabil al resurselor naturale/a patrimoniului natural al județului Maramureș

Măsuri asociate

- 3.1. Asigurarea funcționalității "Rețelei N2000MM", structura partenerială, resursă pentru creșterea performanțelor managementului patrimoniului natural protejat județean.
- 3.2. Dezvoltarea cadrului legal și instituțional județean – politica de conservare, protecție și gestionare durabilă a patrimoniului natural printr-o abordare participativă intersectorială: public (administrativ) – public (sectorial) – privat (societate civilă, mediul de afaceri):
 - Conturarea clară a atribuțiilor instituționale ale autorităților (evitarea suprapunerilor sau a lipsurilor);
 - Corelarea actelor normative sectoriale cu cele administrative (inclusiv a procedurilor interne – normele de aplicare);
 - Adaptarea deciziilor administrative la specificul structurii de proprietate, la infrastructura socială și economică, la importanța și modul de utilizare a resurselor naturale la nivel local;
 - Flexibilizarea autorităților sectoriale, orientarea acțiunilor lor spre scop/rezultate vs. spre proceduri;
 - Creșterea capacității de management participativ al autorităților județene sectoriale în domeniul resurselor naturale;
- 3.3. Promovarea aplicării unui management performant, participativ, interdisciplinar în ariilor protejate din rețeaua N2000MM (structuri, metode și instrumente) în toate etapele ciclului de management (planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea Planurilor de Management ale ariilor protejate);

- Încheierea convențiilor de custodie/ contractelor de administrare pentru toate ariilor protejate/ siturile natura 2000 din județul Maramureș;
 - Regulamente de organizare și funcționare aprobate;
 - Planuri de vizitare aprobate;
 - Planuri de management aprobate și aplicate;
 - Sistem interconectat de baze de date interdisciplinare în sistem GIS;
- 3.4. Identificarea și atragerea resurselor publice și private pentru un management coerent, eficient al rețelei județene de arii naturale protejate (incluzând și sisteme de compensare a proprietarilor afectați);
- 3.5. Aderarea Rețelei N2000MM la rețelele și structuri de cooperare sectorială la nivel național și internațional - promovarea membrilor meritorii N2000MM în organele lor de conducere.
- 3.6. Promovarea patrimoniului natural protejat al județului Maramureș la nivel (inter)național.

Obiectiv transversal 4. Educația – recunoscută și aplicată sub toate formele ei ca principală resursă a dezvoltării durabile, implicat a unui management responsabil al patrimoniului natural protejat.

Măsurile asociate:

- Educația formală:
 - 4.f.1. Promovarea materiilor opționale dedicate dezvoltării durabile, educației ecologice, responsabilității și implicării civice la nivelul unităților de învățământ primar, gimnazial și liceal;
 - 4.f.2. Dezvoltarea calității învățământului liceal și superior de profil (de mediu, agricol) prin corelarea programelor educaționale cu planurile de dezvoltare în domeniul managementului resurselor naturale și cu cele mai bune practici);
 - 4.f.3. Dezvoltarea cercetării științifice și promovarea transferului de tehnologie către domeniul privat:
 - Long term ecological research – zone pilot de cercetare pe perioade mai îndelungi de timp – zeci de ani pe un anumit habitat/specie;
 - Cercetare aplicativă, interdisciplinară – dezvoltarea de biotehnologii,
 - 4.f.4. Dezvoltarea serviciilor de formare profesională specifice managementului ariilor protejate și dezvoltării durabile rurale (ranger, specialist arii protejate).
 - 4.f.5. Facilitarea accesului specialiștilor N2000MM, la programe externe/ (inter)naționale de perfecționare, specializare profesională;

- Educația informală:
 - 4.i.1. Facilitarea schimbului de informații și date privind rezultatele cercetării în domeniul conservării biodiversității, al dezvoltării de noi tehnologii și transferul acestora către domeniul privat (publicații, on line, evenimente științifice);
 - 4.i.2. Promovarea educației pe tot parcursul vieții în grupul membrilor N2000MM și transferul de informații profesionale în cadrul rețelei N2000MM;
 - 4.i.3. Promovarea voluntariatului ca resursă de management al ariilor protejate și ca sursă de (re)orientare profesională;
 - 4.i.4. Facilitarea accesului la informații a publicului larg direct (prin surse online, rețeaua de comunicare N2000MM) și indirect (biblioteci publice, parteneri locali ONG, centre de informare turistică, etc);
 - 4.i.5. Dezvoltarea mijloacelor și a modului de prezentare a interpretării obiectivelor de patrimoniu natural în elaborare și aplicarea strategiilor de vizitare a ariilor protejate.

- Educația non-formală:
 - 4.n.1. Promovarea valorilor tradiționale maramureșene de respectare și protejare a patrimoniului natural bazate pe relația de dependență a dezvoltării individuale, de grup, sau a comunităților față de modul de

gestionare a resurselor naturale (ex. pozitiv – modelul tradițional de dezvoltare rurală/ ex. negativ – gestionare resurselor de minereuri neferoase);

4.n.2. Campanii de informare – marketing social (audio, video, online, mixt) și conștientizare publică asupra serviciilor și valorii patrimoniului natural, a principiilor care stau la baza conservării și protecției lui.

4.n.3. Facilitarea transferului tradițional de cunoștințe și experiențe între generații – prin servicii și structuri locale de într-ajutorare, de bună guvernare.

2.2.8. Convergența obiectivelor de dezvoltare

*Convergența*³⁰ obiectivelor de dezvoltare este una dintre caracteristicile necesare proceselor de planificare pe mai multe nivele (așa cum este și procesul național de planificare), alături de *subsidiaritate* (conform căreia decizia trebuie luată cât mai aproape de nivelul beneficiarului ei final) asigurată de metodele participative de planificare, asigurând relevanța obiectivelor definite în raport cu nevoile identificate și alături de *sinergie*, efect al aplicării unor măsuri prioritare – acțiuni corelate, concentrate înspre atingerea unor obiective de dezvoltare asumate solidar de către factorii implicați în dezvoltarea domeniului analizat.

Convergența obiectivelor de dezvoltare a unui domeniu este asigurată prin corelarea acestor obiective cu obiectivele similare ale documentelor de planificare a aceluiași domeniu la nivel superior (sectorial și/sau administrativ teritorial).

În mod specific, convergența obiectivelor Strategiei de Dezvoltare a Rețelei Natura 2000 Maramureș este asigurată prin corelarea cu obiectivele prevăzute în documentele de planificare sectorială relevante pentru domeniul N2000MM (prezentate în *subcapitolul 1.4.4.*), respectiv adocumentelor de planificare administrativ - teritorială (prezentate în *subcapitolul 1.5.6.*). Analiza comparativă a convergenței obiectivelor Strategiei de Dezvoltare a rețelei Natura 2000 Maramureș este prezentată în tabelele Anexei 3.1.

2.3. Planul de acțiuni "Natura 2000 Maramureș"

Planul de Acțiuni reprezintă un sumar al acțiunilor (proiectelor) concrete, prioritare, care pot fi susținute financiar de către administrația locală și partenerii dezvoltării locale publici și privați, care prin aplicarea/ implementarea lor conduc la realizarea strategiei.

Caracteristicile unui Plan de Acțiuni sunt:

- (1) *acțiuni/ proiecte definite și responsabilitatea inițierii și managementului lor specificat (ce va fi făcut? și de către cine?);*
- (2) *acțiuni/ proiecte prioritizate (corelate, încadrate în timp);*
- (3) *acțiunilor/ proiectelor le sunt alocate resurse identificate (umane, materiale, financiare, disponibile pentru fiecare etapă a ciclului de viață a unei acțiuni, proiect).*

Spre deosebire de elementele unei strategii (viziune, obiective, măsuri), care datorită enunțului și caracterului general rămân stabile în timp, Planul de Acțiuni – care conține elemente mult mai concrete și dinamice (proiecte, acțiuni) va fi evaluat și revizuit anual sau ori de câte ori contextul prioritizării acțiunilor se modifică (de exemplu apariția unei noi surse de finanțare, modificarea legislației, apariția unei stări de necesitate, etc).

³⁰ "îndreptare spre același punct, fig. spre același scop. (*Dicționarul explicativ al limbii române*)

2.2.9. Portofoliul de proiecte "Natura 2000 Maramureș"

Portofoliul de Acțiuni reprezintă lista lungă de acțiuni, proiecte, totalitatea acțiunilor/ proiectelor identificate de către toți partenerii publici și privați ai dezvoltării locale, prin completarea și colectarea unor fișe sintetice de proiect/ acțiune în care sunt descrise elementele necesare planificării (corelarea cu măsura din strategia de dezvoltare pe care o sprijină, titlul acțiunii, inițiatorul/ responsabilul acțiunii/ proiectului, termen/ perioada de aplicare, bugetul necesar, sursa de finanțare preconizată).

Portofoliul de proiecte de dezvoltare a rețelei "N2000MM", completat pe baza informațiilor, fișelor de proiect colectate de la factorii interesați implicați în procesul de planificare sectorială județeană este prezentat în Anexa4.

2.2.10. Planul de Acțiuni "Natura 2000 Maramureș"

Planului de Acțiuni pentru dezvoltarea locală, reprezintă lista scurtă de acțiuni/ proiecte, adică proiectele prioritizate, selectate pe baza unor criterii de evaluare și prioritizare a acțiunilor din portofoliul local de acțiuni de dezvoltare.

În atelierul de planificare nr. 4, din data de 28.05.2015, participanții au definit ca indicatori utilizați în această etapă de identificare a proiectelor prioritare următorii:

Indicatori de filtrare și prioritizare		Biodiversitate	Dezvoltare Durabilă
Tehnici			
Impactul proiectelor	<i>teritorial</i>	Habitate	Localități/ UATuri
	<i>asupra populației</i>	Indivizi/ specii	Beneficiari/ grupuri țintă
Problematika (abordată)	<i>proiectelor</i>	Gravitate/ Prioritate	
Valoarea adăugată (a)		Grad de noutate, performanță profesională, model de bune practici.	
Sustenabilitatea		Asigură: derularea și după perioada de finanțare/ dezvoltare organizațională - noi proceduri/ îmbunătățirea politicii sectoriale.	
Parteneriatul		numărul, importanța, reprezentativitatea partenerilor și modul de susținere a întregului ciclu de viață a proiectului.	
Echipa		competența profesională și implicarea membrilor echipei în toate etapele ciclului de viață a proiectului	
Gradul de maturitate (al)		Idee – fișă proiect > cerere de finanțare (conformă, eligibilă, inovativă, încadrată strategic).	
Financiari			
Bugetul proiectului	totalitatea costurilor pentru elaborare, (co & pre) finanțare, costuri post implementare		
Surse de finanțare	Identificată, accesibilă (eligibilitatea costurilor, grad de cofinanțare/ prefinanțare)		

Pe baza acestor indicatori au fost selectate proiectele/ programe prioritare, care alcătuiesc Planul de Acțiuni al rețelei Natura 2000 Maramureș la finalul procesului de planificare.

Ob.3	Master Plan_N2000MM	APM MM Platforma N2000MM - Custozii și administratori AP	Calendarul finalizării procedurilor de elaborare și aprobare a documentelor prevăzute de cadrul legal pentru organizarea și funcționarea
M.3			AP din rețeaua N2000MM (ROF/ Set min de măsuri de conservare/ Plan de Management).
Pr.3			Planul de identificare a coridoarelor ecologice din interiorul rețelei N2000MM și a conexiunilor cu rețeaua națională/ cu rețeaua

			europăna Natura 2000. Integrarea tuturor acestora într-un Plan General Județean (Master Plan)
Ob.3	CDI N2000MM_Centrul regional de dezvoltare inovare - în domeniul conservării și protecției, patrimoniului natural și cultural	CJ Maramureș Platforma N2000MM	Construcția unei structuri parteneriale de cercetare a patrimoniului natural și cultural, de evaluare a potențialului serviciilor furnizate – centru de resurse pentru regiunea NV;
M.3			
Pr.1			
Ob.3	Cluster N2000MM_ "Green Business"	ONG economic/ GAL Platforma N2000MM	Construcția unei structuri parteneriale de promovare a valorificării durabile a serviciilor furnizate de către patrimoniul natural și cultural județean
M.3			
Pr.2			

La fel de importante au fost considerate programele tematice care ar trebui lansate și aplicate de urgență:

Ob.3	Program județean de finanțare a activităților non_profit în domeniul protecției și conservării patrimoniului natural	CJ Maramureș Platforma N2000MM	Aplicarea unei componente de finanțare în cadrul legal asigurat de L350/2005, pentru susținerea inițiativelor civice în domeniul protecției și conservării patrimoniului natural
M.4			
Pr.1			
Ob.3	Program "VernacuMM"	OAR NV Platforma N2000MM CJ Maramureș	Aplicarea setului de măsuri necesare conservării și protecției arhitecturii tradiționale în Maramureș (Anexa 4.2.și Anexa 4.2.1.)
M.3			
Pr.1			
Ob.2	Program "Cultura N2000MM"	CCPMM ONG Culturale Platforma N2000MM CJ Maramureș	Aplicarea setului de măsuri necesare conservării și protecției patrimoniului cultural în Maramureș (Anexa 4.3.)
M.2			
Pr.1			

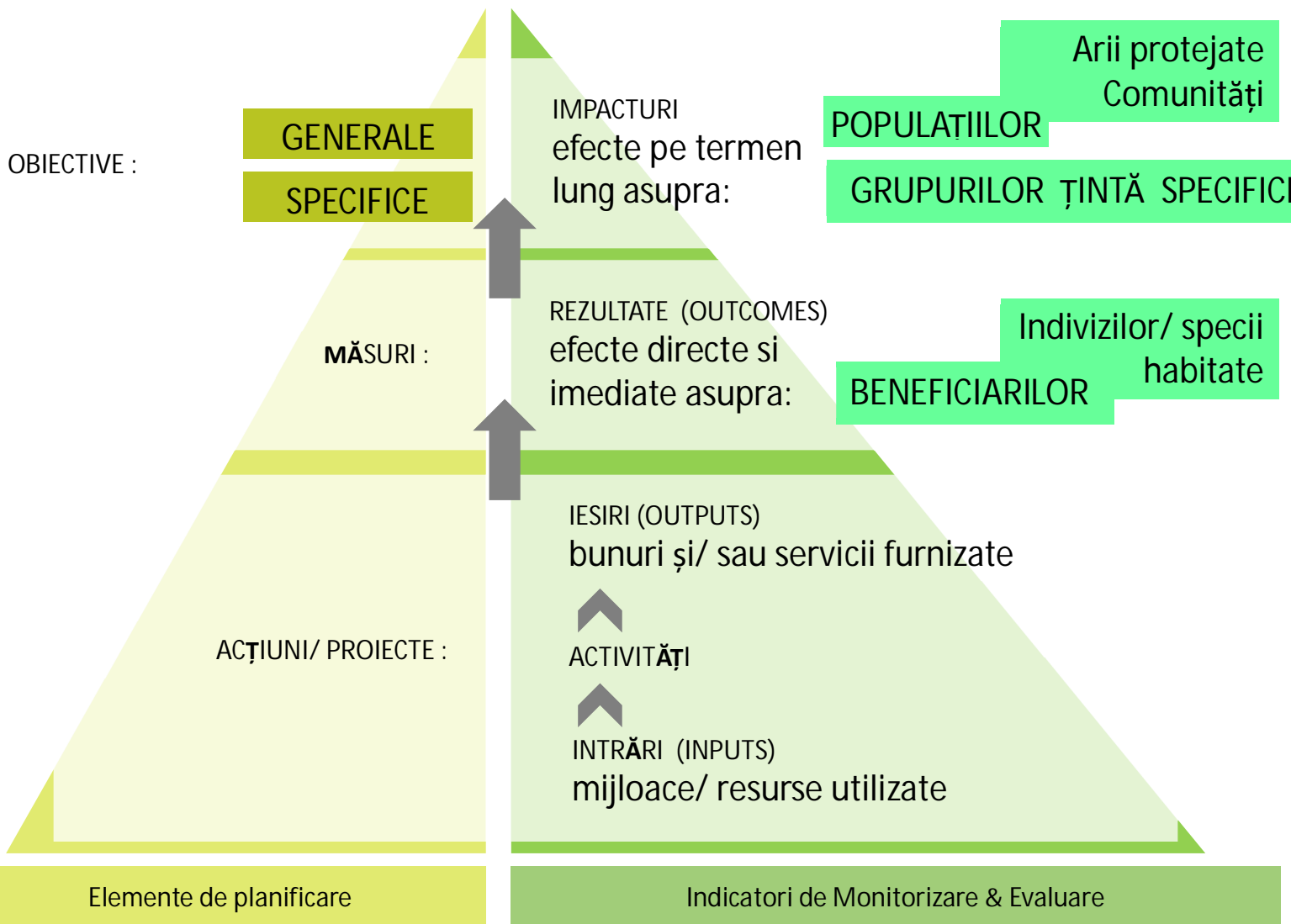
Toate acțiunile de portofoliu se evaluează și prioritizează pe baza criteriilor prezentate mai sus. Rezultatul obținut este o listă de acțiuni prioritizate descendent în funcție de punctajul primit. În această listă fiecărei acțiuni i se asociază bugetul necesar pregătirii și aplicării ei. Această etapă poate fi aplicată pe baza unei proceduri publice participative, similare cu cea aplicată la evaluarea oricărui program de finanțare, de către un Comitet de evaluare alcătuit din reprezentanții artenerilor dezvoltării locale implicați în prrocedul de planificare. Criteriile, indicatorii de evaluare și prioritizare a acțiunilor, proiectelor de dezvoltare trebuie să fie corelați cu indicatorii similari ai dezvoltării locale prezentați în capitolul 5.2.

Planul de Acțiuni este alcătuit doar din (a) acțiunile cu punctajul cel mai mare, (b) ale căror buget cumulativ poate fi susținut de către resursele financiare identificate egale cu bugetul disponibil identificat, constituit din totalitatea resurselor alocate de către toți beneficiarii procesului de planificare (inițiator, parteneri publici sau privați, alți factori interesați). Lista cu acțiunile/ proiectele cheie, care alcătuiesc Planul de Acțiuni al rețelei Natura 2000 Maramureș, propusă de grupul de lucru este prezentată în Anexa 4.1 .

3. Capitolul_Pregătirea implementării

3.1. Sistemul de Monitorizare și Evaluare a dezvoltării rețelei "Natura 2000 Maramureș"

Primul aspect al pregătirii etapei de implementare a elementelor de planificare strategică (obiective, măsuri) și operațională (acțiuni, proiecte) definite în capitolele anterioare îl reprezintă asigurarea unui sistem funcțional de monitorizare (permanentă) și evaluare (periodică) a indicatorilor de dezvoltare a domeniului analizat: rețeaua județeană de arii protejate "Natura 2000 Maramureș".

Pentru a clarifica relația dintre indicatorii de monitorizare, evaluare și termenii planificării prezentăm schița alăturată:

- ❖ Surse pentru identificarea indicatorilor de monitorizare, evaluare a dezvoltării rețelei Natura 2000 Maramureș:

Prima sursă identificată este sistemul de monitorizare și evaluare a gradului de aplicare al contractelor de administrare/ convențiilor de custodie al departamentului Biodiversitate, din cadrul Serviciului Calitatea Factorilor de Mediu, al Agenției pentru Protecția Mediului Maramureș, care a stat la baza realizării chestionarului de evaluare prezentat în Anexa. 2.1.

În condițiile asigurării convergenței obiectivelor de dezvoltare ale rețelei N2000MM cu obiectivele sectoriale la nivel județean (Planul Local de Acțiune pentru Mediu, Maramureș, 2014³¹ - PLAMM) și național (Strategia națională și Planul de acțiune pentru conservarea biodiversității, 2014 – 2020³²), trebuie să avem în vedere utilizarea adecvată a indicatorilor de monitorizare și evaluare specificați în documentele de referință de mai sus, respectiv:

- Indicatorii prezentați în coloana 2 a tabelelor din PLAMM (pag. 111 – 116), și
- Indicatorii prezentați în ultima coloană a tabelelor capitolului 5 al SNCB.

3.2. Aranjamente instituționale – Platforma partenerială "Natura 2000 Maramureș"

Finalul perioadei de planificare a dezvoltării sistemului județean Natura 2000 Maramureș, a fost marcat de dezbaterile publice legate de inițiativa legislativă a Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice de înființare a Agenției Naționale a Ariilor Protejate (ANAP), având ca scop "administrarea unitară și eficientă a ariilor protejate"³³.

În absența structurii și atribuțiilor organizaționale ale ANAP care vor fi prezentate într-o Hotărâre de Guvern care va urma intrării în vigoare a legii de înființare, în termen de 30 de zile, trebuie să reamintim diferențele structurale între paradigma managementului clasic, conservativ al ariilor protejate și noua paradigmă apărută în ultimul deceniu, a managementului participativ al ariilor protejate, caracteristic rețelelor eco-sociale promovate de crearea și funcționarea Rețelei europene Natura 2000 (prezentate în subcapitolul 1.5.5.).

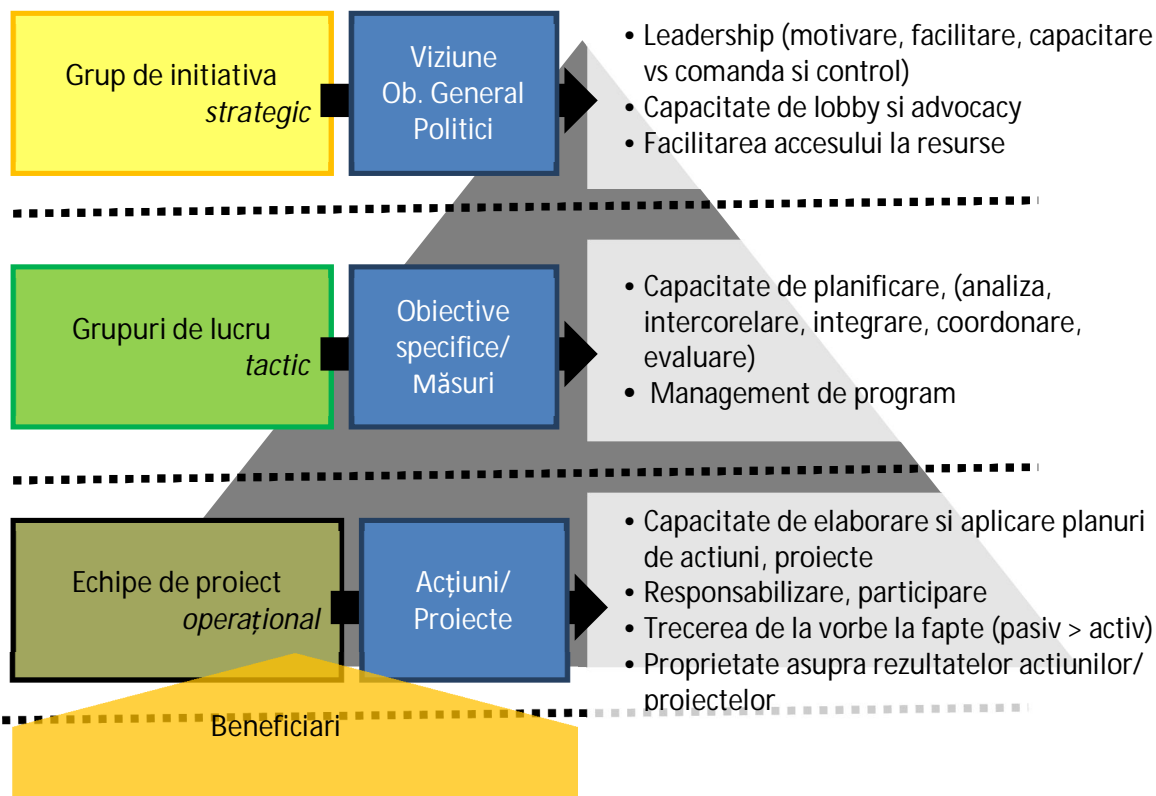
Principiul participativ al acestei noi paradigme a managementului ariilor protejate, de implicare a factorilor interesați în toate etapele procesului de planificare strategică, a stat la baza construcției platformei de cooperare "Natura 2000 Maramureș", subactivitate prezentată în etapa de preplanificare – organizare.

Scopul întregului proces de facilitare a implicării factorilor interesați în managementul sistemului județean de arii protejate este construcția capacității de dezvoltare sectorială județeană, a unei structuri județene de cooperare partenerială, cu organizarea și atribuțiile diferitelor nivele de reprezentare și acțiune prezentate în schița de mai jos:

³¹ <http://apmmm-old.anpm.ro/pages/cautare/plam>

³² <http://www.mmediu.ro/articol/biodiversitate/32>

³³ Proiectul de lege privind înființarea ANAP,

În cadrul întâlnirilor Grupului de Lucru a fost abordată problema asigurării funcționalității platformei de cooperare după finalizarea procesului de planificare sectorială. Au fost identificate mai multe soluții aplicabile:

- Soluția cea mai puțin implicantă pentru membrii Grupului de lucru, și din acest motiv cea mai puțin dorită este aceea de prelungire a statutului de furnizor de asistență logistică necesară funcționalității Platformei de cooperare N2000MM de către Asociația WWF România, prin Biroul din Baia Mare, pentru o perioadă cât mai scurtă;
- Inițierea unui "Program județean de finanțare a activităților non-profit în domeniul protecției și conservării patrimoniului natural", în cadrul legal asigurat de Legea 350/2005³⁴, pentru susținerea inițiativelor civice în domeniul protecției și conservării patrimoniului natural, ar permite continuarea activității comune a membrilor platformei N2000MM, prin participarea lor la definirea termenilor de referință ai programului, a procedurilor de administrare a acestuia, stabilirea anuală a priorităților de finanțare – toate acestea reprezentând prilejuri, oportunități pentru dezvoltarea altor activități complementare de dezvoltare organizațională;
- Constituirea echipelor partenieriale pentru elaborarea și aplicarea proiectelor prioritare din Planul de Acțiuni, prin realizarea acestor proiecte se formalizează practic structura de cooperare a Platformei N2000MM (ca Centru de Dezvoltare Inovare, sau mai aplicat ca centru al unui cluster).
- Aplicarea concomitentă a 2 sau a tuturor celor 3 scenarii de mai sus.

³⁴Legea nr. 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general

4. Capitolul_Pășii următori

4.1. Lecții învățate – Concluzii și recomandări

Despre conținut, etapele metodologice ale planificării strategice a sistemului "Natura 2000 Maramureș":

(1) definirea cu acuratețe a "domeniului de analiză" în etapa de pre planificare și de organizare, clarifică limita adeseori imperceptibilă dintre mediul intern (propriu domeniului analizat) și cel extern (cel mai important din perspectiva strategică, de ansamblu, a influențelor prin care poate afecta mediul intern al domeniului analizat). În cazul specific al rețelei N2000MM, integrarea în domeniul analizat a patrimoniului cultural rural bazat pe valorificarea durabilă, tradițională a patrimoniul natural protejat al județului Maramureș certifică nu numai relația intimă dintre componentele unei rețele ecologice și sociale dar și, din perspectiva dezvoltării teritorial – regionale, cumularea avantajelor competitive județene care "încarcă" valoarea adăugată a documentului final.

Recomandare – Trecerea de la dezvoltarea rețelelor ecologice la dezvoltarea rețelelor eco-sociale, ca paradigmă a managementului patrimoniului natural protejat, nu reprezintă o "amenințare" la adresa unei arii protejate apărută din tranșee de administratori și custozii, ci o "oportunitate" care necesită eforturi și resurse însemnate, multidisciplinare pentru regenerarea tradiției locale a relației om – natură, pentru conștientizarea publică a dependenței vitale dintre natură și societate pentru viitorului nostru comun.

(2) sistemul de monitorizare și evaluare – reprezintă "fundația" unei planificări performante. Lipsa datelor, a indicatorilor cantitativi și calitativi transformă o evaluare a situației existente într-o producție literară, favorizând decizii eronate și consum de resurse fără rezultatele, impactul oricum eronat estimate.

Recomandare – implicarea încă din faza de preplanificare, a autorităților publice sectoriale responsabile cu managementul resurselor naturale, pentru identificarea și validarea accesibilității indicatorilor cantitativi monitorizați. Implicarea factorilor interesați primari în colectarea datelor cantitative dar în special, în evaluarea calitativă a domeniului analizat.

(3) Termenii de referință ai planificării strategice – viziune, obiective, măsuri – sunt noțiuni tehnice adesea greu de asimilat fără experiența abordării strategice, de ansamblu. Dacă se dorește mai mult decât asigurarea unor condiții de conformitate, eligibilitate pentru atragerea de finanțări externe, participării la atelierele de planificare în care sunt definite aceste elemente de planificare strategică trebuie să țină cont de caracterul aplicativ al acestora în etapa de implementare.

Recomandări – (a) stabilirea unei accepțiuni comune asupra denumirii și semnificației termenilor de referință de către toți factorii interesați implicați în procesul dezvoltării unui domeniu, chiar dacă unii "specialiști" ar putea să critice corectitudinea teoretică a enunțului unui termen sau a semnificației lui; (b) corelarea elementelor de planificare cu indicatorii de monitorizare și evaluare (activități – intrări > ieșiri: produse sau servicii; măsuri - rezultat; obiective – impact).

Despre proces, participarea factorilor interesați în planificarea dezvoltării sistemului "N2000MM":

(4) Capitalul social³⁵ al domeniului N2000MM este afectat de absența unor tradiții parteneriale strategice județene, de neîncrederea accentuată dintre mediul public și cel privat (în special cel civic), de poziții

³⁵ Definiția "capitalului social" a fost descrisă la "misiunea platformei N2000MM" (subcapitolul 2.2.2)

individuale aparent ireconciliabile. (re)Construcția capitalului social "sectorial" al domeniului N2000MM, necesită în mod paradoxal resurse mici, dar perioade mari de timp și va suferi fluctuații ciclice.

Recomandări: (a) construcția încrederii între potențialii parteneri pornește de la identificarea zonei de cooperare, zona intereselor comune (personal, de grup – organizațional și sectorial). Pentru identificarea acestora este nevoie de promovarea comunicării în rețea: spații, instrumente, facilitare. (b) un set de valori, reguli de cooperare partenerială solidar acceptate de către membrii platformei N2000MM, ar favoriza eficiența participării; (c) trecerea atentă dar perseverentă de la "vorbe" (etapa de planificare) la "fapte" (etapa de implementare) prin crearea și compatibilizarea echipelor proiectelor prioritare în cadrul platformei N2000MM, poate accelera (re)construcția acestui capital social "sectorial".

(5) Dezvoltarea reală a domeniului N2000MM nu poate avea loc fără implicarea beneficiarilor, a factorilor interesați primari, membrii comunităților învecinate ariilor protejate. Transformarea lor din beneficiari în potențial parteneri ai dezvoltării domeniului necesită resurse indisponibile în acest moment. Cu o excepție, ... timpul, dat de un orizont de așteptare realist.

Recomandări: (a) aplicarea continuă a acțiunilor de educație informală și nonformală publică inițiate de către membrii platformei N2000MM (participări la întâlniri publice sau ad-hoc, dezbateri publice, seminarii, conferințe, rețele de comunicare profesionale sau sociale, etc). Nu contează mărimea pietrei (acțiunii) aruncate în lac (opinia publică). Fiecare își va produce propriile valori (efecte); (b) inițierea unui proces participativ de planificare a dezvoltării domeniului N2000MM pentru perioada 2021- 2027.

4.2. Pașii următori – de la strategii la politici de dezvoltare

Dacă planificarea este un instrument managerial, rezultatele aplicării acestui instrument de conducere, documentele strategice, sunt elemente necesare pentru fundamentarea unor decizii responsabile de dezvoltare a domeniilor analizate.

Membrii Grupului de Inițiativă și a Grupului de Lucru consideră că ținta inițială pe termen scurt a procesului de planificare a dezvoltării domeniului sistemul județean de arii protejate Natura 2000 Maramureș:

- identificarea acțiunilor, proiectelor prioritare județene în aceste domenii pentru perioada de programare 2014-2020,

a fost atinsă și că se poate iniția dezvoltarea proiectelor prioritare (crearea echipelor, maturizarea documentațiilor cererilor de finanțare, implementarea lor) sau aplicarea partenerială a programelor prioritare identificate.

Prezentul document reprezintă de asemenea, o bază solidă pentru atingerea țintei pe termen lung a activității Platformei N2000MM:

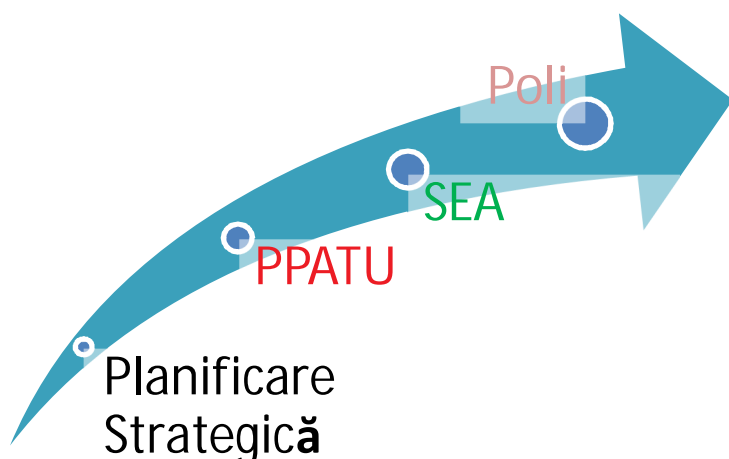
- fundamentarea unei politici sectoriale adaptate specificului județului Maramureș, care să asigure corelarea sustenabilă a inițiativelor de dezvoltare locală cu cele de conservare și protecție a biodiversității.

Identificarea instrumentelor de lobby și advocacy pentru promovarea documentului final al dezvoltării N2000MM și schițarea unei agende de activități specifice au fost aspecte dezbătute de asemenea tot în cadrul celui de-al patrulea atelier de planificare al Grupului de Lucru din data de 7 iulie 2015.

Considerăm documentul "Strategia de Dezvoltare și Planul de Acțiuni aferent al Rețelei Natura 2000 Maramureș - sistemul județean al patrimoniului natural protejat un document sectorial de referință care:

- (a) detaliază subdomeniul "Conservarea Biodiversității" din "Planul Local de Acțiune pentru Mediu, județul Maramureș" (2014) și care

- (b) poate fi integrată, aducând avantaje competitive unei "Strategii de Dezvoltare teritorial - administrative a județului Maramureș pentru perioada 2016 - 2021".

La nivelul dezvoltării teritorial administrative (care ar trebui să includă toate componentele sectoriale de planificare), documentele strategice de dezvoltare asumate public de către autorități trebuie să furnizeze tema de proiectare și cadrul de referință pentru transpunerea elementelor strategice (viziune, obiective, măsuri, proiecte prioritare) în reglementările tehnice urbanistice (Planuri și Programe de Amenajare Teritorială și Urbanism_PPATU). Evaluarea strategică de mediu (SEA – HG 1076/ 2004) a acestor

PPATU, certifică abordarea dezvoltării domeniului analizat din perspectiva durabilității.

O politică publică de dezvoltare sectorială poate fi acum lansată, cumulând pe lângă documentele prezentate anterior, toate resursele (umane, materiale și financiare) specificate și necesare implementării într-un cadru instituțional partenerial – Platforma "Natura 2000 Maramureș", a documentelor de planificare a dezvoltării: Strategia de Dezvoltare, respectiv Planul de Acțiuni.

❖ Anexe

Anexa	1.1.	Termeni de referință utilizați în document
Anexa	1.2.	Platforma N2000MM_membrii participanți
Anexa	2.1.	Chestionar de Evaluare N2000MM
Anexa	2.2.	Administratori și Custozii N2000MM
Anexa	2.3.	Infrastructura culturală N2000MM
Anexa	3	Strategia N2000MM
Anexa	3.1.	Convergența obiectivelor N2000MM
Anexa	4	Portofoliul de Proiecte N2000MM
Anexa	4.1.	Planul de Acțiuni N2000MM
Anexa	4.2.	Program "VernacuMM"
Anexa	4.2.1.	Tabele A & B_Urbanism
Anexa	4.3.	Program "Cultura N2000MM"

Anexa 1.1

Termeni de referință

Biodiversitate

Biodiversitatea - poate fi definită ca varietatea întregii vieți de pe Pământ: ecosistemele și organismele ei vii: animale, plante, habitate și genele acestora¹.

Specia - reprezintă unitatea sau categoria cea mai de bază în clasificarea biologică. O specie poate fi definită simplu ca un grup de organisme care au caracteristici comune, capabile de împerechere și de producerea de descendenți fertili. Speciile similare sunt grupate într-un gen (pluralul genuri), genurile sunt grupate în familii și așa mai departe. Toate speciile descoperite și denumite de biologi conțin atât numele generic (arătând genul din care fac parte) cât și cel specific (specia) și sunt scrise întotdeauna cu caracter italic: de exemplu, *Canis lupus* (denumirea comună – lupul).

Speciile amenințate/periclitare - sunt specii rare, adesea sărăcite din punct de vedere genetic, cu fertilitate redusă, dependente de resurse sporadice sau imprevizibile, cu densitate populațională extrem de variabilă, persecutate sau predispuse la extincție în peisajele dominate de om. Catalogarea speciilor ca fiind amenințate, ar trebui să ducă la protecția legală a indivizilor acestor specii.

Biotopul - este o suprafață mică de obicei sau bine definită, omogenă din punctul de vedere al condițiilor de mediu și care își susține propria comunitate (ex. scoarța unui arbore).

Habitatul - reprezintă ansamblul resurselor (hrană, adăpost) și a condițiilor de mediu (variabile abiotice, cum ar fi temperatura și variabile biotice, cum ar fi competitorii și prădătorii) care determină prezența, supraviețuirea și reproducerea unei populații.

Ecosistemul - reprezintă întregul complex de comunități (grupări biotice) și mediul său fizic (factorii abiotici) întâlnite într-o zonă, care funcționează ca o unitate (ex. o pădure de fag, cu toate plantele, animalele și alte microorganisme, ciuperci, solul, sursele de apă, atmosfera locală etc., interacționând între ele).

Peisajul - este o arie suficient de extinsă și cu o compoziție și configurație a elementelor terestre (de ex. habitate, tipuri de management) care să susțină existența și funcționarea pe termen lung a tuturor caracteristicilor importante pentru conservare, inclusiv a comunităților și a proceselor ecologice, a serviciilor ecosistemice și susținerea populațiilor funcționale.

*Ecoregiunea*² - reprezintă o suprafață întinsă de uscat sau apă, care cuprinde un ansamblu de comunități naturale distincte din punct de vedere geografic care (a) împart o mare majoritate a speciilor și a dinamicii ecologice; (b) împart condiții similare de mediu; și (c) interacționează din punct de vedere ecologic în moduri critice pentru menținerea lor pe termen lung.

Comunitatea - cuprinde populațiile și indivizii speciilor care există în mod natural și interacționează într-un anumit mediu (ex. comunitatea unei păduri mature de fag include organismele care trăiesc în

¹ Forumul Național al USA privind Biodiversitatea, Academia Națională de Științe și Institutul Smithsonian, Washington D.C., 21-24 septembrie 1986

² WWF

coronament, cele care trăiesc în și pe sol și cele care trăiesc între aceste două habitate, precum și interacțiunile ecologice dintre ele).

Populația – reprezintă un grup de indivizi ai aceleiași specii care trăiesc împreună într-o anumită zonă geografică și sunt relativ izolați de alte grupuri ale aceleiași specii (ex. populațiile de lupi).

Rețea ecologică - este un sistem de zone reprezentative de bază, coridoare și zonele-tampon proiectate și gestionate în așa fel încât să asigure conservarea biodiversității, menținerea sau restabilirea serviciilor ecosistemice și permite o utilizare adecvată și durabilă a resurselor naturale prin interconectarea dintre elementele sale fizice cu peisajul și structurile instituționale existente sociale. (SBSTTA, 2003).

Rețeaua "Natura 2000 Maramureș" - sistemul patrimoniului natural protejat al județului Maramureș, rețeaua județeană de arii protejate și situri Natura 2000.

Cultură:

Diversitatea culturală este respectul pentru libertatea exprimării oricărei identități a grupurilor și societăților într-o formă artistică ce nu generează conflicte și demonstrează valorizarea diferită a realității.

Conținut cultural se referă la înțelesul simbolic, dimensiunea artistică și valorile culturale care au originea în, sau exprimă identități culturale.

Expresii culturale sunt acele expresii care rezultă din creativitatea persoanelor, grupurilor și societăților și care au un conținut cultural.

Operatorul cultural - este o entitate organizațională reglementată / sau nu din punct de vedere juridic (ONG; PFA; IF; SRL, instituție) care activează în sectorul cultural sau creativ, generând produse sau acțiuni în cf. cu propriul statut și cu profilul publicului căruia i se adresează.

Politici culturale - sunt acele linii de acțiune vizionară care inițiază și folosesc instrumente administrative, executive și legislative și reunesc totalitatea măsurilor pe care le poate lua o autoritate în domeniu cu scopul de a promova identitatea și creativitatea unei comunități, prin mobilizarea unor resurse în favoarea comunicării și producerii culturii în sensul larg.

Protejarea monumentelor istorice - înseamnă ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea, inclusiv paza și întreținerea, consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice și integrarea lor social-economică și culturală în viața colectivităților locale.

Sectorul cultural - este o categorie care ajută la regruparea conceptuală a diversilor operatori culturali, în cf. cu produsele acestora și cu experiența profesioniștilor care le creează.

*Tradiția*³ - reprezintă un ansamblu de concepții, de obiceiuri și de credințe care se statornicesc istoricește în cadrul unor grupuri sociale și naționale și care se transmit din generație în generație, constituind pentru fiecare grup social trăsătura lui specifică.

Industriile culturale și creative - acele industrii care își au originea în creativitatea, talentul și măiestria indivizilor, având potențialul de a crea locuri de muncă și prosperitate prin generarea și valorificarea proprietăților intelectuale. Cele 13 sectoare ICC sunt: artă și antichități, artele spectacolului, arhitectură, design, film, jocuri video și aplicații pentru computer, meșteșuguri, muzică, publicitate, publicații, software, TV și radio.

Dezvoltare locală

Comunitate – grupare umană caracterizată prin probabilitatea sporită de unitate valorică. În cazul nostru, se referă la comunități geografice – cei care locuiesc și trăiesc în vecinătatea ariilor naturale protejate și sunt deținătorii unor resurse culturale.

Dezvoltare comunitară – schimbare voluntară realizată în, prin și pentru membrii unei comunități.

Platforma "Natura 2000 Maramureș" – structura de cooperare a factorilor interesați în conservarea, protejarea și valorificarea durabilă a patrimoniului natural și cultural rural al județului Maramureș, înființată prin Ordinul instituției Prefectului județului Maramureș nr. 538/15.10.2014.

³ cf. Convenției pentru Diversitate biologică, Rio de Janeiro /1992 și Convenției UNESCO pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial / 2003

Membrii Platformei "Natura 2000 Maramureș"
participanți în cadrul procesului de planificare

Nr. crt	Instituție/Organizație	Nume prenume
Membrii Comitetului de Coordonare		
1	Institutiya Prefectului Maramures	Anton ROHIAN, prefect
2	Consiliul Judetean, Maramures	Zamfir CICEU, președinte
3	Universitatea Tehnica Cluj Napoca, Centrul Universitar Nord Baia Mare, Facultatea de Științe	POP SITAR, decan
4	Asociația WWF Programul Dunare Carpati Romania	Costel BUCUR, director
Membrii grupului de lucru		
1	Institutiya Prefectului Județul Maramureș	Angela FILIP, șef serviciu
2	Institutiya Prefectului Județul Maramureș	Nicolae MURESAN, consilier
3	Consiliul Judetean Maramures, Directia Dezvoltare si Investiții	Claudia BREBAN, director executiv
4	Consiliul Judetean Maramures	Loana RATA, consilier
5	Consiliul Judetean Maramures	Lucian RADU, consilier
6	Consiliul Judetean Maramures	Călin DRAGOMIR, consilier
7	Universitatea Tehnica Cluj Napoca, Centrul Universitar Nord Baia Mare	Monica MARIAN, Prodecan
8	Universitatea Tehnica Cluj Napoca, Centrul Universitar Nord Baia Mare	Daniela TENTIȘ, Studentă
9	Universitatea Tehnica Cluj Napoca, Centrul Universitar Nord Baia Mare, Facultatea de Științe	Daniel NĂSUI, cadru universitar
10	Agentia pentru protecția Mediului Maramures	Alexandru COSMA, director
11	Agentia pentru protecția Mediului Maramures	Viorel IANCU, consilier
12	Agentia pentru protecția Mediului Maramures	Ileana GLODEAN, consilier
13	Garda Națională de Mediu, Comisariatul Județean Maramureș	Laura COSTIN, comisar
14	Garda Națională de Mediu, Comisariatul Județean Maramureș	Alin BUDE, comisar
15	Sistemul de Gospodărire a Apelor Maramureș	Stelian IVAȘCU, inginer șef
16	Sistemul de Gospodărire a Apelor Maramureș	Simona EFTIMIE, inginer
17	Diracția Silvică Maramureș	Mihai LEȘAN, inginer
18	Agencia pentru Plăți și Intervenții în Agricultură	Marian CRIVĂȚ, inginer
19	Agencia pentru Plăți și Intervenții în Agricultură	Radu BOTIȘ, consilier
20	Diracția pentru Agricultură Maramureș	Virgil ȚÂNȚAȘ, Director
21	Diracția pentru Agricultură Maramureș	Dan SABĂU, consilier
22	Diracția pentru Agricultură Maramureș	Alexandru POP, consilier
23	Compartimentul de Dezvoltare Rurala	Dorina VLAD, coordonator
24	Asociația WWF Programul Dunare Carpati Romania	Alexandra PUȘCAȘ, reprezentant birou Baia Mare
25	Centrul Județean de Informare Turistică	Rada PAVEL, consilier
26	Maramureș <i>Info Tourism</i>	Dan CARPOV, consilier
27	Federatia Organizațiilor Neguvernamentale din județul Maramureș	Sorin POP, reprezentant
28	Asociația EcoLogic	Edit POP, presedinte
29	Asociația EcoLogic	Emil POP, membru
30	Administrația Parcului Natural Muntii Maramuresului	Catalina BOGDAN, director
31	Administrația Parcului National Muntii Rodnei	Claudiu IUȘAN, biolog

32	Asociația "Valea Verde"	Peter LENGYEL, biolog
33	Centrul de Ecologie și Turism Maramures CET	Timur CHIȘ, biolog
34	Asociația Heidenroslein	Magdalena PAYER, președinte
35	Societatea Ecologista	Radu HOTEA, președinte
36	Asociația Eco Rodna	Oana Simona MOROZAN, membru
37	Clubul de Speologie Montana Baia Mare	Alexandru MURESAN, membru
38	Asociația Profesională GeoMMed,	Constantin FLAUT, membru
39	Grupul de Acțiune Locală Mara Gutai	Gheorghe REDNIC, președinte
40	Grupul de Acțiune Locală Mara Natur	Florin AVRAM, director
41	Grupul de Acțiune Locală Mara Natur	Rudolf OBERANUER, expert tehnic
42	Grupul de Acțiune Locală Mara Natur	Viorica Ilinca MICLE, animator
43	Grupul de Acțiune Locală Maramures Vest	Petre MITRU, consultant
44	Grupul de Acțiune Locală Maramures Vest	Titel CAOȘAN, director
45	Grupul de Acțiune Locală Maramures Vest	Florin POP, expert
46	Grupul de Acțiune Locală Munții Maramuresului	Ioan BEUCA, președinte
47	Fundația Centrul de Dezvoltare a Intreprinderilor Mici și	Radu BIG, director executiv
48	Mijlocii	Mirel MIHALI, consultant membru
49	Ordinul Arhitecților din România	Laura ZAHARIA, arhitect
50	Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi,	Ionica POP, director executiv
51	Universitatea „Babeș – Bolyai”, extensia Sighetu	Gabriela ILIEȘ, conf. univ. dr.
52	Universitatea „Babeș – Bolyai”, extensia Sighetu	Nicolae HODOR,
53	Universitatea „Babeș – Bolyai”, extensia Sighetu	Silviu BUMBEK,
54	Muzeu Maramuresului	Ioan BOROICA, director
55	Centrul de Ecologie și Turism Maramures	Anuța CHIȘ, coordonator executiv
56	Fundația IUGA	Georgeta IUGA, președinte
57	Ocolul Silvic Municipal Baia Mare	Nicolae POP, responsabil arii
58	Muzeul de Mineralogie CUNBM	Ioan DENUȚ, director
59	Asociația WWF	Remus Cristian PAPP, manager
60	Asociația WWF	Daniel POP, expert comunicare

Mulțumiri speciale se cuvin colegilor membri ai Platformei Natura 2000 Maramureș:

<i>Angela FILIP</i>	<i>Pentru sprijinul instituțional și asigurarea convergenței metodologice a întregului ciclu de planificare sectorială cu procesele de planificare teritorial-administrativă sau ale altor autorități sectoriale descentralizate la nivel județean.</i>
<i>Claudia BREBAN</i>	
<i>Ileana GLODEAN</i>	
<i>Monica MARIAN</i>	<i>Pentru aportul profesional direct la realizarea analizei rețelei județene de conservare a patrimoniului natural;</i>
<i>Daniela TENTIȘ</i>	
<i>Laura ZAHARIE</i>	<i>Pentru întreaga contribuție în domeniul arhitecturii vernaculare adusă procesului de planificare;</i>
<i>Georgeta IUGA</i>	<i>Pentru implicarea perseverentă și profesionalismul dedicate prezentării patrimoniului cultural;</i>
<i>Alexandru MUREȘAN</i>	<i>Pentru participarea valoroasă în cadrul procesului de planificare prin furnizarea asistenței și produselor GIS;</i>
<i>Peter LENGYEL</i>	<i>Pentru advocacy-ul nestăvilat dedicat conservării biodiversității și pentru sprijinul fotografic acordat acțiunii regionale de promovare a Platformei Natura 2000 Maramureș.</i>

Aria Protejată:
 Administrator/ Custode:
 Persoana responsabilă:
 Date contact:

CHESTIONAR

Acest chestionar vizează evaluarea situației actuale a sistemului județului Maramureș de arii naturale protejate.
 Vă rugăm ca o persoană responsabilă din cadrul administrației/ custodiei ariei protejate să completeze chestionarul de
 mai jos! Vă mulțumim!

1. Resurse NATURALE protejate aflate in custodie/ administrare

UM	Val
----	-----

1a. Suprafață aflată în custodie/ administrare (sau)	ha	
1b. Lungime curs apă aflată în custodie/ administrare	km	

2. Se cunoaste structura terenurilor administrate	DA	NU
a. suprafețe terenuri silvice	ha	
b. suprafețe terenuri agricole	ha	
c. suprafețe luciu de apă	ha	
d. suprafețe intravilan	ha	

Daca DA atunci:

3. Au fost efectuate cartări de habitate si specii	DA	NU
a.1. suprafață habitate protejate cartate	% ¹	
a.2. starea de conservare a habitatelor	1 > 3 ²	
b.1. nr. speciilor cartate/ monitorizate, din care:	nr ³	
b.2. nr. specii cu regres de populație	nr	
b.3. nr. specii cu populație stabilă	nr	
b.4. nr. specii cu populație în creștere	nr	

Daca DA atunci:

4. Prioritizați amenințările majore asupra habitatelor/ speciilor protejate din aria protejată	1. ... 2. ... 3. ...
5. Prioritizați presiunile majore asupra habitatelor/ speciilor protejate din aria protejată	1. ... 2. ... 3. ...

2. Resursele FIZICE de administrare/ custodie

UM	Val
----	-----

1. Spații funcționale pentru activitățile personalului executiv în proximitatea ariei protejate (sedii)	DA	NU
a. apă – canal	da	nu
b. electricitate	da	nu
c. comunicații - internet	da	nu

Daca DA, conexiuni ale spațiului la
utilități publice:

2. Echiparea sediului administrației/ custodiei		
a. echipamente it si comunicare/ transfer date	1 > 3 ⁴	
b. echipamente de cercetare/ monitorizare	1 > 3	
c. echipamente patrulare (rangeri)	1 > 3	
d. echipamente gis	1 > 3	

¹ % din suprafața totală a ariei protejate;² Notare de la 1 (reprezentând degradare accentuată chiar și după aplicarea unor măsuri de conservare, protecție) până la 3 (stare foarte bună, stabilă, favorabilă dezvoltării speciilor protejate);³ Dintre cele care constituie obiectivul conservării și protecției (descrise în fișa standard a sitului);⁴ 1(fără echipamente, sau cu echipamente amortizate), 2 (echipamente utilizate, second hand), 3 (echipamente noi, neamortizate).

3. Infrastructura de vizitare a ariei protejate		
a. accesul inspre/ dinspre aria protejată și comunități, rute de transport	1 > 3 ⁵	
b. accesul vizitatorilor în aria protejată	1 > 3 ⁶	
c. semnalizarea ariei protejate	1 > 3 ⁷	

3. Resursele UMANE ale administrației/ custodiei ariei protejate

UM	Val	Val
----	-----	-----

1. Persoane direct implicate în structura executivă a administrației / custodiei ariei protejate	Nr. pers		din care:
a. manager arie protejată	Nr. pers		din care specialiști: <input type="text"/>
b. biolog	Nr. pers		
c. relația cu comunitățile	Nr. pers		
d. specialist GIS	Nr. pers		
e. rangeri	Nr. pers		din care certificați: <input type="text"/>
f. alte funcții	Nr. pers		

2. Personal operational care își desfășoară activitatea pe baza de voluntariat	Nr. pers	
--	----------	--

3. Dacă este aplicat un program de voluntariat	DA	NU	dacă DA
a. coordonatori voluntari	Nr. pers		din care instruiți: <input type="text"/>

4. Resursele SOCIALE ale administrației/ custodiei ariei protejate

UM	Val	Val
----	-----	-----

1. Unități administrativ teritoriale limitrofe AP	Nr	
a. localități aparținătoare limitrofe ap	nr	
b. populația localităților limitrofe	nr. loc.	

2. Acorduri de parteneriat/ colaborare cu factori interesați	Nr		din care:
a. autorități administrative	Nr		din care locale: <input type="text"/>
b. autorități sectoriale/ instituții publice	Nr		din care locale: <input type="text"/>
c. agenți economici	Nr		din care locale: <input type="text"/>
d. ong	Nr		din care locale: <input type="text"/>

3. Evenimente publice organizate anual	Nr	
--	----	--

4. Campanii publice de informare, educație derulate anual	Nr	
---	----	--

5. Afiliere la structuri asociative, rețele de cooperare	Nr		Din care locale/ zonale
			(inter)naționale <input type="text"/>

5. Resursele FINANCIARE ale administrației/ custodiei ariei protejate

UM	Val
----	-----

1. Buget alocat anual pentru administrare/ custodie	1 > 3 ⁸		din care:
a. personal	%		
b. investiții: cercetare - dezvoltare	%		
c. indirecte (utilități)	%		
b. relații publice și cu comunitățile	%		

⁵ 1 (acces neamenajat, dificil), 2 (acces neamenajat, dar utilizabil), 3 (acces amenajat, facil, trasee marcate)

⁶ Identic 5

⁷ 1 (nesemnalizată, semnalizări distruse), 2 (semnalizare uzată, deteriorată, pe anumite trasee de acces), 3 (semnalizare vizibilă la toate punctele de acces în AP),

⁸ 1 (0 – 25.000 Ron), 2 (25.000 – 75.000 Ron), 3 (peste 75.000 Ron).

2. Sursele bugetului alocat		
<i>a. Publice</i>	%	
<i>b. Private</i>	%	
<i>i. Venituri proprii (cotizații, sponsorizări, etc)</i>	%	
<i>ii. Granturi (finanțare nerambursabilă)</i>	%	

din care:

6. Resursele INFORMAȚIONALE ale administrației/ custodiei ariei protejate

	UM	Val
1. Stadiul Regulamentului de Organizare și Funcționare	1 > 3	
2. Stadiul Planului de Vizitare	1 > 3	
3. Stadiul Planului de Management	1 > 3	
4. Rapoarte de Activitate depuse la autoritatea sectorială	DA	NU
5. Studii/ Rapoarte de specialitate	Nr titluri	
6. Alte materiale prezentare (brosuri, carti, reviste, audio - video)	Nr titluri	

Completat de către

Data

Instrucțiuni de completare a chestionarului:

- În cazul în care se specifică unitatea de măsură (UM) și se solicită valoarea (VAL), valoarea unitară (fără zecimale) se trece în cifre în celula corespondentă de pe coloana "VAL";
- În cazul afirmațiilor DA sau NU, afirmația incorectă se anulează prin marcarea sau stergerea celulei sau a literelor răspunsului incorect .
- În cazul solicitării unei valori din grila de valori (ex. de la 1 la 3, respectiv " 1 > 3"), cifra corespondentă valorii explicitate în subsolul paginii se trece în celula corespondentă de pe coloana "VAL".

Structura Administrării/ Custodiei Rețelei "Natura 2000 Maramureș"*

Nr. crt.	Județ	Cod AP/ N2000	Denumire arie naturală protejată	Custode/ Administrator
1	Maramureș	2565	Rezervația fosiliferă Chiuzbaia	Clubul de Speologie Montana
2	Maramureș	2563	Pietrosu Mare	Parcul Național Munții Rodnei
3	Maramureș	2589	Piatra Rea	Parcul Național Munții Rodnei
4	Maramureș	2564	Lacul albastru	Parcul Natural Munții Maramureșului
5	Maramureș	2566	Pestera Valenii Somcutei	Clubul de Speologie Montana
6	Maramureș	2567	Pestera cu Oase	Clubul de Speologie Montana
7	Maramureș	2569	Stancarile Sâlhoi Zâmbroslavele	Parcul Natural Munții Maramureșului
8	Maramureș	2571	Mlastina Vlasinescu	Fără custode
9	Maramureș	2572	Taul lui Dumitru	Parcul Natural Munții Maramureșului
10	Maramureș	2577	Creasta Cocosului	Asociația Ecologic
11	Maramureș	2578	Cheile Tatarului	Parcul Natural Munții Maramureșului
12	Maramureș	2579	Cheile Babei	Fără custode
13	Maramureș	2587	Pestera Boiu Mare	Fără custode
14	Maramureș	2590	Mlastina Iezerul Mare	Parcul Natural Munții Maramureșului
15	Maramureș	2591	Coloanele de la Limpadea	Fără custode
16	Maramureș	2592	Rozeta de Piatra de la Ilba	Fără custode
17	Maramureș	2593	Pestera din Dl. Solovan	Fără custode
18	Maramureș	2594	Mlastina Taul Negru	Fără custode
19	Maramureș	2562	Izvorul Batrana (Ponorul Izei)	Parcul Național Munții Rodnei
20	Maramureș	2582	Pestera si Izbulul Izei	Parcul Național Munții Rodnei
21	Maramureș	2568	Lacul Morarenilor	Asociația Ecologic
22	Maramureș	2570	Mlastina Poiana Brazilor	Parcul Natural Munții Maramureșului
23	Maramureș	2573	Padurea Ronisoara	Asociația Heidenroslein
24	Maramureș	2574	Padurea Craiasca	Parcul Natural Munții Maramureșului
25	Maramureș	2575	Padurea Bavna	Parcul Natural Munții Maramureșului
26	Maramureș	2576	Padurea de Larice Costiui	Fără custode
27	Maramureș	2580	Cornu Nedeei-Ciungi Balasinei	Parcul Natural Munții Maramureșului
28	Maramureș	2581	Arboretul de castan comestibil Baia Mare	Ocolul Silvic Municipal Baia Mare
29	Maramureș	2583	Defileul Lapusului	Asociația Profesională GeoMMed
30	Maramureș		Padurea cu pini Comja	Fără custode
31	Maramureș	2585	Arcer Tibles	Fără custode
32	Maramureș	2586	Vf. Farcau - L. Vinderel - Mihailecu	Parcul Natural Munții Maramureșului
33	Maramureș	2588	Poiana cu Narcise	Parcul Natural Munții Maramureșului
34	Maramureș		Padurea Runc	Directia Silvica Satu Mare prin OS Borlești
35	Maramureș / Bistrița		Parcul Național Muntii Rodnei - RB	Parcul Național Munții Rodnei
36	Maramureș		Parcul Natural Munții Maramureșului	Parcul Natural Munții Maramureșului
37	Maramureș	ROSCI0092	Ignis	Parcul Natural Munții Maramureșului
38	Maramureș	ROSCI0251	Tisa Superioara	Asociația Heidenroslein
39	Maramureș	ROSCI0264	Valea Izei si Dl. Solovan	Fără administrator
40	Maramureș	ROSCI0003	Arboretul de castan comestibil Baia Mare	Ocolul Silvic Municipal Baia Mare
41	Maramureș	ROSCI0030	Cheile Lapusului	Asociația Profesională GeoMMed
42	Maramureș	ROSCI0089	Gutai - Creasta Cocosului	Asociația Ecologic
43	Maramureș	ROSCI0124	Muntii Maramuresului	Parcul Natural Munții Maramureșului
44	Maramureș / Bistrița	ROSCI0125	Muntii Rodnei	Parcul Național Munții Rodnei
45	Maramureș / Salaj	ROSCI0192	Pestera Magurici	Asociația GAL Valea Somesului
46	Maramureș / Satu Mare	ROSCI0275	Barsau Somcuta	Fără custode

47	Maramureș	ROSCI0285	Codrii seculari de la Strambu Baiut	WWF Romania si Directia Silvica Maramures
48	Maramureș / Satu Mare	ROSCI0358	Pricop Huta Certeze	Asociația Heidenroslein
49	Maramureș / Bistrița	ROSPA0085	Muntii Rodnei	Parcul Național Munții Rodnei
50	Maramureș / Salaj	ROSPA0114	Cursul Mijlociu al Somesului	Fără administrator
51	Maramureș	ROSPA0131	Munții Maramureșului	Parcul Natural Munții Maramureșului
52	Maramureș	ROSPA0134	Muntii Gutai	Parcul Natural Munții Maramureșului
53	Maramureș	ROSPA0143	Tisa Superioara	Asociația Heidenroslein
54	Maramureș		Pestera Ponorul Jitelor	Primăria Groșii Țibleșului
55	Maramureș		Taurile si Turbaria de la Hoteni	Primăria Ocna Șugatag
56	Maramureș		Mlaștina Dumbrava	Primăria Dragomirești
57	Maramureș		Tăurile Chendroaiei	Primăria Desești
58	Maramureș		Ursoi	Primăria Vadul Izei
59	Maramureș		Râul Mara	Primăria Vadul Izei, Primăria Ocna Șugatag, Primăria Giulești și Primăria Desești

*Date la nivelul anului 2015

Anexa 2.3.

Situația infrastructurii culturale locale in cadrul rețelei Natura 2000 Maramureș

Nr. crt	Localitatea	Situri arheologice	Monumente istorice	Rezervații de arhitectură	Monumente memoriale	Case memoriale	Muzee	Biblioteca	Institutiile - asezaminte culturale
1	Asuajul de Sus							✓	✓
2	Baia Mare	1	63	2	4		5	✓	✓
3	Baia Sprie		14	2				✓	✓
4	Baba								
5	Băița de sub Codru							✓	✓
6	Băiulț		1		1			✓	✓
7	Bârsana	2	2				2	✓	✓
8	Bistra							✓	✓
9	Bocicoiu Mare							✓	✓
10	Bogdan Vodă	3	2					✓	✓
11	Boiu Mare	1						✓	✓
12	Borșa		1					✓	✓
13	Botiza		1					✓	✓
14	Breb		2						
15	Budești		2					✓	✓
16	Cavnic		3	1	1		1	✓	✓
17	Călinești	1	2		1			✓	✓
18	Câmpulung la Tisa		1		1			✓	✓
19	Chiuzbaia				1				
20	Coaș		1					✓	
21	Copalnic Mănăstur	2	2					✓	✓
22	Coștiui		4		1				
23	Desești		1		1			✓	✓
24	Dragomirești		1				1	✓	✓
25	Fărcașa				1			✓	✓

Nr. crt	Localitatea	Situri arheologice	Monumente istorice	Rezervații de arhitectură	Monumente memoriale	Case memoriale	Muzee	Biblioteca	Institutii - asezaminte culturale
26	Fersig								
27	Gârdani		1					✓	✓
28	Giulești	1	2		1		1	✓	✓
29	Groșii Țibleșului	2							✓
30	Hărnicești		2						
31	Hoteni		1						✓
32	Ieud	1	2		2		2	✓	✓
33	Ilba								
34	Întreprâuri		1						
35	Lăpuș	1	1		1			✓	✓
36	Leordina							✓	✓
37	Mara								
38	Mireșu Mare				2			✓	✓
39	Moisei		1		3	1	1	✓	✓
40	Ocna Șugatag							✓	✓
41	Oncești								
42	Petrova		1		3			✓	✓
43	Poiana Botizii		1						
44	Poienile Izei		1					✓	✓
45	Poienile de sub Munte		1		1			✓	
46	Remetea Chioarului		3					✓	✓
47	Remeți		1					✓	✓
48	Repedeia							✓	✓
49	Rona de Jos		1		1			✓	
50	Rona de Sus				1			✓	
51	Rozavlea		1					✓	✓
52	Sarasău	5	4					✓	✓
53	Sat Șugatag		1						✓
54	Satulung		1		1			✓	✓

Nr. crt	Localitatea	Situri arheologice	Monumente istorice	Rezervații de arhitectură	Monumente memoriale	Case memoriale	Muzee	Biblioteca	Institutii - asezaminte culturale
55	Săcel		2					✓	✓
56	Sălsig							✓	✓
57	Săpânța			1	3			✓	✓
58	Săliște de Sus		3					✓	✓
59	Seini	3	28		7			✓	✓
60	Sighetul Marmației	2	79	6	4	3	6	✓	✓
61	Strâmbu Băiuț				1				
62	Strâmtura		1					✓	✓
63	Șieu		1					✓	✓
64	Șișești		4		1	2	1	✓	✓
65	Șomcuta Mare		9		2			✓	✓
66	Tăuții de Sus		2						
67	Tăuți Măgherăuș		8					✓	✓
68	Tg. Lăpuș	1	4		2			✓	✓
69	Ulmeni		1		2			✓	✓
70	Vadu Izei	1			1			✓	✓
71	Valea Chioarului		1						
72	Vălenii Șomcutei	3	1		1			✓	
73	Vima Mică	1						✓	
74	Vișeu de Jos							✓	
75	Vișeu de Sus	7			3		2	✓	✓

Platforma N2000MM

Misiunea *Platformei "N2000MM"*: Regenerarea capitalului social¹ tradițional, promotor al dezvoltării țărilor Maramureșului pe baza valorificării durabile a avantajelor lor competitive istorice: patrimoniul natural și cultural".

(¹capital social - rețea de conexiuni sociale între indivizii unei comunități, incluzând valori și norme de comportament unanim împărtășite, care fac posibilă și încurajează cooperarea reciprocă pentru obținerea unor beneficii comune/ Collins English Dictionary - Complete & Unabridged 2012 Digital Edition).

Strategia N2000MM _2014 – 2020

Viziune:

Sistemul ariilor protejate din județul Maramureș - "Natura 2000 Maramureș", este un model de referință internațional pentru conservarea și protecția speciilor și habitatelor. Asigurarea stării de conservare favorabilă a permis creșterea exemplarelor speciilor protejate și extinderea programelor de restaurare/ resălbăticire a habitatelor administrate. Infrastructura fizică și cea de sprijin tehnic, extinse și modernizate, sunt apreciate de colaboratorii din rețelele de cooperare științifică din care facem parte. Programul de cercetare al biodiversității protejate din județul Maramureș este susținut ferm de către parteneriatul public privat al sistemului N2000MM.

Sistemul ariilor protejate din județul Maramureș - "Natura 2000 Maramureș", a reușit inițierea regenerării valorilor și a bunăstării spațiului rural tradițional prin promovarea unor abordări durabile, intersectoriale a dezvoltării locale (ex: grupuri locale de intr-ajutorare, structuri ale economiei sociale, întreprinderi culturale și creative, afaceri de tip green business, aplicarea principiilor arhitecturii vernaculară, etc). Promovarea acestei abordări este susținută de unicul cluster la nivel național care are ca scop valorificarea sistemică a avantajelor competitive ale județului Maramureș: patrimoniul cultural și cel natural.

Platforma de cooperare "Natura 2000 Maramureș" a tuturor factorilor interesați în conservarea și protecția patrimoniului natural al județului Maramureș, a devenit un parteneriat public privat funcțional, al cărui structură executivă este Centrul de Dezvoltare Inovare în domeniul conservării și protecției patrimoniale a resurselor naturale și culturale tradiționale ale județului Maramureș. Rezultatele programelor de dezvoltare a capacității de management durabil, participativ a resurselor naturale protejate, furnizate de acest centru de resurse, reprezintă o marcă de calitate a întregului sistem județean și indicatori de succes a implementării politicii sectoriale județene.

Platforma de cooperare "Natura 2000 Maramureș" a reușit să demonstreze că investițiile în educație, sub toate formele și la toate nivelele ei, crează impacturi majore asupra competitivității unui domeniu sau al unui teritoriu. Creșterea capacității resursei umane implicate în managementul sistemului N2000MM, îmbunătățirea atitudinii și implicării publice în conservarea și protecția biodiversității, au condus la apariția de noi oportunități de dezvoltare personală și locală, la un model unanim apreciat și analizat ca exemplu de succes de politică de dezvoltare teritorială.

¹ Capital social – rețea de conexiuni sociale între indivizii unei comunități, incluzând valori și norme de comportament unanim împărtășite, care fac posibilă și încurajează cooperarea reciprocă pentru obținerea unor beneficii comune. (Collins English Dictionary - Complete & Unabridged 2012 Digital Edition)

Obiectiv general:	Rețeaua Natura 2000 Maramureș – sistem județean de arii (situri) protejate/ performant, integrat (interdisciplinar , intersectorial), de conservare și protecție a unui patrimoniu natural recunoscut ca simbol (marcă, brand) și resursă primară pentru dezvoltarea durabilă a comunităților (rurale) învecinate.		
Obiective specifice	1. Habitate și specii conservate și protejate ca exemple de bune practici	2. Valorificarea superioară, sistemică a resurselor naturale și culturale, sursa prioritară a dezvoltării durabile a comunităților rurale limitrofe ariilor protejate.	3. Capacitate partenerială de dezvoltare și management durabil al resurselor naturale/a patrimoniului natural al județului Maramureș
Măsuri	1.1. Asigurarea unei stări de conservare favorabilă pentru speciile protejate: - <i>Inventarierea, cartarea speciilor și habitatelor protejate în întreaga rețea N2000MM - monitorizarea și evaluarea stării de conservare pentru speciile și habitate</i> - <i>Restaurare ecologică (unde se impune),</i> - <i>Menținerea și crearea infrastructurilor ecologice, inclusiv coridoare ecologice - coridoare de migrare/ deplasare pentru specii.</i> 1.2. Asigurarea unei infrastructuri corespunzătoare în ariile naturale protejate (management, monitorizare – conservare - protecție, vizitare); 1.3. Conservarea ex-situ (programe/ centre de conservare – reproducere, grădini zoologice multifuncționale); 1.4. Controlul speciilor invazive;	Dezvoltare locală 2.1. Aplicarea principiilor dezvoltării durabile în dezvoltarea urbanistică locală (promovarea arhitecturii vernaculare), în modernizarea infrastructurii de acces și utilități în comunități și în ariile protejate limitrofe (măsurile aferente Ob Sp_Infrastructură/ Conectare a Strategiei de dezvoltare a transportului multimodal în zona montană a județului MM) Dezvoltare de mediu 2.2. Utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice: gestionarea durabilă a terenurilor agricole, a pădurilor și a apelor: adaptarea specifică a măsurilor sectoriale în planurile și regulamentele de dezvoltare teritorială și urbanism local și județean; 2.3. Aplicarea sistemelor de management al deșeurilor adaptate specificului comunitatilor limitrofe ariilor protejate; 2.4. Utilizarea surselor de energie regenerabilă fără afectarea resurselor tradiționale de dezvoltare ale comunităților limitrofe ariilor protejate (resurse naturale și sociale incluzând cele culturale și buna guvernare); Dezvoltare economică 2.5. Creșterea veniturilor fermierilor prin facilitarea accesului la resurse: finanțare, infrastructură - transfer tehnologic, informații despre piețe și condiții de desfacere; 2.6. Susținerea și promovarea cunoștințelor, practicilor și inovațiilor tradiționale; 2.7. Diversificarea activităților economice non agricole	3.1. Asigurarea funcționalității "Rețelei N2000MM", structura partenerială – principala furnizoare de creștere a performanțelor managementului patrimoniului natural protejat județean. 3.2. Dezvoltarea cadrului legal și instituțional județean – politica de conservare, protecție și gestionare durabilă a patrimoniului natural printr-o abordare participativă intersectorială: public (administrativ) – public (sectorial) – privat (societate civilă, mediul de afaceri): - <i>Creșterea capacității de management a autoritatilor de mediu;</i> - <i>Adaptarea actelor administrative la infrastructura sociala, de proprietate, economica, de utilizare a resurselor naturale;</i> - <i>Corelarea actelor normative sectoriale cu cele administrative (inclusiv a procedurilor interne);</i> - <i>Conturarea clara a atribuțiilor instituționale ale autoritatilor (evitarea suprapunerilor sau a lipsurilor):</i> - <i>Flexibilizarea autoritatilor sectoriale, orientarea lor spre scop/rezultate vs. orientare spre proceduri;</i> 3.3. Promovarea aplicării unui management performant, participativ, interdisciplinar în ariile protejate din rețeaua N2000MM (structuri, metode și instrumente) în toate etapele ciclului de management (planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea Planurilor de Management ale ariilor protejate); - <i>Regulamente de organizare și functionare aprobate;</i> - <i>Planuri de vizitare aprobate;</i> - <i>Planuri de management aprobate;</i> - <i>Sistem interconectat de baze de date interdisciplinare în sistem GIS;</i> 3.4. Identificarea și atragerea resurselor publice și

		<p>(ex. întreprinderi culturale și creative/ ICC, turism durabil: eco, agro, outdoor etc; meșteșuguri și meserii tradiționale; valorificarea superioară a resurselor naturale: floră, produse accesorii ale pădurii, etc);</p> <p>2.8. Conservarea - restaurarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural (i)material din localitățile limitrofe ariilor protejate – ca sursă de locuri de muncă și resurse financiare;</p> <p><u>Dezvoltare Socială</u></p> <p>2.9. Organizarea evenimentelor laice și religioase și promovarea valorilor sociale tradiționale – ca sursă de servicii locale socio - culturale;</p> <p>2.10. Facilitarea accesului la serviciile sociale (educație, sănătate, asistență socială, locuire, piața muncii) pentru locuitorii din comunitățile dezavantajate, limitrofe ariilor protejate;</p>	<p>private pentru un management coerent, eficient al rețelei județene de arii naturale protejate (incluzând și sisteme de compensare a proprietarilor afectați);</p> <p>3.5. Aderarea Rețelei N2000MM la rețelele și structuri de cooperare tematică la nivel național și internațional - promovarea membrilor meritorii N2000MM în organele lor de conducere.</p> <p>3.6. Promovarea patrimoniului natural protejat al județului Maramureș la nivel (inter)național.</p>
<p>Obiectiv transversal</p>	<p>4. Educația – recunoscută și aplicată sub toate formele ei ca principală resursă a dezvoltării durabile, implică a unui management responsabil al patrimoniului natural protejat.</p>		
<p>Măsuri</p>	<p><u>Educația formală:</u></p> <p>4.f.1. Promovarea materiilor opționale dedicate dezvoltării durabile, educației ecologice, responsabilității și implicării civice la nivelul unităților de învățământ primar, gimnazial și liceal;</p> <p>4.f.2. Dezvoltarea calității învățământului liceal și superior de profil (de mediu, agricol) prin corelarea programelor educaționale cu planurile de dezvoltare în domeniul managementului resurselor naturale și cu cele mai bune practici;</p> <p>4.f.3. Dezvoltarea cercetării științifice și promovarea transferului de tehnologie către domeniul privat: <i>- Long term ecological research – zone pilot de cercetare pe perioade mai îndelungi de timp – zeci ani pe un anumit habitat/specie;</i> <i>- Cercetare aplicativă, interdisciplinară – dezvoltarea de biotehnologii,</i></p> <p>4.f.4. Dezvoltarea serviciilor de formare profesională specifice managementului ariilor protejate și dezvoltării</p>	<p><u>Educația informală:</u></p> <p>4.i.1. Facilitarea schimbului de informații și date privind rezultatele cercetării în domeniul conservării biodiversității, al dezvoltării de noi tehnologii și transferul acestora către domeniul privat (publicatii, on line, evenimente științifice);</p> <p>4.i.2. Promovarea educației pe tot parcursul vieții în grupul membrilor N2000MM și transferul de informații profesionale în cadrul rețelei N2000MM;</p> <p>4.i.3. Promovarea voluntariatului ca resursă de management al ariilor protejate și ca sursă de (re)orientare profesională;</p> <p>4.i.4. Facilitarea accesului la informații a publicului larg direct (prin surse online, rețeaua de comunicare N2000MM) și indirect (biblioteci publice, parteneri locali ONG, centre de informare turistică, etc);</p> <p>4.i.5. Dezvoltarea mijloacelor și a modului de prezentare a interpretării obiectivelor de patrimoniu natural în elaborare și aplicarea strategiilor de vizitare a</p>	<p><u>Educația nonformală:</u></p> <p>4.n.1. Promovarea valorilor tradiționale maramureșene de respectare și protejare a patrimoniului natural bazate pe relația de dependență a dezvoltării individuale, de grup, sau a comunităților față de modul de gestionare a resurselor naturale (ex. pozitiv – modelul tradițional de dezvoltare rurală/ ex. negativ – gestionare resurselor de minereuri neferoase);</p> <p>4.n.2. Campanii de informare – marketing social (audio, video, online, mixt) și conștientizare publică asupra serviciilor și valorii patrimoniului natural, a principiilor care stau la baza conservării și protecției lui.</p> <p>4.n.3. Facilitarea transferului tradițional de cunoștințe și experiențe între generații – prin servicii și structuri locale de într-ajutorare, de bună guvernare.</p>

	durabile rurale (ranger, specialist arii protejate). 4.f.5. Facilitarea accesului specialiștilor N2000MM, la programe externe/ (inter)naționale de perfecționare, specializare profesională;	ariilor protejate.	
--	---	--------------------	--

Platforma N2000MM

Misiunea Platformei "N2000MM": Regenerarea capitalului social¹ tradițional, promotor al dezvoltării țărilor Maramureșului pe baza valorificării durabile a avantajelor lor competitive istorice: patrimoniul natural și cultural".

(¹capital social - rețea de conexiuni sociale între indivizii unei comunități, incluzând valori și norme de comportament unanim împărtășite, care fac posibilă și încurajează cooperarea reciprocă pentru obținerea unor beneficii comune/ Collins English Dictionary - Complete & Unabridged 2012 Digital Edition).

Strategia N2000MM _2014 – 2020

Viziune:

Sistemul ariilor protejate din județul Maramureș - "Natura 2000 Maramureș", este un model de referință internațional pentru conservarea și protecția speciilor și habitatelor. Asigurarea stării de conservare favorabilă a permis creșterea exemplarelor speciilor protejate și extinderea programelor de restaurare/ resălbăticire a habitatelor administrate. Infrastructura fizică și cea de sprijin tehnic, extinse și modernizate, sunt apreciate de colaboratorii din rețelele de cooperare științifică din care facem parte. Programul de cercetare al biodiversității protejate din județul Maramureș este susținut ferm de către parteneriatul public privat al sistemului N2000MM.

Sistemul ariilor protejate din județul Maramureș - "Natura 2000 Maramureș", a reușit inițierea regenerării valorilor și a bunăstării spațiului rural tradițional prin promovarea unor abordări durabile, intersectoriale a dezvoltării locale (ex: grupuri locale de intr-ajutorare, structuri ale economiei sociale, întreprinderi culturale și creative, afaceri de tip green business, aplicarea principiilor arhitecturii vernaculară, etc). Promovarea acestei abordări este susținută de unicul cluster la nivel național care are ca scop valorificarea sistemică a avantajelor competitive ale județului Maramureș: patrimoniul cultural și cel cultural.

Platforma de cooperare "Natura 2000 Maramureș" a tuturor factorilor interesați în conservarea și protecția patrimoniului natural al județului Maramureș, a devenit un parteneriat public privat funcțional, al cărui structură executivă este Centrul de Dezvoltare Inovare în domeniul conservării și protecției patrimoniale a resurselor naturale și culturale tradiționale ale județului Maramureș. Rezultatele programelor de dezvoltare a capacității de management durabil, participativ a resurselor naturale protejate, furnizate de acest centru de resurse, reprezintă o marcă de calitate a întregului sistem județean și indicatori de succes a implementării politicii sectoriale județene.

Platforma de cooperare "Natura 2000 Maramureș" a reușit să demonstreze că investițiile în educație, sub toate formele și la toate nivelele ei, crează impacturi majore asupra competitivității unui domeniu sau al unui teritoriu. Creșterea capacității resursei umane implicate în managementul sistemului N2000MM, îmbunătățirea atitudinii și implicării publice în conservarea și protecția biodiversității, au condus la apariția de noi oportunități de dezvoltare personală și locală, la un model unanim apreciat și analizat ca exemplu de succes de politică de dezvoltare teritorială.

¹ Capital social – rețea de conexiuni sociale între indivizii unei comunități, incluzând valori și norme de comportament unanim împărtășite, care fac posibilă și încurajează cooperarea reciprocă pentru obținerea unor beneficii comune. (Collins English Dictionary - Complete & Unabridged 2012 Digital Edition)

Obiectiv general:	Rețeaua Natura 2000 Maramureș – sistem județean de arii (situri) protejate/ performant, integrat (interdisciplinar , intersectorial), de conservare și protecție a unui patrimoniu natural recunoscut ca simbol (marcă, brand) și resursă primară pentru dezvoltarea durabilă a comunităților (rurale) învecinate.		
Obiective specifice	1. Habitate și specii conservate și protejate ca exemple de bune practici	2. Valorificarea superioară, sistemică a resurselor naturale și culturale, sursa prioritară a dezvoltării durabile a comunităților rurale limitrofe ariilor protejate.	3. Capacitate partenerială de dezvoltare și management durabil al resurselor naturale/a patrimoniului natural al județului Maramureș
Măsuri	1.1. Asigurarea unei stări de conservare favorabilă pentru speciile protejate: - <i>Inventarierea, cartarea speciilor și habitatelor protejate în întreaga rețea N2000MM - monitorizarea și evaluarea stării de conservare pentru speciile și habitate</i> - <i>Restaurare ecologică (unde se impune),</i> - <i>Menținerea și crearea infrastructurilor ecologice, inclusiv coridoare ecologice - coridoare de migrare/ deplasare pentru specii.</i> 1.2. Asigurarea unei infrastructuri corespunzătoare în ariile naturale protejate (management, monitorizare – conservare - protecție, vizitare); 1.3. Conservarea ex-situ (programe/ centre de conservare – reproducere, grădini zoologice multifuncționale); 1.4. Controlul speciilor invazive;	Dezvoltare locală 2.1. Aplicarea principiilor dezvoltării durabile în dezvoltarea urbanistică locală (promovarea arhitecturii vernaculare), în modernizarea infrastructurii de acces și utilități în comunități și în ariile protejate limitrofe (măsurile aferente Ob Sp_Infrastructură/ Conectare a Strategiei de dezvoltare a transportului multimodal în zona montană a județului MM) Dezvoltare de mediu 2.2. Utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice: gestionarea durabilă a terenurilor agricole, a pădurilor și a apelor: adaptarea specifică a măsurilor sectoriale în planurile și regulamentele de dezvoltare teritorială și urbanism local și județean; 2.3. Aplicarea sistemelor de management al deșeurilor adaptate specificului comunitatilor limitrofe ariilor protejate; 2.4. Utilizarea surselor de energie regenerabilă fără afectarea resurselor tradiționale de dezvoltare ale comunităților limitrofe ariilor protejate (resurse naturale și sociale incluzând cele culturale și buna guvernare); Dezvoltare economică 2.5. Creșterea veniturilor fermierilor prin facilitarea accesului la resurse: finanțare, infrastructură - transfer tehnologic, informații despre piețe și condiții de desfacere; 2.6. Susținerea și promovarea cunoștințelor, practicilor și inovațiilor tradiționale; 2.7. Diversificarea activităților economice non agricole	3.1. Asigurarea funcționalității "Rețelei N2000MM", structura partenerială – principala furnizoare de creștere a performanțelor managementului patrimoniului natural protejat județean. 3.2. Dezvoltarea cadrului legal și instituțional județean – politica de conservare, protecție și gestionare durabilă a patrimoniului natural printr-o abordare participativă intersectorială: public (administrativ) – public (sectorial) – privat (societate civilă, mediul de afaceri): - <i>Creșterea capacității de management a autoritatilor de mediu;</i> - <i>Adaptarea actelor administrative la infrastructura sociala, de proprietate, economica, de utilizare a resurselor naturale;</i> - <i>Corelarea actelor normative sectoriale cu cele administrative (inclusiv a procedurilor interne);</i> - <i>Conturarea clara a atribuțiilor instituționale ale autoritatilor (evitarea suprapunerilor sau a lipsurilor):</i> - <i>Flexibilizarea autoritatilor sectoriale, orientarea lor spre scop/rezultate vs. orientare spre proceduri;</i> 3.3. Promovarea aplicării unui management performant, participativ, interdisciplinar în ariile protejate din rețeaua N2000MM (structuri, metode și instrumente) în toate etapele ciclului de management (planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea Planurilor de Management ale ariilor protejate); - <i>Regulamente de organizare și functionare aprobate;</i> - <i>Planuri de vizitare aprobate;</i> - <i>Planuri de management aprobate;</i> - <i>Sistem interconectat de baze de date interdisciplinare în sistem GIS;</i> 3.4. Identificarea și atragerea resurselor publice și

		<p>(ex. întreprinderi culturale și creative/ ICC, turism durabil: eco, agro, outdoor etc; meșteșuguri și meserii tradiționale; valorificarea superioară a resurselor naturale: floră, produse accesorii ale pădurii, etc);</p> <p>2.8. Conservarea - restaurarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural (i)material din localitățile limitrofe ariilor protejate – ca sursă de locuri de muncă și resurse financiare;</p> <p><u>Dezvoltare Socială</u></p> <p>2.9. Organizarea evenimentelor laice și religioase și promovarea valorilor sociale tradiționale – ca sursă de servicii locale socio - culturale;</p> <p>2.10. Facilitarea accesului la serviciile sociale (educație, sănătate, asistență socială, locuire, piața muncii) pentru locuitorii din comunitățile dezavantajate, limitrofe ariilor protejate;</p>	<p>private pentru un management coerent, eficient al rețelei județene de arii naturale protejate (incluzând și sisteme de compensare a proprietarilor afectați);</p> <p>3.5. Aderarea Rețelei N2000MM la rețelele și structuri de cooperare tematică la nivel național și internațional - promovarea membrilor meritorii N2000MM în organele lor de conducere.</p> <p>3.6. Promovarea patrimoniului natural protejat al județului Maramureș la nivel (inter)național.</p>
<p>Obiectiv transversal</p>	<p>4. Educația – recunoscută și aplicată sub toate formele ei ca principală resursă a dezvoltării durabile, implică a unui management responsabil al patrimoniului natural protejat.</p>		
<p>Măsuri</p>	<p><u>Educația formală:</u></p> <p>4.f.1. Promovarea materiilor opționale dedicate dezvoltării durabile, educației ecologice, responsabilității și implicării civice la nivelul unităților de învățământ primar, gimnazial și liceal;</p> <p>4.f.2. Dezvoltarea calității învățământului liceal și superior de profil (de mediu, agricol) prin corelarea programelor educaționale cu planurile de dezvoltare în domeniul managementului resurselor naturale și cu cele mai bune practici;</p> <p>4.f.3. Dezvoltarea cercetării științifice și promovarea transferului de tehnologie către domeniul privat: <i>- Long term ecological research – zone pilot de cercetare pe perioade mai îndelungi de timp – zeci ani pe un anumit habitat/specie;</i> <i>- Cercetare aplicativă, interdisciplinară – dezvoltarea de biotehnologii,</i></p> <p>4.f.4. Dezvoltarea serviciilor de formare profesională specifice managementului ariilor protejate și dezvoltării</p>	<p><u>Educația informală:</u></p> <p>4.i.1. Facilitarea schimbului de informații și date privind rezultatele cercetării în domeniul conservării biodiversității, al dezvoltării de noi tehnologii și transferul acestora către domeniul privat (publicatii, on line, evenimente științifice);</p> <p>4.i.2. Promovarea educației pe tot parcursul vieții în grupul membrilor N2000MM și transferul de informații profesionale în cadrul rețelei N2000MM;</p> <p>4.i.3. Promovarea voluntariatului ca resursă de management al ariilor protejate și ca sursă de (re)orientare profesională;</p> <p>4.i.4. Facilitarea accesului la informații a publicului larg direct (prin surse online, rețeaua de comunicare N2000MM) și indirect (biblioteci publice, parteneri locali ONG, centre de informare turistică, etc);</p> <p>4.i.5. Dezvoltarea mijloacelor și a modului de prezentare a interpretării obiectivelor de patrimoniu natural în elaborare și aplicarea strategiilor de vizitare a</p>	<p><u>Educația nonformală:</u></p> <p>4.n.1. Promovarea valorilor tradiționale maramureșene de respectare și protejare a patrimoniului natural bazate pe relația de dependență a dezvoltării individuale, de grup, sau a comunităților față de modul de gestionare a resurselor naturale (ex. pozitiv – modelul tradițional de dezvoltare rurală/ ex. negativ – gestionare resurselor de minereuri neferoase);</p> <p>4.n.2. Campanii de informare – marketing social (audio, video, online, mixt) și conștientizare publică asupra serviciilor și valorii patrimoniului natural, a principiilor care stau la baza conservării și protecției lui.</p> <p>4.n.3. Facilitarea transferului tradițional de cunoștințe și experiențe între generații – prin servicii și structuri locale de într-ajutorare, de bună guvernare.</p>

	durabile rurale (ranger, specialist arii protejate). 4.f.5. Facilitarea accesului specialiștilor N2000MM, la programe externe/ (inter)naționale de perfecționare, specializare profesională;	ariilor protejate.	
--	---	--------------------	--

Anexa 3.1

Convergența obiectivelor N2000MM cu obiectivele sectoriale de rang superior

Sistemul județean de arii protejate Maramureș		Apă	Păduri	Biodiversitate	Mediu
N2000MM		DCA ¹ _Bazin Someș - Tisa ²	SNF_Romsilva ³	SN & PA (2014_2020) ⁴	PLAMM ⁵ _2014
Obiective	Măsuri	Obiective DCA/Bazin ST	Obiective specifice	Obiective strategice	Ob. Gen/ specifice
1. Habitate și specii conservate și protejate ca exemple de bune practici	1.1. Stare de conservare favorabilă	(c) atingerea standardelor și obiectivelor stabilite pentru zonele protejate de legislația comunitară - protecția și ameliorarea calității acelor ape dulci care întrețin sau care ar putea întreține ihtiofauna, precum și protecția și ameliorarea calității acelor ape marine și salmastre în scopul sustinerii vieții și dezvoltării speciilor de moluște bivalve și moluște gasteropode pentru creșterea și exploatarea acestora - pentru <i>zonele de protecție a speciilor acvatice importante din punct de vedere economic.</i> - conservarea habitatelor naturale, a speciilor de flora și fauna salbatică și a tuturor speciilor de pasări care se găsesc în stare salbatică pe teritoriul național și care au legătura cu corpurile de apă - pentru <i>zonele destinate protecției habitatelor și speciilor unde menținerea sau îmbunătățirea stării apei este un factor important.</i>	Ob sp. 2: Gestionarea durabilă și dezvoltarea resurselor forestiere	C. Asigurarea unei stări de conservare favorabilă pentru speciile protejate E. Conservarea ex-situ F. Controlul speciilor invazive	03.2. Protecția și conservarea diversității biologice/ Elaborarea planurilor de management pentru ariile naturale protejate 03.5. Asigurarea unei infrastructuri corespunzătoare în ariile naturale protejate/ Construirea de centre de informare și trasee tematice;
	1.2. Infrastructură corespunzătoare în ariile naturale protejate				
	1.3. Conservarea ex-situ				
	1.4. Controlul speciilor invazive				
2. Valorificarea superioară, sistemică a resurselor naturale și culturale, sursă prioritară a dezvoltării durabile a	2.1. Principii durabile de dezvoltare urbanistică	(a/i_b/i) prevenirea deteriorării stării apelor de suprafață și subterane;	Ob sp. 2: Gestionarea durabilă și dezvoltarea resurselor forestiere Ob sp. 4: Piața produselor și serviciilor forestiere	D. Utilizarea durabilă a componentelor diversității biologice; E. Accesul la resursele genetice și împărțirea echitabilă a beneficiilor	03.1. Administrarea durabilă a resurselor naturale/ Menținerea și dezvoltarea patrimoniului forestier; 03.3. Practicarea
	2.2. Utilizarea durabilă a diversității biologice	(a/ii_b/ii) protecția, îmbunătățirea și restaurarea tuturor corpurilor de apă de suprafață, inclusiv a celor care fac obiectul desemnării corpurilor de apă			
	2.3. Sisteme de management deseuri adaptate specific				

1 Directiva Cadru Apa.

2 Plan de Management Bazinal Someș - Tisa (proiect).

3 Strategia Forestieră Națională 2013_2022.

4 Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității _2010 – 2020.

5 Planul Local de Acțiune pentru Protecția Mediului Maramureș (2014)/ Probleme: PM 03. Afectarea ariilor naturale protejate de activități antropice și degradarea mediului natural și construit.

comunităților rurale limitrofe ariilor protejate.	<p>2.4. Energie regenerabilă fără impact negativ</p> <p>2.5. Creșterea veniturilor fermierilor</p> <p>2.6. Cunoștințe, practici și inovații tradiționale</p> <p>2.7. Diversificarea economiei non agricole</p> <p>2.8. Patrimoniul cultural</p> <p>2.9. Evenimente si traditii socio - culturale</p> <p>2.10. Serviciile sociale în comunitățile dezavantajate</p>	<p>puternic modificate si artificiale, precum si a corpurilor de apa subterana in vederea atingerii "starii bune" pana in 2015;</p> <p>(a/iii) protectia si imbunatatirea corpurilor de apa puternic modificate si artificiale in vederea atingerii "potentialului ecologic bun" si a "starii chimice bune" pana in 2015;</p> <p>(a/iv) reducerea progresiva a poluarii cu substante prioritare si incetarea evacuarilor de substante prioritare in apele de suprafata prin implementarea masurilor necesare</p> <p>(b/iii) reducerea tendintelor semnificative si sustinute de crestere a poluantilor in apele subterane</p>		<p>ce decurg din utilizarea acestor resurse</p> <p>G. Sustinerea și promovarea cunoștințelor, practicilor și inovațiilor tradiționale</p>	<p>activităților de turism prin protejarea mediului natural;</p> <p>03.4. Conversia terenurilor naturale si agricole cu respectarea planurilor de urbanism;</p> <p>03.6. Stoparea degradării clădirilor (construcțiilor tradiționale) si monumentelor istorice (a obiectivelor turistice locale.</p>
3. Capacitate partenerială de dezvoltare și management durabil al resurselor naturale/a patrimoniului natural al județului Maramureș	<p>3.1. "Rețeaua N2000MM" funcțională</p> <p>3.2. Cadrul legal și instituțional județean – politica sectorială</p> <p>3.3. Management performant, participativ</p> <p>3.4. Rresurse publice și private atrase</p> <p>3.5. Rețele și structuri de cooperare</p> <p>3.6. Promovarea patrimoniului natural.</p>	-	<p>Ob sp. 1: Dezvoltarea cadrului instituțional și de reglementare a activităților din sectorul forestier;</p> <p>Ob sp. 3: Planificarea forestieră</p> <p>Ob sp. 5: Dezvoltarea dialogului intersectorial și a comunicării strategice în domeniul forestier.</p>	<p>A. Dezvoltarea cadrului legal și instituțional general;</p> <p>B. Asigurarea coerenței și a managementului eficient al rețelei naționale de arii naturale protejate;</p>	<p>11.1. Implicarea factorilor de decizie în soluționarea problemelor de mediu/ Soluționarea problemelor de mediu prin cresterea nivelului de informare.</p>
4. Educația – recunoscută și aplicată sub toate formele ei ca principală resursă a dezvoltării durabile,	<p>4.f.1 - 5 Educația formală</p>	<p>- încurajarea participării active a tuturor părților interesate în punerea în aplicare a DCA, în special în elaborarea, revizuirea și actualizarea planurilor de gestionare a districtului hidrografic</p>	<p>Ob sp. 6: Dezvoltarea cercetării științifice și a învățământului forestier.</p>	<p>H. Dezvoltarea cercetării științifice și promovarea transferului de tehnologie</p> <p>I. Comunicarea, educarea și</p>	<p>10.1. Implicarea societății civile în îmbunătățirea și conservarea calității mediului</p> <p>10.2. Informarea și educarea populației privind</p>

implicat a unui management responsabil al patrimoniului natural protejat.	4.i.1 - 5. Educația informală	conștientizarea publicului	efectele poluării asupra sănătății populației
	4.n.1 – 3. Educația nonformală		
			10.4. Formarea de centre ecologice de informare și educare

Convergența obiectivelor N2000MM cu obiectivele administrativ – teritoriale (rurale) de rang superior

Sistemul județean de arii protejate Maramureș N2000MM		Teritorial județean PATJ_MM ⁶ (2008)	Teritoriul regional PDR_NV ⁷ 2014-2020	Rural montan național Strategia Zonei Montane ⁸
Obiective	Măsuri	Obiectiv Strategic/ Direcții de dezvoltare/ măsuri	Prioritate/ priorități de investiție	Obiective generale/ specifice
1. Habitate și specii conservate și protejate ca exemple de bune practici	1.1. Stare de conservare favorabilă 1.2. Infrastructură corespunzătoare în ariile naturale protejate 1.3. Conservarea ex-situ 1.4. Controlul speciilor invazive;	4.1. Protecția patrimoniului natural prin delimitarea și extinderea zonelor protejate 4.1.3. realizarea rețelei de arii coridoare ecologice pentru conservarea habitatelor și a biodiversității.	4. Protecția mediului natural și antropoc, utilizarea eficientă a resurselor și reducerea emisiilor poluante/ 4.2. Protecție împotriva efectelor schimbărilor climatice; 4.3. Protejarea biodiversității și a resurselor naturale (apă, aer, sol)	3. Ameliorarea calității factorilor de mediu din zona montană defavorizată și conservarea biodiversității
2. Valorificarea superioară, sistemică a resurselor naturale și culturale, sursa prioritară a dezvoltării durabile a comunităților	2.1. Principii durabile de dezvoltare urbanistică 2.2. Utilizarea durabilă a diversității biologice	3.2. Strategia de reconversie a mediului în contextul paradigmatic al dezvoltării durabile 3.3. Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reducerea impactului asupra mediului 4.1. Protecția patrimoniului natural prin delimitarea și extinderea zonelor	1. Creșterea competitivității economice a regiunii și stimularea cercetării și inovării/ 1.1. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor și a microintreprinderilor și creșterea gradului de internaționalizare ale acestora; 1.2. Sprijinirea și promovarea	1. Creșterea competitivității economice 1.1. Creșterea veniturilor fermierilor; 1.2. Sporirea gradului de instruire și informare al fermierilor în vederea dezvoltării de activități specifice și facilitarea accesului produselor lor pe piețele de desfacere;

⁶ Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Maramureș (2018)/ Obiectiv strategic 4. Protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului natural și construit;

⁷ Planul de Dezvoltare al Regiunii Nord-Vest (2014 – 2020);

⁸ Orientări strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate (2014 – 2020).

rurale limitrofe ariilor protejate.	2.3. Sisteme de management deseuri adaptate specific	protejate 4.2. Conservarea, protejarea și promovarea patrimoniului construit din județul Maramureș	activităților de CDI; 1.3. Dezvoltarea și încurajarea antreprenoriatului; 1.4. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic.	2. Creșterea atractivității zonei montane defavorizate și stabilizarea populației montane 2.1. Menținerea populației tinere în zonele montane defavorizate, cu accent pe zona rurală;	
	2.4. Energie regenerabilă fără impact negativ	8. Dezvoltarea durabilă, pornind, în primul rând, de la resursele locale, a tuturor ramurilor economice în vederea asigurării cerințelor de consum și îmbunătățirii nivelului de trai al populației locale și de creare a excedentului de produse pentru piața extrajudețeană/ Toate direcțiile de dezvoltare 8.1 – 8.15.	3. Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune/ 3.1. Investiții în educație, servicii sociale și de sănătate și în îmbunătățirea calității serviciilor din aceste domenii; 3.2. Dezvoltarea capitalului uman; 3.3. Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei în zonele urbane și rurale.	2.2. Încurajarea diversificării activităților economice în zona montană defavorizată; 2.3. Revitalizarea turismului montan pe principiile turismului durabil prin modernizarea infrastructurii specifice, creșterii calității serviciilor în vederea dezvoltării și promovării potențialului natural și cultural din zona montană defavorizată; 2.4. Modernizarea infrastructurii de transport și pentru serviciile de bază.	
	2.5. Creșterea veniturilor fermierilor	9. Ridicarea calitativă a standardului activităților din învățământ, ocrotirea sănătății și cultură în vederea împlinirii dezideratelor spirituale și de siguranță socială a populației aferente regiunii/ Toate direcțiile de dezvoltare 9.1 – 9.3.	4. Protecția mediului natural și antropoc, utilizarea eficientă a resurselor și reducerea emisiilor poluante/ 4.1. Promovarea eficienței energetice în sectorul public și privat; 4.2. Protecție împotriva efectelor schimbărilor climatice; 4.5. Dezvoltarea infrastructurii de mediu în sectoarele apă și deșeuri; 4.6. Dezvoltarea sustenabilă a patrimoniului cultural și construit	3. Ameliorarea calității factorilor de mediu din zona montană defavorizată și conservarea biodiversității 3.3. Implementarea managementului durabil al deșeurilor.	
	2.6. Cunoștințe, practici și inovații tradiționale	10. Creșterea coeziunii teritoriale prin reducerea și eliminarea disparităților economico-sociale din județul Maramureș/ Toate direcțiile de dezvoltare 10.1 – 10.4.		4. Conservarea și valorificarea resurselor culturale 4.1. Protejarea, promovarea și menținerea vie a patrimoniului imaterial și a creației contemporane; 4.2. Promovarea, conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural material.	
	2.7. Diversificarea economiei non agricole				
	2.8. Patrimoniul cultural				
	2.9. Evenimente si traditii socio - culturale				
	2.10. Serviciile sociale în comunitățile dezavantajate				
	3. Capacitate partenerială de dezvoltare și management durabil al resurselor naturale/a patrimoniului natural al județului Maramureș	3.1. "Rețeaua N2000MM" funcțională	4.1. Protecția patrimoniului natural prin delimitarea și extinderea zonelor protejate/	2. Creșterea accesibilității regiunii, a mobilității locuitorilor, mărfurilor și a informațiilor/ 2.2. Îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC și creșterea atractivității utilizării rețelelor de către mediul privat și public.	-
		3.2. Cadrul legal și instituțional județean – politica sectorială	4.1.1. elaborarea și adoptarea planurilor de management durabil a ariilor protejate;		
3.3. Management performant, participativ		4.1.2. administrarea, prin custozi, a ariilor protejate.	3. Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune/ 3.4. Dezvoltarea capacității		
3.4. Resurse publice și private atrase					
3.5. Rețele și structuri de					

<p>cooperare</p> <p>3.6. Promovarea patrimoniului natural.</p>	<p>administrative regionale</p>
<p>4. Educația – recunoscută și aplicată sub toate formele ei ca principală resursă a dezvoltării durabile, implicit a unui management responsabil al patrimoniului natural protejat.</p>	<p>4.f.1 - 5 Educația formală</p> <hr/> <p>4.i.1 - 5. Educația informală</p> <hr/> <p>4.n.1 – 3. Educația nonformală</p> <p>7.6. Dezvoltarea sistemului de educație și formare profesională prin parteneriate între unitățile de învățământ și actorii locali și adaptarea acestuia la cerințele pieței, diversificarea învățământului superior și a celui mediu în centre regionale</p> <p>9.1. Creșterea calității învățământului prin modernizarea și diversificarea infrastructurii școlare, a dotării cu personal educațional performant</p> <p>3. Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune/ 3.1. Investiții în educație, servicii sociale și de sănătate și în îmbunătățirea calității serviciilor din aceste domenii; 3.2. Dezvoltarea capitalului uman.</p>

Portofoliu proiecte_N2000MM

Anexa 4

Ob Sp.	Măs	Pr	Nume Acțiune/ Proiect	Inițiator	Parteneri	Scop (scurta descriere)	Ani	Valoare estimată vă (mii Euro)	Surse de (co/pre)finanț are
1	2	1	Rețea transfrontalieră salvamont în județele Maramureș și Satu Mare (RO), Ivano- Frankivsk (UA) și Presov (SK)	CJ Maramureș (RO)	Consiliul Regional Zakarpattya, Regiu nea Presov, Serviciul de Salvare Montană, Consiliul Județean Satu Mare, Serviciul Public Salvamont	construcția / reabilitarea infrastructurii montane specifice, amenajarea si dotarea cu echipament, refacerea traseelor turistice.	2015 - 2016	13.000	Buget județean PO_CT / RO_UA
2	2	1	Calea apelor – Protejarea, punerea în valoare și aducerea în circuitul turistic a resurselor de apă minerală din județul Maramureș	CJ Maramureș (RO)	UAT_uri MM	Identificarea, amenajare și echiparea turistică a izvoarelor cu ape minerale, înființarea unui circuit turistic.	2015 - 2016	5.000	Buget județean POR
4	i3	1	Implicarea tinerilor în monitorizarea participativă a biodiversității din siturile Natura 2000 din Maramureș	Asociația ECO RODNA	APM Maramureș Custozi și administratori de situri Natura 2000	Crearea și instruirea unor grupuri de voluntari tineri care să participe la monitorizarea participativă a biodiversității din siturile Natura 2000 din județul Maramureș	2015 - 2017	100	Bugetul ONG Programe de finanțare bilaterale
4	i3	2	Schimburi bilaterale de tineri cu parcurile naționale și naturale din Europa	Asociația ECO RODNA	Asociații de tineri din Ucraina, Germania, Spania, Franța, Italia	Schimburi de experiență între asociațiile de tineret sau ecologice care activează în jurul ariilor naturale protejate	2015 - 2017		Bugetul ONG ERASMUS+
4	i3	3	Centrul de voluntariat pentru siturile Natura 2000 din Maramureș	Asociația ECO RODNA	APM Maramureș Consiliul Județean Maramureș Primăria Baia Sprie	Crearea unui centru județean de promovare si instruire a voluntarilor pentru îmbunătățirea managementului siturilor Natura 2000	2015 - 2017	500	Bugetul local Bugetul ONG Programe de finanțare bilaterale

Strategia de Dezvoltare a Rețelei "Natura 2000 Maramureș" (pentru perioada 2016 – 2020)

2	5-12	1	Elaborarea ghidului resurselor valorificabile din situl Natura 2000 Munții Rodnei (Parc Național și Rezervație a Biosferei)	Administrația Parcului Național Munții Rodnei	Asociația ECO RODNA	Crearea unui sistem viabil de informare cu privire la resursele valorificabile din Parcul Național Munții Rodnei și creșterea gradului de informare în comunitățile locale	2015 - 2017	100	Life+, PO_IM
1	1	1	Centrul de conservare al carnivorelor mari din nordul Carpații Orientali	Administrația Parcului Național Munții Rodnei	Consiliul Județean Maramureș APM Maramureș Asociația ECO RODNA	Crearea unui centru de monitorizare a carnivorelor mari la Casa Laborator din Pietrosu Mare și reducerea presiunii asupra carnivorelor mari din partea comunităților locale	2015 - 2018	1.000	Life+, PO_IM
1	1	2	Centrul de monitorizare a schimbărilor climatice din Maramureș	Administrația Parcului Național Munții Rodnei	APM Maramureș Consiliul Județean Maramureș	Crearea unui centru de monitorizare a efectelor schimbărilor climatice asupra florei și faunei alpine în rezervația științifică Pietrosu Mare – Căldarea lezer	2015 - 2018	500	Life+, PO_IM
1	1	3	Îmbunătățirea stării de conservare a lostriței (<i>Hucho hucho</i>) în siturile Natura 2000 din Maramureș – Munții Maramureșului și Munții Rodnei	Administrația Parcului Național Munții Rodnei	Administrația Parcului Natural Munții Maramureșului WWF Maramureș APM Maramureș Consiliul Județean Maramureș	Îmbunătățirea stării de conservare a lostriței (<i>Hucho hucho</i>) prin capturare, obținere puiet și reintroducere precum și restaurarea ecologică a unor habitate	2015 - 2018	1.000	Life+, PO_IM
1	1	4	Restaurarea ecologică a lacului glaciar Izvorul Bstriței Aurii din situl Natura 2000 Munții Rodnei	Administrația Parcului Național Munții Rodnei	APM Maramureș Consiliul Județean Maramureș	Readucerea la forma inițială a lacului glaciar Izvorul Bistriței Aurii ca urmare a accelerării procesului de eutrofizare	2015 - 2018	600	Life+, PO_IM
4	f1	1	Ghid de educație ecologică în situl Natura 2000 Munții Rodnei	Administrația Parcului Național Munții Rodnei	Asociația ECO RODNA	Elaborarea unui ghid de interpretare a naturii pentru elevii din școlile limitrofe Parcului Național Munții Rodnei	2015 - 2018	50	Bugetul ONG Programe de finanțare bilaterale

Strategia de Dezvoltare a Rețelei "Natura 2000 Maramureș" (pentru perioada 2016 – 2020)

3	6	1	Pietrosu Mare – sit UNESCO al Patrimoniului Universal pentru Natură	Administrația Parcului Național Munții Rodnei	APM Maramureș Consiliul Județean Maramureș	Finalizarea declarării ca Sit al Patrimoniului Universal UNESCO pentru Natură	2015 - 2018	10	Buget județean Programe de cercetare
4	14	1	Valorizarea serviciilor ecosistemice ale rețelei Natura 2000 din Maramureș	Administrația Parcului Național Munții Rodnei	Consiliul Județean Maramureș Agenția pentru Protecția Mediului Maramureș Asociația ECO RODNA WWF Maramureș	Creșterea gradului de acceptare a siturilor Natura 2000 în rândul comunităților locale și îmbunătățirea condițiilor de trai a acestora	2015 - 2020	300	Life+, PO_IM, SEE, ERASMUS+, Grundtvig
1	1	1	Granite deschise pentru urși în Carpați	Asociația WWF DCP RO Filiala Maramureș	Asociație din Ucraina, APNMM, Parteneri Slovacia, Ungaria	Securizarea coridoarelor identificate prin măsuri de protecție și management adecvate	2016 - 2018	1500	ENI
3	3	1	CDI N2000MM_Centrul regional de dezvoltare inovare - în domeniul protecției, conservării și valorificării durabile a patrimoniului natural și a celui cultural	CJ Maramureș	Platforma N2000MM	Construcția unei structuri partenoriale de cercetare a patrimoniilor natural și cultural, de evaluare a potențialului serviciilor furnizate și de identificare a metodelor inovative, durabile de valorificare – centru de resurse pentru regiunea NV;	2015 - 2020	5.000	Buget județean; PO_C
3	3	2	N2000MM_Green Business Cluster	CJ Maramureș	Platforma N2000MM	Construcția unei structuri asociative de promovare a afacerilor verzi - de valorificare a serviciilor furnizate de patrimoniul natural și cultural județean	2015 - 2020	5.000	Buget județean; PO_C
3	4	1	Program județean de finanțare a activităților non_profit în domeniul protecției și conservării	CJ Maramureș	Platforma N2000MM	Aplicarea unei componente de finanțare în cadrul legal asigurat de I350/2005, pentru susținerea inițiativelor civice în domeniul protecției și conservării patrimoniului natural	2015 - 2016	10	Buget județean;

Strategia de Dezvoltare a Rețelei "Natura 2000 Maramureș" (pentru perioada 2016 – 2020)

patrimoniului natural

3	3	3	N2000MM_Master Plan	APM MM	Platforma N2000MM Custozii și administratorii AP	Finalizarea procedurilor de elaborare și aprobare a documentelor prevăzute de cadrul legal pentru organizarea și funcționarea AP din rețeaua N2000MM (ROF/ Set minim de măsuri de conservare/ Plan de Management). Integrarea acestora într-un Plan General Județean (Master Plan)	2015 - 2020	5.000	Buget APS Bugete ONG Programe de finanțare bilaterale, UE:POCA
2	2	7	Criogenia, parc tehnologic & CDI pentru valorificarea fructelor de pădure	GAL MMV	Primăria Tautii Magheraus + partenerii GALMMV 2020 (75 parteneri)	Parc tehnologic/stiințific cf. Scurta descriere www.criogenia.ro	2016 - 2020	10 mil. euro	POR etc
2	2	7	Zona turistică Maramureș Vest	GALMMV	CJMM cf lista proiecte (noua strategie)	Cf strategie Județ MM	2016 - 2021	20 mil euro	POR etc
2	2	7	Rețea de Piste de biciclete în zona Maramureș Vest (15 UAT) plus 3 zone Natura 2000 + HNV (GALMMV2020_Bike NET)	GALMMV	Partenerii GALMMV	Cf. Strategia GALMMV 2020 : http://www.galmmv.ro/pdf/Scrisoare_Parteneri_Chestionar_www_Fin_ala_BT.pdf	2016 - 2023	1 mil EUR	PNDR etc
2	2	6	Reconversie Sursă Tradiționale / Codru/Chioar /Somes în Puncte de Vinzare /Servicii Lant Scurt Alimentar	GALMMV	Partenerii GALMMV + OAR	Cf. Strategia GALMMV 2021 : http://www.galmmv.ro/pdf/Scrisoare_Parteneri_Chestionar_www_Fin_ala_BT.pdf	2016 - 2023	500.000 eur	PNDR etc

Strategia de Dezvoltare a Rețelei "Natura 2000 Maramureș" (pentru perioada 2016 – 2020)

2	2	6	Incubator afaceri (agro , sociale) GALMMV	GALMMV	Partenerii GALMMV	Cf. Strategia GALMMV 2021 : http://www.galmmv.ro/pdf/Scrisoare_Parteneri_Chestionar_www_Fin_ala_BT.pdf	2016 - 2023	500.000 eur	PNDR etc
2	2	6	Certificare produse Montane/Traditionale /Ecologice specifice MMV	GALMMV	Partenerii GALMMV + USAMV	Cf. Strategia GALMMV 2021 : http://www.galmmv.ro/pdf/Scrisoare_Parteneri_Chestionar_www_Fin_ala_BT.pdf	2016 - 2023	100.000 eur	PNDR etc
2	2	6	Refacere Tirguri Traditionale rurale (Arinis, Ardasat , etc)	GALMMV	Partenerii GALMMV + USAMV+ OAR	Cf. Strategia GALMMV 2021 : http://www.galmmv.ro/pdf/Scrisoare_Parteneri_Chestionar_www_Fin_ala_BT.pdf	2016 - 2023	100.000 EUR	PNDR etc
2	2	7	Rafting Tour Somes - Tisa	GALMMV	Univ. Vasile Goldis + Univ. Usgorod	Cf. Strategia GALMMV 2021 : http://www.galmmv.ro/pdf/Scrisoare_Parteneri_Chestionar_www_Fin_ala_BT.pdf	2016 - 2023	100.000 EUR	PNDR + RO UA + HU SKO RO UA
2	2	4	Valorificare Energii geotermale in MMV	GALMMV	GALMMV + AMEMM + TechnoCAD + Univ. Vasile Goldis+ Univ. Usgorod	Cf. Strategia GALMMV 2021 : http://www.galmmv.ro/pdf/Scrisoare_Parteneri_Chestionar_www_Fin_ala_BT.pdf	2016 - 2023	3 mil. Eur	POR, POIM, HuskoRoua
2	1	1	Program "VernacuMM"	OAR NV	Platforma N2000MM CJ Maramureș	Aplicarea setului de măsuri necesare conservării și protecției arhitecturii tradiționale în Maramureș (Anexa 4.2)	2015		Bugete APL Bugete APS Buget OAR Programe de finantare bilaterale, UE: POCA
2	9	1	Program "Cultura N2000MM"	CCPMM ONG Culturale	Platforma N2000MM CJ Maramureș	Aplicarea setului de măsuri necesare conservării și protecției patrimoniului cultural în Maramureș (Anexa 4.3)	2015		Bugete APL Bugete APS Buget ONG/ Programe de finantare

Strategia de Dezvoltare a Rețelei "Natura 2000 Maramureș" (pentru perioada 2016 – 2020)

								bilaterale, UE: POCA	
2	9	2	Biserica "Sf. Ioan Botezatorul" - Berchez	Parohia Ortodoxa din Berchez	AP invecinata	Restaurarea Bisericii "Sf. Ioan Botezatorul" din Berchez (monument de categorie B) si reabilitarea incintei bisericesti si semnalizarea obiectivului.	-	-	Buget local Voluntariat Filantropie Programe de finantare culturale
2	9	3	Casa "Mihalca" - Petrova	Primaria Petrova	OAR NV, PNMM	Restaurarea Casei MIHALCA din Petrova (monument de categorie B), conversia catre un Centru de Arhitectura in Aria Protejata a Muntilor Maramuresului	-	-	Buget local Voluntariat Filantropie Programe de finantare culturale

Planul de Acțiuni_N2000MM

Anexa 4.1

Ob. Sp.	Măs.	Pr.	Nume Acțiune/ Proiect	Inițiator	Parteneri	Scop (scurta descriere)	Ani	Valoare estimativă (mii Euro)	Surse de (co/pre)finanțare
3	3	1	CDI N2000MM_Centrul regional de dezvoltare inovare - în domeniul protecției, conservării și valorificării durabile a patrimoniului natural și cultural	CJ Maramureș	Platforma N2000MM	Construcția unei structuri parteneriale de cercetare a patrimoniilor natural și cultural, de evaluare a potențialului serviciilor furnizate – centru de resurse pentru regiunea NV;	2015 - 2020	5.000	Buget județean; PO_C
3	3	2	Cluster N2000MM _"Green Business"	CJ Maramureș	Platforma N2000MM	Construcția unei structuri parteneriale de promovare a valorificării durabile a serviciilor furnizate de către patrimoniul natural și cultural județean	2015 - 2020	5.000	Buget județean; PO_C
3	3	3	Master Plan_N2000MM	APM MM	Platforma N2000MM Custozi si administratori AP	Finalizarea procedurilor de elaborare și aprobare a documentelor prevazute de cadrul legal pentru organizarea și funcționarea AP din rețeaua N2000MM (ROF/ Set min de măsuri de conservare/ Plan deManagement). Integrarea acestora într-un Plan General Judetean (Master Plan)	2015 - 2020	5.000	Buget APS Bugete ONG Programe de finanțare bilaterale, UE: POCA

Programe prioritare_N2000MM

3	4	1	Program județean de finanțare a activităților non_profit în domeniul protecției și conservării patrimoniului natural	CJ Maramureș	Platforma N2000MM	Aplicarea unei componente de finanțare în cadrul legal asigurat de I350/2005, pentru susținerea inițiativelor civice în domeniul protecției și conservării patrimoniului natural	2016 - 2020	20 / an	Buget județean;
2	1	1	Program "VernacuMM"	OAR NV	Platforma N2000MM CJ Maramureș	Aplicarea setului de măsuri necesare conservării și protecției arhitecturii tradiționale în Maramureș (Anexa 4.2)	2016 - 2020		Bugete APL Bugete APS Buget OAR Programe de

Strategia de Dezvoltare a Rețelei "Natura 2000 Maramureș" (pentru perioada 2016 – 2020)

								finantare bilaterale, UE: POCA
2	9	1	Program "Cultura N2000MM"	CCPMM ONG Culturale	Platforma N2000MM CJ Maramureș	Aplicarea setului de măsuri necesare conservării și protecției patrimoniului cultural în Maramureș (Anexa 4.3)	2016 - 2020	Bugete APL Bugete APS Buget ONG/ Programe de finantare bilaterale, UE: POCA

VernacuMM - programul de salvare a arhitecturii tradiționale din satele maramureșene

Plan de Măsuri

Pentru salvarea satului traditional maramureșean, sunt necesare acțiuni pe două direcții, în baza unor întrebări simple :

1. Ce facem cu ceea ce s-a mai păstrat ?
2. Cum construim în continuare ?

1. Ce facem cu ceea ce s-a mai păstrat ?

M1.1_Inventarierea în regim de urgență a tuturor obiectivelor de patrimoniu material existente în acest moment, pentru a avea o radiografie exactă a ceea ce mai este valoros în fiecare localitate. Această acțiune este posibilă prin implicarea autorităților județene și locale în parteneriat cu OAR NV. Pot fi de asemenea implicați specialiști ai muzeelor etnografice, oameni de cultură locali, ONG-uri, instituții de învățământ superior de specialitate, etc.

M1.2_o primă analiză, pentru a vedea în fiecare localitate care este stadiul real de păstrare a patrimoniului, pentru a marca un punct "zero" de la care pornesc în continuare strategiile necesare. De asemenea, din arhivele primăriilor se va încerca identificarea gospodăriilor din care s-au desființat construcții tradiționale în ultimii 25 de ani, în cazul în care aceste acțiuni de desființare s-au desfășurat conform legii pe baza unor documentații și autorizații de desființare.

M1.3_montarea unor panouri în centrele localităților, pe care să fie marcate pe o hartă a localității toate obiectivele tradiționale existente inventariate anterior, cu denumirea lor și a proprietarilor.

Avantajele acestor panouri:

oglinda sintetică a existenței obiectivelor tradiționale

promovare turistică

efect psihologic, motiv de mandrie pentru comunitate și pentru proprietari

În paralel se pot monta panouri de identificare în dreptul obiectivelor, pentru a marca prezența lor printr-un sistem unitar care să devină în timp ușor de recunoscut.

M1.4_Toți factorii interesați pot identifica și aplica modalități prin care obiectivele identificate să capete un statut special, care să limiteze dispariția în continuare a acestora, prin Hotărâri ale Consiliilor Locale sau județene, într-un sistem unitar la nivel de județ. Spre exemplu:

facilități fiscale pentru proprietari

modalități speciale de analiză în cazul în care se solicită desființarea lor, prin solicitarea unor avize din partea unor comisii înființate în acest scop, în parteneriat cu OAR.

posibilitatea comunității de a avea drept de preempțiune la achiziționare în cazul punerii în vânzare.

2. Cum construim în continuare ?

M2.1_oprirea demolărilor caselor tradiționale prin intensificarea controlului în mediul rural (Inspectoratul de Stat în Construcții, prin înființarea departamentului "RURAL" cu un colectiv de minim 3 persoane) pentru monitorizarea aplicării LEGII în satele Maramureșene.

interzicerea exportului de material lemnos rezultat din demolarea caselor tradiționale. (de urmarit prezentarea www.purefurniture.com/en)

definirea PATRIMONIULUI în regulamentele locale de urbanism, astfel încât să înceteze practica de a considera PATRIMONIUL doar monumentele istorice.

Lobby la nivel central pentru redefinirea noțiunii de PATRIMONIUL în legea 50 și în legea 422.

găsirea unor modalități de sancționare drastică a tuturor responsabililor din sistemul de stat care permit/ordonă distrugerea patrimoniului aflat în administrare proprie (primari, preoți, etc).

M2.2_construcțiile noi

- ajutor financiar pentru proprietarii care refac acoperisurile caselor în forma tradițională (acoperis în 4 ape, cu panta mare și învelitoare tradițională) și pentru cei care refac gardurile în forma tradițională (lemn, nuiele, paie).
- definirea "SPECIFICULUI LOCAL" pentru fiecare sat - *La ora actuală, chiar dacă se înființează structurile necesare pentru controlul calitatii în construcții în mediul rural (vezi capitolul 1.) , pentru construcțiile noi nu există "instrumentele de lucru", adică nu este definit "specificul local" la care se face referire în majoritatea P.U.G.-urilor. (P.U.G.-urile ar trebui să identifice și să definească specificul local, prin studii de peisaj cultural! Evident, cea mai mare parte a lor nu o fac, nefiind penalizate pentru aceste aspecte în procedura de avizare);*
 - Pentru a defini SPECIFICUL LOCAL pentru fiecare comuna este necesar un studiu în care se analizează fondul construit tradițional existent, după care se elaborează un SET DE REGULI ARHITECTURALE necesar a fi respectate pentru noile construcții.
 - Aceste reguli nu vor putea fi aplicate exhaustiv pe toată suprafața comunei/satului, ci este necesar ca suprafața pe care se vor aplica regulile să fie definită în cadrul aceluiași studiu.
 - Modalitatea cea mai eficientă atât din punct de vedere tehnic cât și din cel al aplicabilității legale este întocmirea de Planuri Urbanistice Zonale.
 - Aceste P.U.Z. se vor întocmi în mod obligatoriu pentru ZONELE DE PROTECȚIE ALE MONUMENTELOR ISTORICE, și în mod opțional pentru anumite zone/ulite în care autoritatea locală dorește să prezerve specificul local. Este necesară identificarea unei surse de finanțare, de la nivel central, pentru aceste P.U.Z., după care graficul de realizare a acestor lucrări va fi monitorizat permanent.

M.2.3. Măsurile pe care Consiliul Județean¹ este îndepțat să le ia:

(1) Să se asigure de respectarea legislației în teritoriu:

- Existența Planurilor Urbanistice Generale (P.U.G.) în termene de valabilitate, în toate localitățile județului;
- Existența Planurilor Urbanistice Zonale (P.U.Z.) pentru zonele de protecție a monumentelor istorice și pentru zonele indicate prin P.U.G.;
- Certificatele de Urbanism (C.U.) comunică informațiile din Regulamentul Local de Urbanism (R.L.U.);
- avizul conform al Ministerului Culturii pentru imobilele aflate în Zonele de Protecție ale Monumentelor Istorice este solicitat și acordat;
- Luarea în evidență a Proiectului la O.A.R. conform H.G. 932/2010 este solicitată formal;
- Respectarea Regulamentului Local de Urbanism de către proiectele pentru care se eliberează Autorizația de Construire;
- Respectarea Proiectului Autorizat de către construcțiile finalizate.

(2) Stimularea proprietarilor de clădiri cu arhitectura veche, tradițională, pentru a le păstra, conserva.

(3) Stimularea respectării arhitecturii tradiționale pentru construcțiile noi.

(4) Aplicarea măsurilor legale pentru demolarea fără Autorizație de Construire, pentru construirea fără Autorizație de Construire, și pentru nerespectarea Autorizației de Construire.

(5) Susținerea autorităților locale pentru delimitarea zonelor cu patrimoniu construit valoros dar neclasat și întocmirea P.U.Z. pentru aceste zone

¹ din Tabelul „DISFUNCȚIONALITĂȚI ÎN PROCEDURA DE AUTORIZARE A CONSTRUCȚIILOR DIN MEDIUL RURAL” se conturează o concluzie importantă: Consiliul Județean joacă rolul dominant și trasează direcția de dezvoltare a satelor maramureșene. O atitudine laxă va permite în continuare anihilarea arhitecturii tradiționale.

M2.4. Inițierea acțiunilor de educare și prevenție:

- acțiuni de instruire a funcționarilor publici din birourile de urbanism cu privire la Regulamentele Locale de Urbanism, la patrimoniul construit valoros (clasat sau neclasat), la modul de informare a localnicilor cu privire la legislația în construcții
- acțiuni de conștientizare a populației cu privire la dezavantajele pierderii arhitecturii tradiționale și a identității locale
- instruire periodice pentru echipele de constructori locali în vederea respectării legislației și a respectării specificului local

M2.5. Promovarea colaborărilor parteneriale cu actori relevanți în domeniul arhitecturii tradiționale:

- Ordinul Arhitecților din România-filiala NORD VEST:
 - extinderea atribuțiilor O.A.R.-NV, de la Luarea în evidență a Proiectelor, la Verificarea încadrării în specificul local a Proiectelor;
 - înființarea unei rețele de consiliere pe probleme de arhitectură tradițională, patrimoniu și legislație urbanistică, cu arhitecți prezenți în teritoriu după un program stabilit de comun acord între C.J., Primăriile din teritoriu și O.A.R.-NV.
- Inspectoratul de Stat în Construcții pentru respectarea calității în construcții.

Anexa 4.2.1. Tabel A_ DISFUNCȚIONALITĂȚI ÎN PROCEDURA DE AUTORIZARE A CONSTRUCȚIILOR DIN MEDIUL RURAL

	ETAPE	OBIECTIVE	DISFUNCȚIONALITĂȚI UZUALE	PROPUNERI PENTRU CONSILIUL JUDEȚEAN
PROCESUL DE AUTORIZARE A LUCRĂRILOR DE CONSTRUIRE	BENEFICIAR > INTENȚIA DE CONSTRUIRE			
	Pasul I PRIMĂRIA	Eliberează C.U. , prin care: - comunică informații cu privire la regimul juridic, economic și tehnic al imobilului, inclusiv date extrase din P.U.G. - comunică documentele care vor însoți D.T.A.C. , în special Avizele și Acordurile necesare	- nu informează Beneficiarul cu privire la P.U.G. și R.L.U. - nu solicită luarea în evidență a Proiectului la O.A.R. conform H.G. 932/2010 - de multe ori construcția este ridicată, etapa de proiectare se desfășoară mai mult ca o “punere în legalitate”	- instruirea funcționarilor din Birourile de Urbanism cu privire la modul de lucru cu P.U.G. și R.L.U. - C.U. trebuie să cuprindă informații complete cu privire la P.U.G. și R.L.U. - C.U. trebuie să solicite luarea în evidență a Proiectului la O.A.R. - pentru a nu se ajunge în situațiile complicate de “punere în legalitate”, Primăriile să lucreze în regim de prevenție prin conștientizarea populației - inițierea unor documentații de urbanism pentru a delimita și a pune sub protecție zone în care arhitectura tradițională este bine conservată
	Pasul al II-lea ARHITECTUL	elaborează D.T.A.C. în concordanță cu: - intențiile Beneficiarului - legislația în vigoare și cu cerințele C. U.	- Beneficiarii preferă să nu lucreze cu Arhitect ci angajează diferite categorii de proiectanți pentru întocmirea D.T.A.C. - în etapa de Proiectare nu se respectă P.U.G. și R.L.U. dacă acestea nu sunt specificate în C.U.	- transparența în serviciile de urbanism din cadrul Primăriilor și a C.J. pentru consultarea documentațiilor de urbanism (P.U.G., P.U.Z., P.U.D.). Afișarea acestora pe paginile Internet.
	Pasul al III-lea AVIZE, ACORDURI, VERIFICĂRI	eliberate de instituții, organizații sau persoane fizice acreditate, în concordanță cu legislația în vigoare și cu regulamentele interne	- se confundă luarea în evidență a Proiectului la O.A.R. cu o verificare “de arhitectură”	- la cererea Primăriilor sau a C.J. O.A.R. are disponibilitatea de a se implica, în cadrul unui parteneriat, în verificarea “de arhitectură” a D.T.A.C.
	Pasul al IV-lea PRIMĂRIA	eliberează A.C. după ce: - verifică D.T.A.C. - verifică încadrarea în prescripțiile P.U.G. și R.L.U.	- nu verifică încadrarea în prescripțiile P.U.G. și R.L.U.	- verificarea respectării P.U.G. și R.L.U.
PROCESUL DE CONSTRUIRE A LUCRĂRILOR AUTORIZATE	BENEFICIAR > CONSTRUCȚIA FINALIZATĂ			
	Pasul al V-lea CONSTRUIREA OBIECTIVULUI	- o firmă specializată sau în regie proprie, cu respectarea proiectului	- nu respectă Proiectul autorizat iar abaterile nu se fac pe baza de D.S. conform legislației	- instruire periodice pentru echipele de constructori locali în vederea respectării legislației și a respectării specificului local - solicitarea Inspectoratului de Stat în Construcții pentru verificarea respectării calității în construcții
Pasul al VI-lea RECEPȚIA LUCRĂRII	cu participarea reprezentantului administrației publice, care verifică respectarea D.T.A.C.	- etapă omisă	- verificarea respectării proiectului autorizat - în cazul nerespectării proiectului autorizat se solicită demararea “punerii în legalitate” prin obținerea unei noi A.C. cu respectarea legislației, P.U.G. , R.L.U.	

Abrevieri (în ordine alfabetică):

A.C. - Autorizația de Construire

C.J. – Consiliul Județean

C.U. - Certificatul de Urbanism

D.S. – Dispoziție de Șantier

D.T.A.C. - Documentația pentru Obținerea Autorizației de Construire

H.G. – Hotărâre de Guvern

O.A.R. - Ordinul Arhitecților din România

P.U.G. - Planul Urbanistic General

P.U.Z. - Planul Urbanistic Zonal

P.U.D. - Planul Urbanistic de Detaliu

R.L.U. – Regulamentul Local de Urbanism

Tabel B_DISFUNCȚIONALITĂȚI ÎN PROCEDURA DE AUTORIZARE A MONUMENTELOR ISTORICE SI A CELOR DIN ZONA DE PROTECTIE A M.I. INCLUSIV A ACELOR CU PATRIMONIU CONSTRUIT VALOROS NECLASAT

	ETAPE	OBIECTIVE	CARENȚE CONSTATATE	PROPUNERI PENTRU FACTORII IMPLICATI IN PROTEJAREA MONUMENTELOR ISTORICE
BENEFICIAR > INTENȚIA DE CONSTRUIRE PROCESUL DE AUTORIZARE A LUCRĂRILOR DE CONSTRUIRE	Pasul I PRIMĂRIA sau C.J.	Eliberează C.U. , prin care: - comunică informații cu privire la regimul juridic, economic și tehnic al imobilului, inclusiv date extrase din P.U.G. - comunică documentele care vor însoți D.T.A.C. , în special Avizele și Acordurile necesare	-necunoașterea legislației specifice de către toți factorii implicați în protejarea patrimoniului construit valoros; - lipsesc specialistii din cadrul Serviciilor de Urbanism , C.U. se elibereaza de persoane fara calificarea necesara - lipseste P.U.Z. sau P.U.D. pt. anumite zone care ar necesita - nu informează corect beneficiarul cu privire la P.U.G. și R.L.U.- acolo unde exista - nu la toate imobilele situate in aceste zone se solicita avizul conform al M.C. - in PUG-uri nu se mentioneaza zonele cu patrimoniu construit valoros, dar neclasat	- instruirea funcționarilor din Birourile de Urbanism cu privire la existenta patrimoniului valoros construit- clasat si neclasat , care trebuie protejat - Primăriile localităților să asigure finanțarea pentru elaborarea de P.U.Z-uri în zonele construite cu patrimoniu cultural nealterat încă; - La elaborarea PUG-urilor, sa se aiba in vedere identificarea si delimitarea zonelor cu patrimoniu construit traditional, neclasat si stabilirea de reguli de construire pentru aceste zone si zonal or de protectie; - Daca exista PUG-uri si nu sunt delimitate astfel de zone, se pot initia documentații de urbanism pentru a delimita și a pune sub protecție zone în care arhitectura tradițională este bine conservată - Prin Hotărâri de Consiliu Local, Primăriile ar putea găsi forme de stimulare a proprietarilor de clădiri cu arhitectura veche, tradițională, pentru a le păstra, conserva, sau la cele la care au făcut intervenții neadecvate, cu caracter reversibil, să revină la forma inițială.
		Pasul al II-lea PROIECTANTUL	Elaborează D.T.A.C. în concordanță cu: - intențiile Beneficiarului - legislația în vigoare și cu cerințele C. U.	- Nu se tine cont de necesitatea angajarii unor proiectanti - specialist atestati conform legii, se atribuie proiectarea unor persoane care nu cunosc legislatia specifica in domeniu; - Specialistii atestati sunt in nr. prea mic fata de necesitatile actuale; - în etapa de Proiectare nu se respectă P.U.G. și R.L.U. dacă acestea nu sunt specificate în C.U. -Proiectele intocmite nu sunt corespunzatoare

Abrevieri (în ordine alfabetică):

A.C. - Autorizația de Construire

C.J. – Consiliul Județean

C.U. - Certificatul de Urbanism

D.S. – Dispoziție de Șantier

D.T.A.C. - Documentația pentru
Obținerea Autorizației de Construire

H.G. – Hotărâre de Guvern

O.A.R. - Ordinul Arhitecților din România

P.U.G. - Planul Urbanistic General

P.U.Z. - Planul Urbanistic Zonal

P.U.D. - Planul Urbanistic de Detaliu

R.L.U. – Regulamentul Local de
Urbanism

M.C.-Ministerul Culturii

D.J.C.- Directia Judeteana pentru Cultura

C.Z.M.I.- Comisia Zonala a
Monumentelor Istorice

<p><i>PROCESUL DE CONSTRUIRE A LUCRĂRILOR AUTORIZATE</i></p>	<p>Pasul al III-lea AVIZUL CONFORM AL M.C.</p>	<p>Se elibereaza conform legii de catre D.J.C.– in urma consultarii CZMI sau de catre M.C. , dupa caz</p>	<p>- Personal insuficient in cadrul D.J.C. si fara pregatirea necesara functiei sau atributiilor de serviciu pe care le are; - Lipsa membrilor specialisti in cadrul C.Z.M.I. si a unor abordari unitare a documentatiilor; - Caracterul consultativ al C.Z.M.I. si faptul ca se tin lunar, conduce la emiterea unor avize de catre D.J.C. fara consultarea acestora</p>	<p>- la analiza P.U.G. în cadrul C.Z.M.I. să fie invitați reprezentanți ai O.A.R. și ai Primăriei localității respective, împreună cu proiectantul;</p>
	<p>Pasul al IV-lea- A.C. SAU A.D. PRIMĂRIA SAU C.J.</p>	<p>Eliberează A.C. după ce: - verifică D.T.A.C. -verifica existenta avizelor solicitate</p>	<p>- eliberarea de autorizații de construire pentru construcții atipice, care sunt total inadecvate specificului zonei, fără a se solicita o încadrare în specificul local a construcției propuse spre avizare; - Exista posibilitatea eliberării de Autorizatie de demolare pt. constructii valoroase, dar neclasate- din cauza PUG-urilor incomplete</p>	<p>- la eliberarea de A.C. in zonele cu patrimoniu neclasat si a celor de demolare pentru constructii cu vechime mai mare de 50 ani, , sa se solicite punctual de vedere al O.A.R. si al D.J.C.</p>
	<p>Pasul al V-lea CONSTRUIREA OBIECTIVULUI</p>	<p>- o firmă specializată sau în regie proprie, cu respectarea proiectului</p>	<p>- nu se respectă Proiectul autorizat iar modificarile nu se fac pe baza de D.S. conform legislatiei - D.S. nu se aduc la D.J.C. pentru avizare</p>	<p>- instruiri periodice pentru echipele de constructori locali în vederea respectării legislației și a respectării specificului local</p>
	<p>Pasul al VI-lea RECEPȚIA LUCRĂRII</p>	<p>cu participarea reprezentantului administrației publice, care verifică respectarea D.T.A.C.</p>	<p>- etapă la care nu se are în vedere legislatia privind numirea Comisiei de receptie; - la cladirile M.I. nu se numeste membru in Comisia de receptie – din cadrul DJC - in general scopul receptiei se reduce la a inscrie noua constructie in Cartea Funciara si a se trece la impozitare!</p>	<p>- Receptia sa se faca conform legii, cu prezenta tuturor factorilor implicate si sa fie respinsa in cazul nerespectarii autorizatiei emise</p>
<p>BENEFICIAR > CONSTRUCȚIA FINALIZATĂ</p>				

Cultura N2000MM - programul de protecție, conservare și de valorificare durabilă a patrimoniului cultural din localitățile deținătoare de arii naturale protejate în scopul dezvoltării rurale.

10 măsuri prioritare

1. Constituirea la nivelului fiecărei comunități rurale a unui grup/ sau mai multe grupuri de inițiativă locală a cărui/căror primă misiune este luarea în evidență, la nivelul fiecărei comunități rurale deținătoare de arii naturale protejate, a tuturor bunurilor de patrimoniu cultural – clasate și neclasate - și patrimoniu natural:

- rezervațiile naturale;
- vestigiile arheologice: movile, fortificații, situri clasate dar și identificate dar necercetate;
- clădirile vechi: edificii de cult, case, anexele gospodărești, porți, conace;
- elementele de peisaj cultural: așezări, drumuri/ căi de legătură , amenajări agricole precum cele în terase;
- centrele vechi, istorice a localității: străzi, locuri de târg, pavilioane pentru jocul satului;
- monumente memoriale, statui, clădiri de interes public,
- așezăminte culturale;
- cimitire; masa moșilor; drumul crucii, troițe;
- patrimoniu industrial : fabrici, manufacturi, ateliere de producție, întreprinderi miniere, topitorii, intrări în mină;
- instalațiile de tehnică țărănească : mori, vâltori, piue, joagăre; fierării, rotării, batoze; ateliere meșteșugărești;
- a locurilor de memorie din comunitate;
- a meseriilor tradiționale, a meșterilor care le mai cunosc și a celor care le practică;
- a ceterașilor, povestitorilor, diecilor, cântăreților, grupurilor muzicale; grupurile de dans, coruri, fanfare;
- a creatorilor: poeți, scriitori, pictori, designeri.

2. Inventarierea bunurilor și arii naturale susceptibile de a face parte din patrimoniul local sau patrimoniul național ;

3. **Păstrarea și conservarea** bunurilor culturale și naturale identificate. Prevenirea distrugerilor, protejarea de furt, vandalism, degradare. Păstrarea bunurilor în condiții optime de microclimat, securitate. Analiza profesională a stării de conservare și luarea de măsuri adecvate în vederea conservării lor. Întocmirea dosarelor de conservare. Propuneri de restaurare.

4. Restaurarea bunurilor. Grija continuă pentru întreținerea bunurilor restaurate și prevenirea degradărilor;

5. Punerea vie în valoare a patrimoniului local ca o componentă a calității vieții în comunitatea rurală. Reutilizarea și folosirea sistematică a elementelor de patrimoniu local , înzestrarea lor cu noi folosințe adaptate condițiilor societății contemporane;

6. Conștientizarea întregii comunități rurale de importanța, valoarea și semnificația tuturor elementelor de patrimoniu local: natural, material și imaterial. Conștientizarea amenințărilor ce apasă asupra patrimoniului local, a pericolelor înstrăinării și necesitatea păstrării și transmiterii lui ca moștenire către urmași;

7. Formarea în comunitate a unor echipe/persoane specializate în meseriile de patrimoniu, a animatorilor culturali; Eliminarea amatorismului;
8. Recucerirea competenței de a edifica și locui într-un mediu de patrimoniu contemporan, inovator în continuarea celui vechi; învățarea deprinderilor de a efectua transformările necesare asociind respectul pentru trecut cu punerea în operă a tehnicilor de vârf contemporane. Elaborarea pentru fiecare arie naturală protejată a Planului de Management a ariei/sau comunității rurale ce stabilește principiile de dezvoltare în funcție de cerințele mediului natural și habitatul tradițional;
8. Valorificarea educațională, culturală, turistică a elementelor de patrimoniu din comunitate ;
9. Punerea în valoare a elementelor de patrimoniu local și transformarea lor în surse și resurse de dezvoltare economică , socială și comunitară;
10. Consolidarea identității pe soclul moștenirii locale naturale, edificate , și imateriale, crearea de noi entități, producerea de bunuri patrimoniale vii.